СОВЕТ АДВОКАТОВ ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ

ВЕСТНИК ОДЕССКОЙ АДВОКАТУРЫ

№ 1, 2015

ОДЕССА

УДК 347.965(477.74)(055)

«Вісник Одеської адвокатури»
Журнал
Свідоцтво Серія ОД № 1701572Р
від 12.04.2013 р.

Тематична спрямованність:
інформаційно-методичне забезпечення адвокатів Одеської області, підвищення кваліфікації адвокатів Одеської області, висвітлення подій в одеській адвокатурі, ознайомлення адвокатів та інших правознавців із новинами законодавства та юридичної практики, висвітлення подій історії адвокатури, обговорення проблемних питань законодавства, судової практики та діяльності адвокатури.

Видається за підтримки
Одеської обласної колегії адвокатів.

Редакційна колегія:
Головний редактор – голова Ради адвокатів Одеської області ***Й. Л. Бронз***
Заступник головного редактора – заступник голови Ради адвокатів Одеської області ***А. Є. Костін***

Член редколегії:
Член Ради адвокатів Одеської області к. ю. н. ***В. М. Зубар***

Адреса редакції:
65026, Одеса, вул. Грецька, 25
Тел.: 722-30-75

Мнение авторов может не совпадать с точкой зрения редакции.

ФОП Нарушевич Ю. В. «Акватория»
Свидетельство ААВ № 614579 от 24.05.2012.
Тел.: 771-52-81.
E-mail: Larisanarushevich@gmail.com;
akvatoria.odessa@gmail.com

СОДЕРЖАНИЕ

СОВЕТ АДВОКАТОВ ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ
Конференция адвокатов Одесской области. Обсуждаем итоги работы за 2014 год.....3
Рішення конференції адвокатів, 28 березня 2015 р.....5
Поздравляем с юбилеем.....7
Памяти Гандзия М. Л.....9
Присяжные поверенные Одессы 11
Перше обговорення декларації щодо захисту прав людини у кримінальному судочинстві пройшло в Одесі.....12
Адвокатура України: Декларація щодо захисту прав людини у кримінальному судочинстві.....16
Тренінг з невербальної комунікації для адвокатів.....25
Информация по деятельности комитетов Совета адвокатов Одесской области.....27
То ли еще будет.....27
АДВОКАТСКАЯ ПРАКТИКА
Як ви бачите систему правосуддя та яка роль адвоката в ньому? 40
Проблеми фіксації, збирання та дослідження доказів, отриманих в мережі інтернет.....44
Підготовче провадження 48
Відшкодування витрат на правову допомогу.....58
Проблематика оформлення спадщини на землю 63
Порядок предоставления отчетности и уплата налогов в случае приостановления адвокатской деятельности.....66
Судебные перспективы обжалования незаконного задержания.....70
Ухвала іменем України 77
СУДЕБНАЯ ПРАКТИКА
В помощь адвокатам при подготовке к ведению уголовных, гражданских, хозяйственных и административных дел.....81
ИСТОРИЯ АДВОКАТУРЫ
Дина Исааковна Каминская 83
КРАСИВЫЕ СЕРДЦА
«Палитра наших дней» 91

СОВЕТ АДВОКАТОВ ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ

КОНФЕРЕНЦИЯ АДВОКАТОВ ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ ОБСУЖДАЕМ ИТОГИ РАБОТЫ ЗА 2014 ГОД

Бронз И. Л.

Проведению отчетной Конференции адвокатов Одесской области предшествовали определенные события, о которых необходимо вспомнить.

Ст. 47 Закона Украины «Об адвокатуре и адвокатской деятельности» (далее Закон) предусмотрено, что Совет адвокатов Украины утверждает для проведения региональных Конференций квоту представительства, порядок выдвижения и избрания делегатов.

Кроме того, Совет адвокатов Украины наделил себя полномочиями по определению повестки дня Конференции и Регламента, что вызывает удивление, т.к. эти вопросы должны решаться Советом адвокатов региона, готовящим проведение Конференции.

Вопросы, выносимые на ежегодные Конференции в регионах, предусмотрены той же ст. 47 Закона, в связи с чем, Совету адвокатов Украины нет необходимости дополнительно предусматривать эти же вопросы в своем решении.

24 октября 2014 г. Совет адвокатов Украины принял решение №160 о проведении Конференции адвокатов Одесской области, в котором кроме вопросов, предусмотренных п.п.6 и 7 ч.5 ст. 47 Закона, предусмотрел необходимость избрания делегатов на 3-й съезд адвокатов Украины.

В Совете адвокатов Одесской области здраво решили, что отчеты о своей деятельности, о выполнении сметы доходов и расходов, необходимо рассматривать не в ноябре текущего года, а по окончанию календарного года, когда появиться возможность обсудить работу по итогам года.

Было принято решение, которое поддержала Конференция адвокатов Одесской области, избрать делегатов на 3-й съезд адвокатов Украины, который должен был проходить в г. Мукачево, а остальные вопросы повестки дня обсудить на Конференции в начале 2015 г.

Совет адвокатов Одесской области направил Председателю Национальной ассоциации адвокатов Украины письмо, в котором просил принять решение о проведении Конференции адвокатов Одесской области.

В ответе, который был нами получен в начале марта 2015 г. было отмечено, что в связи с тем, что Конференция 15 ноября 2014 г. рассмотрела только один вопрос повестки дня – об избрании делегатов на 3-й съезд адвокатов

Украины, необходимо провести Конференцию с тем же составом делегатов, которые принимали участие в Конференции 15 ноября 2014 г., что и было сделано.

Конференция, в которой принимали участие 75 делегатов, была проведена 28 марта 2015 г., прошла организовано, на надлежащем профессиональном уровне, где каждому была предоставлена возможность высказать своем мнение по обсуждаемым вопросам.

Следует отметить, что все наши Конференции проходят активно и заинтересовано, с активным обсуждением рассматриваемых вопросов.

Настоящая Конференция не была исключением из общего правила и, кроме того, была обусловлена необходимостью избрания представителей в органы адвокатского самоуправления – в Совет адвокатов и КДКА Одесской области, взамен выбывших по уважительным причинам их членам.

Делегаты Конференции, обсудив отчеты Председателей Совета и КДКА Одесской области, заключение Ревизионной комиссии, отчеты наших представителей в Совете адвокатов Украины и ВКДКА Украины, выразили удовлетворение проведенной за год работой, признали ее удовлетворительной, утвердили смету расходов за 2014 г. и утвердили смету доходов и расходов на 2015 год.

Были отмечены успехи в организации и проведении большого количества семинаров и конференций для адвокатов, с привлечением судей Верховного, Высшего специализированного и апелляционного судов, а также известных и квалифицированных адвокатов, в издательской деятельности и по обеспечению адвокатов необходимыми методическими пособиями, намечены пути по продолжению этой работы на 2015 год.

Также организовано прошли и выборы адвокатов в органы адвокатского самоуправления.

В Совет адвокатов Одесской области, вместо умершего М.А.Корнеева, была избрана представитель Б.Днестровского региона Тулянцева Валентина Владимировна, адвокат с 38-ми летним стажем работы.

В состав квалификационной палаты КДКА Одесской области, вместо выбывшего из нее Бузовского В.М., была избрана адвокат Додина Евгения Евгеньевна, кандидат юридических наук, работающая адвокатом с 1980 г.

В дисциплинарную палату КДКА Одесской области, вместо умершего Емца С.И., избран заслуженный юрист Украины Маслов Владимир Григорьевич, стаж адвокатской деятельности которого составляет 32 года.

Приведенные данные об избранных в органы адвокатского самоуправления адвокатах, дает основания для вывода о правильном выборе достойных делегатов Конференции.

Председатель Совета адвокатов Одесской области И. Л.Бронз

Рішення конференції адвокатів Одеської області, яка відбулась 28 березня 2015 року

За підсумками обговорення питань порядку та голосування, конференція більшістю голосів прийняла наступні рішення:

1. Про затвердження звіту Ради адвокатів Одеської області за 2014 рік.
2. Про затвердження звіту Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області за 2014 рік.
3. Про затвердження звіту Ревізійної комісії адвокатів Одеської області.
4. Про затвердження звіту члена Ради адвокатів України Полонського Юрія Мойсейовича.
5. Про затвердження звіту члена Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області Подольної Тетяни Альбертівни.
6. Про затвердження кошторису та штатного розпису Ради адвокатів Одеської області на 2015 рік.
7. Про затвердження кошторису та штатного розпису Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області на 2015 рік.
8. Про обрання до складу Ради адвокатів Одеської області Тулянцевої Валентини Володимирівни.
9. Про обрання членом кваліфікаційної палати Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області Додіної Євгенії Євгеніївни.
10. Про обрання членом дисциплінарної палати Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області Маслова Володимира Григоровича.

Список осіб, яким були видані свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю Радою адвокатів Одеської області у 2014 році

1 Бочевар Михайло Павлович
2 Реус Костянтин Володимирович
3 Сухецька Світлана Михайлівна
4 Андреєв Микита Володимирович
5 Корольова Світлана Сергіївна
6 Тригубчук Олександр Володимирович
7 Маломанов Іван Вікторович
8 Башмаков Михайло Владиславович
9 Бессараба Павло Анатолійович
10 Губський Анатолій Валерійович
11 Міллер Юлія Борисівна
12 Рибак Андрій Вікторович
13 Хархан Оксана Володимирівна
14 Харченко Ігор Євгенович
15 Якових Євген Володимирович
16 Батранюк Олена Валеріївна
17 Берназ Альона Вікторівна

18 Орловський Богдан Михайлович
19 Сауляк Олексій Олександрович
20 Гукасян Каріна Анатоліївна
21 Іосип Тимофій Михайлович
22 Кортоков Сергій Олександрович
23 Куликовський Валерій Віталійович
24 Бузовська Наталя Віталіївна
25 Добрянський Денис Леонідович
26 Іванюк Анна Борисівна
27 Ляшук Євген Всеволодович
28 Танасійчук Орест Орестович
29 Трубецька Майя Миколаївна
30 Попов Михайло Сергійович
31 Кулагін Євгеній Сергійович
32 Найда Дмитро Іванович
33 Андрєйченко Ольга Романівна
34 Мевлід Дмитро Миколайович
35 Нікішина Ірина Олександрівна
36 Петровська Любов Сергіївна
37 Рубля Олександр Сергійович
38 Рязанцева Дмитро Ігорович
39 Ткачук Альона Сергіївна
40 Буюклі Юрій Дмитрович
41 Могильда Юлія Володимирівна
42 Сокерчак Вадим Валерійович
43 Пятигорец Володимир Іванович
44 Козленко Руслан Вадимович
45 Сапіга Ольга Ігорівна
46 Бурлака Роман Аркадійович
47 Жовтан Анастасія Володимирівна
48 Кадрова Оксана Олександрівна
49 Майстренко Тарас Миколайович
50 Хажинський Руслан Михайлович
51 Біла Юлія В'ячеславівна
52 Гудков Сергій Олексійович
53 Шкодіна Любов Василівна
54 Дідик Світлана Валеріївна
55 Кацмаза Олександр Анатолійович
56 Федотов Олексій Павлович
57 Мацко Володимир Володимирович

ПОЗДРАВЛЯЕМ С ЮБИЛЕЕМ !

С 30-летием

Волканову Викторию Михайловну
Высоцкого Владимира Эдуардовича
Ермилову Юлию Владимировну
Лесниченко Леонида Александровича
Михальчук Ирину Александровну
Отченаш Майю Михайловну
Паламарчука Александра Сергеевича
Скорик Анну Григорьевну
Торган Лилию Николаевну
Шишкина Егора Владимировича

С 40-летием

Бахарева Игоря Валерьевича
Болдышеву Елену Викторовну
Громадского Александра Васильевича
Задонского Дмитрия Александровича
Пузанова Владимира Олеговича
Стебновского Игоря Валентиновича
Чепрасова Максима Игоревича

С 50-летием

Мажеру Инну Александровну
Назимкина Вячеслава Сергеевича
Новицкую Ольгу Валентиновну
Токаря Богдана Николаевича

С 60-летием

Каменского Владимира Владимировича
Нехлюдова Игоря Евгеньевича
Редванскую Наталью Александровну
Стеценко Александра Павловича

С 70-летием

Друженко Елену Викторовну

С 80-летием

Пушкареву Ксению Алексеевну

Наш юбиляр – адвокат Самородова Татьяна Ивановна

Самородова Т.И. родилась 16 апреля 1945 г. в г.Одессе.

Сначала Татьяна Ивановна закончила Одесское музыкальное училище (1960-1965) по специальности “Теория музыки и фортепиано», после чего работала в г. Котовске Одесской области преподавателем, а в1966-м году поступила в Одесский Государственный Университет на юридический факультет, обучение в котором окончила в 1971-м году.

Любовь к профессии юриста передал Татьяне Ивановне ее отец – Самородов Иван Герасимович. Иван Герасимович – заслуженный юрист Украины, проработавший в органах юстиции с апреля 1944-го до 1972-го года. Он прошел путь от заместителя начальника Управления юстиции по Одесской области до Председателя Одесского областного суда, который возглавлял с 1956-го по 1971-й год.

Свой трудовой путь адвоката Татьяна Ивановна начала в далеком 1971-м году в юридической консультации Киевского района г. Одессы, где проработала более 40 лет и в настоящее время продолжает осуществлять свою деятельность в составе правопреемника этой организации – Объединения адвокатов «Адвокаты Киевского района г. Одессы». Стажировалась в тот период Татьяна Ивановна у лучших специалистов отрасли – адвокатов Степановой Галины Ивановны, Гниличенко Владимира Матвеевича.

С 1972-го года Самородова Т.И. – адвокат, специалист в различных отраслях права, проработала много десятков лет вместе с коллегами – Серафимовой Эльзой Спиридоновной, Шеенковой Ириной Аркадьевной.

А с другим своим коллегой, с которым также проработала много лет – Зеленым Виталием Дмитриевичем, Татьяна Ивановна познакомилась еще 1965 году в г. Котовске, где Виталий Дмитриевич работал судьей, а Татьяна Ивановна была преподавателем музыки. Долгие годы тёплой дружбы с коллегами служили оплотом доброжелательной атмосферы в коллективе адвокатов.

Самородова Т.И. также была юрисконсультом на многих одесских предприятиях – Одесской фабрике учебно-наглядных пособий, ДЭУ Киевского и Малиновского районов.

В юридической консультации Татьяна Ивановна передавала свой богатый опыт молодым адвокатам. У нее проходили стажировку Козлова Ирина Ивановна, Ванник Татьяна Григорьевна, Лазарчук Алла Петровна, Адабаш Светлана Аксентьевна.

В 1991-м наша коллега избиралась депутатом в Киевском районе г.Одессы.

Продолжает семейные традиции один из сыновей Татьяны Ивановны – Костин Андрей Евгеньевич. Костин А.Е. – Глава Комитета по международным связям Союза адвокатов Украины, заместитель Председателя Совета адвокатов Одесской области.

Строгое соблюдение законов, добросовестность в труде, доброжелательность и любовь к людям – главные качества, которыми руководствовалась Самородова Татьяна Ивановна все эти годы работы адвокатом.

С уважением к юбиляру и пожеланиями здоровья и долгих лет счастливой жизни, от имени всего коллектива объединения адвокатов «Адвокаты Киевского района г. Одессы», управляющая – адвокат Адабаш Светлана Аксентьевна.

СВЕТЛОЙ ПАМЯТИ ГАНДЗИЯ МИХАИЛА ЛЕОНТЬЕВИЧА

12 апреля 2015 года на 82 году жизни умер Михаил Леонтьевич Гандзий, судья в отставке, адвокат, заслуженный юрист Украины.

Родившись в 1933 году в крестьянской семье на Винничине, Михаил Леонтьевич связал свою жизнь с Одессой, прожив в нашем городе около 60 лет. Работая мастером на Одесском обувном объединении, он заочно получил юридическое образование. С 1965 года М.Л. Гандзий работал судьёй Ленинского, а затем Киевского районных судов г. Одессы, заработав авторитет высококвалифицированного и справедливого судьи, обладающего организаторскими способностями. Именно эти качества позволили М.Л. Гандзию стать первым председателем Малиновского районного суда г. Одессы после образования в 1977 году одноименного района. На этой должности он работал до февраля 1999 года.

Мы, его ученики и коллеги, с благодарностью вспоминаем совместные годы работы и общения. Обладая житейской мудростью и благородством, Михаил Леонтьевич учил нас не только премудростям судейской профессии. Своим примером он показывал, как нужно дружить, относиться к близким людям, а также к людям искавшим в суде правду и защиту. Он дал путёвку в жизнь сотням людей, работавших с ним судьями, секретарями судебных заседаний и канцелярий, судебными исполнителями и деловодами. Среди его учеников судьи апелляционного суда Одесской области, Одесского апелляционного административного суда, районных судов, адвокаты, юрисконсульты.

Весомый вклад в совершенствование судопроизводства был оценен нашим государством. М.Л. Гандзию, одному из первых районных судей, было присвоено звание «Заслуженного юриста Украины».

Выйдя в отставку, Михаил Леонтьевич стал работать адвокатом. Имея глубокие знания в материальном и процессуальном праве, он блестяще провёл не одно уголовное и гражданское дело, продолжал учить молодых адвокатов науке и искусству юридической защиты.

М.Л. Гандзий жил не только работой. Прежде всего он был настоящим отцом семейства, отдавая свою любовь и внимание супруге, сыну, невестке, внучке, правнучке другим родственникам. Он дорожил дружбой с разными людьми, профессорами и рабочими, судьями и футболистами, врачами и пенсионерами. М.Л. Гандзий был прекрасным охотником и имел «золотые руки», которыми сотворил или отремонтировал многие нужные вещи.

Михаил Леонтьевич сделал себя видным судьей и адвокатом, известным одесситом, сам. Он умер в пасхальный день, святого воскресения. И это не случайно. В такие дни Бог забирает лучших, людей шедших по жизни с высоко поднятой головой, не кривя душой, не изменяя себе и близким, людей, которые творили добро до последней минуты. Именно таким был Михаил Леонтьевич Гандзий, именно таким он останется в памяти людей его знавших.

Выражаем искренние соболезнования родным и близким Михаила Леонтьевича.

Вечная память, царство небесное, Вам Михаил Леонтьевич.

По поручению коллег и друзей,
Председатель Малиновского районного суда г. Одессы Личман Л.Г.

Памяти Гандзия Михаила Леонтьевича посвящается

Умер Михаил Леонтьевич Гандзий, судья и адвокат. Адвокатское сообщество опечалено смертью юриста, который большую часть своей жизни посвятил отправлению правосудия и защите прав и интересов граждан.

С 1961 – по 1967 г.г. Михаил Леонтьевич обучался на юридическом факультете Одесского государственного университета им. И.И. Мечникова.

В 1965 г., будучи еще студентом, тогда такое разрешалось, он был избран судьей Ленинского районного суда г. Одессы, где работал с 1970 г. по 1977 г. – до избрания его судьей Киевского районного суда г. Одессы.

Наконец, в 1977 г. Михаил Леонтьевич был избран судьей Малиновского районного суда г. Одессы, а через три месяца был назначен его Председателем.

Проходят годы, наступает время, когда на государственной службе по возрасту оставаться нельзя, в связи с чем, Михаил Леонтьевич принимает решение стать адвокатом.

После сдачи квалификационного экзамена в 1999 году Михаил Леонтьевич становится адвокатом и остается им до своей кончины в 2015 году.

Грамотный юрист, коммуникабельный и приятный человек, Михаил Леонтьевич пользовался заслуженным авторитетом в юридическом сообществе, а его выступления на собраниях судей и адвокатов, вызывали неподдельный интерес, его внимательно слушали, т.к. он всегда говорил правду, причем весьма образно формулируя свои мысли.

Накопленный юридический опыт, знания, умение общаться с различными людьми, помогали Михаил Леонтьевичу на высоком профессиональном уровне выполнять адвокатские обязанности, щедро делиться с молодыми коллегами своими знаниями.

От каждой встречи с Михаил Леонтьевичем можно было получить заряд хорошего настроения и радости от встречи с интересным человеком.

Таким и останется в нашей памяти человек, судья и адвокат Михаил Леонтьевич Гандзий.

Председатель Совета адвокатов Одесской области
И.Л.Бронз

Присяжные поверенные Одессы

Емец С. И.
Присяжные поверенные Одессы.
Очерки. Одесса: «Акватория»,
2014.112 с.

В конце февраля 2015 г. в редакцию «АГ» пришло печальное известие о том, что в октябре 2014 г. скончался адвокат, учредитель и управляющий партнер юридической фирмы «Емец и Компания» Сергей Иванович Емец.

Его книга посвящена 150-летнему юбилею российской адвокатуры и 110-летию образования Совета присяжных поверенных в Одессе.

Советы присяжных поверенных были созданы в Санкт-Петербурге и Москве в 1866 г., а в Харькове подобный Совет появился только в 1874 г. Присяжная адвокатура зарекомендовала себя как высоконравственное сословие, в связи с чем пользовалось доверием граждан, а если это доверие подрывали отдельные его члены, то сословие находило в себе силы достойно покарать нарушителя и восстановить попранное им доверие.

Как писал К.К. Арсеньев: «Где нет Совета присяжных поверенных – там нет и адвокатуры».

Автор, скрупулезно занимавшийся изучением истории краеведческой адвокатуры, выпустил несколько книг (например, «Адвокаты Одессы», «Адвокаты Одессы 100 лет») и ряд публикаций по этой теме, в настоящем издании собрал уникальные сведения о зарождении и становлении в Одессе сословия присяжных поверенных, сопровожденные ценным иллюстративным материалом: историческими портретами, фотографиями и копиями уникальных документов.

Издание рекомендовано юристам, преподавателям и студентам, всем тем, кому небезразлично прошлое присяжной адвокатуры, богатой на имена, в целях использования нынешним и последующим поколениями в своей профессиональной адвокатской деятельности опыта и наследия их предшественников и возрождения безупречной нравственности, высоких профессиональных качеств и блестящего ораторского искусства в адвокатуре современной.

Новая адвокатская газета «АГ» № 6 (191) 16-31 марта 2015, стр. 16

Перше обговорення Декларації щодо захисту прав людини у кримінальному судочинстві пройшло в Одесі 17 квітня 2015 року

17 квітня в Одесі відбувся круглий стіл по обговоренню проекту тексту Декларації щодо захисту прав людини у кримінальному судочинстві. Цей захід став першим у серії круглих столів з метою розробки єдиного документу, який буде підсумовувати позицію адвокатів щодо необхідних ключових змін та стане інструментом для внесення змін до існуючої практики захисту прав людини у кримінальному процесі.

Цілями Декларації є захист прав людини в кримінальному судочинстві та забезпечення гарантій професійної діяльності адвокатів. Декларація використовуватиметься адвокатами для посилення діалогу з державними структурами, громадянським суспільством та ЗМІ з метою забезпечення захисту прав людини та дотримання гарантій адвокатської діяльності, а також для виявлення та усунення порушень під час відправлення правосуддя.

Організаторами круглого столу виступили Національна асоціація адвокатів України, Рада адвокатів Одеської області, Асоціація правників України, Асоціація адвокатів України, Спілка адвокатів України, ГО «По захисту прав людини» за сприяння Проекту ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні».

С.Чванкін, Голова Київського районного суду м.Одеси, Й.Бронз, Голова Ради адвокатів Одеської області, В.Валанчус, Керівник Проекту ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в України», О.Веселов, член КДКА Одеської області

В заході прийняли участь представники професійних адвокатських об'єднань Одеської, Миколаївської та Херсонської та інших областей України.

Відкриваючи роботу круглого столу, Андрій Костін, заступник голови Ради адвокатів Одеської області, зазначив, що вибір саме Одеси для першого обговорення Декларації не є випадковим. Це свідчить про повагу та довіру колег до одеської адвокатури і є логічним продовженням активного співробітництва Ради адвокатів Одеської області з національними

Голова ради адвокатів Одеської області Й.Бронз вітає учасників Круглого столу

та міжнародними експертними та правничими організаціями.

Як зазначив у вступній промові Йосип Бронз, Голова Ради адвокатів Одеській області, порушення прав людини в кримінальному процесі є дуже великою проблемою, тому що діючий в Україні Кримінальний процесуальний кодекс містить положення та принципи, які діяли ще за радянських часів. Він висловів надію на те, що в рамках Декларації будуть представлені рекомендації з метою вирішення існуючих проблем.

«Декларація важлива як інструмент для усіх представників сектору юстиції. Вона має допомогти адвокатам, суддям та прокурорам наблизитися до спільного розуміння та тлумачення проблемних норм, що буде сприяти покращенню ситуації у сфері захисту прав людини. Важливо створити спільну правову культуру, де кожен учасник кримінального процесу буде поважати один одного», – підкреслив Віргіліус Валанчус, Керівник Проекту ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні».

«Декларація – інноватиний та важливий інструмент забезпечення

Організатори та учасники Круглого столу

- Марк Сегал, Головний експерт з питань доступу до правосуддя і права на захист Проекту ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні»

відповідності судової практики у кримінальних справах законодавству та стандартам з прав людини. Нам дуже приємно починати процес обговорення Декларації в Одесі», – зазначив Марк Сегал, Головний експерт з питань доступу до правосуддя і права на захист Проекту ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні».

Далі, круглі столи по обговоренню Декларації щодо захисту прав людини у кримінальному судочинстві пройдуть ще в 11 регіонах країни від квітня до червня 2015 року. З метою підготовки координаторів для успішного проведення обговорень Декларації у відповідних регіонах, 16 квітня в Одесі було організовано спеціальну робочу зустріч. Модераторами заходу виступили представники Національної асоціації адвокатів України Вадим Красник та Ганна Колесник разом з експертами Проекту ЄС Оксаною Цимбрівською та Кареном Мадояном. Під час зустрічі було обговорено зміст Декларації щодо захисту прав людини у кримінальному судочинстві, планування проведення обговорень Декларації у регіонах, комунікаційна стратегія задля промоції цього документу.

По закінченні заходу в Раді адвокатів Одеської області пройшли зустрічі керівництва Ради із Керівником проекту ЄС Віргіліусом Валанчусом, та головним експертом цього проекту Марком Сегалом, під час яких були обговорені наступні спільні заходи та інші проекти співробітництва.

Крім того, в Раді адвокатів Одеської області відбулось спільне засідання Комітету із захисту професійних прав адвокатів Національної асоціації адвокатів України за участі голови Комітету Тараса Ламаха (м.Київ) та Комітету із захисту професійних прав адвокатів при Раді адвокатів Одеської

області за участю члена Ради адвокатів Одеської області Олександра Калашнікова та новообраних голови Комітету Олександра Козлова, заступника голови Андрія Давиденко та секретаря Всеволода Сокалюка, інших членів Ради адвокатів області та Комітету. Метою зустрічі було встановлення співробітництва, обмін досвідом та налагодження оперативної координації між Комітетом при Раді адвокатів області та Комітетом при НААУ.

Ми публікуємо проект Декларації щодо захисту прав людини в кримінальному судочинстві і просимо колег надавати свої пропозиції щодо удосконалення цього документу, який в червні буде презентований, як консолідована позиція української адвокатури.

Заступник голови Ради адвокатів Одеської області А.Костін

АДВОКАТУРА УКРАЇНИ:
ДЕКЛАРАЦІЯ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

ПРЕАМБУЛА

Виходячи з того, що адвокати відіграють важливу роль у функціонуванні системи правосуддя та забезпечують здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі,

Керуючись Загальною декларацією прав людини, Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, Основними положеннями про роль адвокатів (Прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року), іншими міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Конституцією України, Кримінальним та Кримінальним процесуальним кодексами України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», іншими нормативно-правовими актами, спрямованими на реалізацію та захист конституційних прав і свобод людини і громадянина,

Маючи на меті сприяти захисту та дотриманню прав і свобод людини і громадянина у кримінальному процесі, сприяти утвердженню права на справедливий суд та забезпеченню умов для повноцінного та ефективного виконання адвокатами своїх професійних функцій,

Визнаючи, неналежну імплементацію норм законодавста, які регламентують порядок здійснення кримінального судочинства та недотримання етичних правил учасниками процесу,

Беручи до уваги теперішню ситуацію в державі, надважливість та необхідність впровадження якісних реформ в системі кримінальної юстиції в Україні,

Адвокатура України підготувала Декларацію щодо захисту прав людини у кримінальному судочинстві (далі - **Декларація**), яка представляє спільну позицію адвокатської спільноти стосовно важливості дотримання і захисту прав людини у кримінальному процесі, та як наслідок покращення спроможностей адвокатів належно виконувати свої професійні функції.

Декларація базується на основі консенсусу, який досягнуто шляхом здійснення консультативного процесу між адвокатами у різних регіонах України. До даного процесу було залучено низку професійних об'єднань адвокатів України (Асоціацію правників України, Асоціацію адвокатів України) на чолі з Національною асоціацією адвокатів України. Декларація розроблена за сприяння Проекту ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні», який впроваджується за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Декларація служить планом у проведенні реальних змін у сфері кримінальної юстиції в Україні та дає можливість донести вперше чергу до громадськості, засобів масової інформації, органів державної влади позицію адвокатів щодо випадків порушення вимог законодавства та недотримання прав людини у кримінальному судочинстві. Декларація виступає також важливою основою для співпраці із ключовими інституціями сфери юстиції, громадянським суспільством, засобами масової інформації та міжнародними установами.

проект тексту від 20.03.2015

РОЗДІЛ І:
СУД У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Даний розділ Декларації стосується діяльності суддів при відправленні правосуддя у кримінальних справах. Із вступом у силу Кримінального процесуального кодексу України 2012 року засади змагальності поширюються на всі стадії кримінального провадження, в рамках яких прийняття будь-якого рішення суддею повинно відбуватися на засадах законності, неупередженості, справедливості та базуватися на досліджених доказах сторони обвинувачення та захисту. Обов'язок дотримання принципу неупередженості суддями під час розгляду і вирішення судових справ чітко передбачено міжнародними стандартами і кращими практиками, багато з яких є обов'язковими для України в результаті ратифікації нею Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

У цьому контексті адвокати дотримуються думки, що:

1.1. Судді повинні докладати більше зусиль для відправлення правосуддя у відповідності до міжнародних та європейських стандартів, кращих практик, зокрема Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, практики Європейського суду з прав людини.
1.2. Органи суддівського самоврядування повинні захищати суддів від впливу ззовні, забезпечувати незалежність, підтримувати доброчесність суддів та роботу судів, забезпечувати використання виключно об'єктивних і професійних стандартів для моніторингу та оцінки роботи суддів, сприяти прозорості судової системи.
1.3. Незалежність та неупередженість суддів необхідно поважати в повній мірі на практиці. Судді за жодних обставин не повинні піддаватися впливу ззовні, політичному чи іншому тиску. Голови судів повинні виконувати суто адміністративні функції та не впливати на прийняття суддями рішень по справі. Судді повинні бути незалежними та неупередженими за будь-яких обставин та приймати рішення на підставі закону.
1.4. Судді повинні дотримуватися усіх аспектів неупередженості в своїх особистих відносинах з прокурорами та адвокатами.
1.5. Судді мають виконувати свої функції з належною повагою до принципу рівного ставлення до сторін.
1.6. Судді повинні проявляти ввічливість, витримку і повагу до адвокатів, дозволяти їм виконувати свої функції, не піддавати сумніву тактику захисту, якщо вона не суперечить закону та Правилам адвокатської етики.
1.7. Судді повинні уникати будь-якої форми односторонньої комунікації з стороною обвинувачення або захисту за відсутності однієї із сторін. Судді повинні також уникати будь-яких проявів односторонньої комунікації в цьому відношенні.
1.8. Судді повинні завжди ставитися з повагою та бути уважними до всіх учасників процесу. Слова, тон голосу судді повинні бути завжди виваженими. Судді повинні уникати будь-якої діяльності (наприклад, користування мобільним телефоном), що демонструє неповагу до учасників процесу та незацікавленість у ході судового розгляду. Дії чи поведінка судді не повинна показувати його позитивне чи негативне ставлення до свідчень чи інших досліджуваних доказів.
1.9. При постановці запитань під час судового розгляду судді повинні докладати всіх зусиль, щоб не показувати своєї прихильності чи упередженості до однієї із сторін. Суддям слід уникати агресивної манери постановки запитань обвинуваченому.
1.10. Судді повинні докладати більше зусиль для надання стороні захисту достатнього часу для підготовки захисту та забезпечення її рівноправного становища із стороною обвинувачення щодо крайніх строків, часу, відведених для здійснення різних процесуальних дій.
1.11. Судді повинні сприяти доступу захисникам до відповідних матеріалів справ, аудіо записів судових засідань, і забезпечувати їх належне зберігання та облік.
1.12. Судді повинні визнавати докази недопустимими, якщо вони були отримані з істотним порушенням прав і свобод людини та щодо яких було порушено встановлені правила

проект

проект тексту від 20.03.2015

вилучення, обліку та зберігання. Рішення суду про визнання доказів допустимими або недопустимими повинно бути мотивоване.

1.13. Судді та слідчі судді повинні ретельно мотивувати ухвали про застосування запобіжного заходу та постановляти ухвали про відмову у застосуванні запобіжного заходу, якщо прокурором не буде доведено наявність всіх обставин передбачених законом.

1.14. Судді не повинні мати доступ до матеріалів обвинувачення або інших матеріалів за межами суду. Судді повинні базувати своє рішення лише на тих доказах, які були досліджені безпосередньо під час судового розгляду.

1.15. Судді повинні ретельно вивчати та оцінювати всі висновки експерта, у тому числі обставини підготовки висновку, кваліфікацію експерта. Жодні неналежні або незаконні преференції не повинні бути надані експертам або їхнім свідченням в силу їх належності до категорії державних чи приватних експертів. Всі свідчення експертів (державних чи приватних) повинні бути оцінені судом по суті.

1.16. Судді повинні неухильно дотримуватися строків розгляду та вирішення справ та виносити рішення у відповідності до закону у розумні строки. Рішення, що стосуються відкладення розгляду справ, повинні бути мотивованими. Судді не повинні відкладати розгляд справ, якщо це не є виправданим відповідно до закону або обставин справи.

1.17. Судді повинні ретельно переглядати всі обставини угод про визнання винуватості, щоб встановити, чи всі вимоги дотримані і чи обвинувачений беззаперечно усвідомлює наслідки укладення угоди тощо.

1.18. Необхідним є подальший розвиток інституту слідчого судді та підвищення кваліфікації слідчих суддів.

1.19. Необхідно підготувати посібник для суддів із обрання міри покарання. Різниця між нижнім та верхнім розміром того чи іншого виду покарання, передбаченого санкцією статті, не повинна бути надвеликою.

1.20. Кодекс суддівської етики необхідно деталізувати шляхом розроблення практичного коментаря. Кодекс суддівської етики повинен служити практичним посібником, що визначає основу професійної діяльності судді відповідно до принципів незалежності, неупередженості, верховенства права, вимог національного законодавства та кращих міжнародних та європейських практик.

1.21. Необхідно збільшити віковий ценз для обрання на посаду судді з розгляду кримінальних справ.

1.22. Всі рішення, що стосуються професійної кар’єри судді, повинні ґрунтуватися на професійних і об'єктивних критеріях та здійснюватися на основі справедливих процедур управління людськими ресурсами.

1.23. Судді повинні бути забезпечені необхідними помічниками, секретарями для належного виконання своїх функцій.

1.24. Судді мають отримувати адекватну винагороду за свою роботу, отримувати необхідне професійне, матеріальне, соціальне забезпечення та захист.

1.25. Винесення виправдувального вироку, скасування рішення судді судом вищестоящої інстанції, винесення рішення Європейським судом з прав людини про порушення прав людини не повинно слугувати підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності чи здійсненні тиску на суддю. Судді повинні притягуватися до дисциплінарної чи кримінальної відповідальності тільки за неетичну професійну або незаконну поведінку.

1.26. Суддям необхідно пройти додаткове навчання з питань змагальності та забезпечення рівності між стороною обвинувачення та захисту, суддівської етики, правил доказування, прав і обов’язків захисника.

1.27. Судді, адвокати та прокурори, слідчі повинні проходити спільні навчальні програми, ділитися навчальними матеріалами, за умови, що тематика навчальних програм буде можливою для застосування у такому форматі навчання.

проект

проект тексту від 20.03.2015

РОЗДІЛ ІІ:
СТОРОНА ОБВИНУВАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У цьому розділі Декларації розглядаються питання ролі і повноважень сторони обвинувачення у кримінальному провадженні. Згідно Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про прокуратуру» органи прокуратури підтримують державне обвинувачення в суді на професійній основі у визначеному законом порядку. Крім того, в ході виконання своїх обов'язків органи прокуратури мають забезпечувати повагу до прав людини відповідно до вимог Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, інших актів законодавства та кращих практик, із особливим урахуванням і дотриманням положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Необхідно також запровадити гарантовану рівність між сторонами обвинувачення та захисту, яка на практиці сьогодні не дотримується.

У цьому контексті адвокати притримуються думки, що:

2.1. Органи прокуратури повинні докладати більше зусиль задля виконання своїх функцій у відповідності до міжнародних та європейських стандартів, кращих практик, зокрема Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, практики Європейського суду з прав людини.
2.2. У рамках змагальності процесу сторони обвинувачення та захисту повинні користуватися гарантованою рівністю сторін відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, інших актів законодавства.
2.3. Прокурори повинні зосереджуватися виключно на здійсненні кримінального переслідування. У відповідності до нового Закону України «Про прокуратуру» прокуратура повинна бути позбавлена функції так званого «загального нагляду».
2.4. У кримінально-процесуальному законодавстві необхідно регламентувати «презумпцію затримання особи», згідно з якою моментом затримання особи необхідно вважати час, з якого виникає будь-яке фактичне обмеження свободи вільного пересування особи. Обов'язок доведення обмеження прав особи із добровільної згоди останньої, повинно покладатися на правоохоронні органи. Цей принцип має стосуватися кожної особи; права особи не можуть обмежуватися з підстав перебування її у статусі свідка.
2.5. Момент вручення повідомлення про підозру не може залежати від часу, необхідного органам досудового розслідування для збирання доказів, що доводять вину особи.
2.6. Прокурори, слідчі повинні невідкладно вносити відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань і робити це якнайшвидше, але в будь-якому випадку не пізніше ніж через двадцять чотири години після подання заяви, повідомлення про злочин.
2.7. В якості тактичної вигоди сторона обвинувачення не повинна фактично проводити розслідування без висунення підозри особі.
2.8. Сторона обвинувачення повинна уникати випадків, коли повідомлення про підозру вручається особі безпосередньо перед надсиланням обвинувального акту до суду.
2.9. Слідчий, прокурор не повинні здійснювати тиск чи в інший спосіб впливати на затриманих у процесі залученні захисника. Слідчий, прокурор повинні негайно інформувати центри безоплатної правової допомоги про затримання особи і сприяти призначенню адвоката системи безоплатної правової допомоги. Посадові особи, які не забезпечили або перешкоджали доступу до захисника повинні притягуватися до відповідальності у всіх випадках.
2.10. Сторона обвинувачення не повинна мати будь-яких переваг над стороною захисту у питаннях, що стосуються отримання доказів, проведення слідчих дій чи отримання доступу до матеріалів справи.

ПРОЕКТ

проект тексту від 20.03.2015

2.11. Сторона обвинувачення повинна сприяти отриманню стороною захисту рівного і справедливого доступу до матеріалів провадження, на наявності достатнього часу для ознайомлення з ними та підготовки захисту.

2.12. Сторона обвинувачення не повинна здійснювати неналежний тиск чи іншим чином впливати на результати висновку експерта або його свідчення, надані під час судового розгляду, якщо експертиза здійснювалася за клопотанням сторони обвинувачення.

2.13. Прокурори не повинні мати право подавати апеляцію щодо справ, в яких вони не підтримували обвинувачення у попередній інстанції. Прокурори повинні використовувати своє право на оскарження лише у випадках, коли існують підстави для скасування або зміни судового рішення. Прокурори не повинні користуватися своїм правом на оскарження у якості звичайної практики.

2.14. Потерпілі не повинні бути наділені правом підтримувати обвинувачення в суді та переймати на себе функцію органів прокуратури. Необхідно створювати умови для заохочення потерпілих звертатися до засобів цивільно-правового захисту, якщо вони не згідні із рішенням суду у кримінальному провадженні.

2.15. Прокурори не повинні зазнавати професійних утисків або мати наслідком застосування дисциплінарного заходу (зокрема, звільнення) у випадку винесення судом виправдувального вироку. Прокурори повинні притягуватися до дисциплінарної або кримінальної відповідальності лише у випадку їх неетичної або незаконної поведінки.

2.16. Всі рішення, що стосуються професійної кар'єри слідчого, прокурора, повинні ґрунтуватися на професійних і об'єктивних критеріях та здійснюватися на основі справедливих процедур управління людськими ресурсами.

2.17. Слідчі та прокурори мають отримувати адекватну винагороду за свою роботу та отримувати необхідне професійне, матеріальне, соціальне забезпечення та захист.

2.18. Прокурори повинні брати участь у судових засіданнях у форменому або іншому офіційному одязі.

2.19. Слідчим та прокурорам необхідно пройти додаткове навчання з питань змагальності та рівності між стороною обвинувачення та захисту, деяких питань застосування Кримінального процесуального кодексу, питань професійної етики працівників органів прокуратури, правил доказування, прав і обов'язків захисника, прав і гарантій адвокатської діяльності.

2.20. Прокурори, слідчі, адвокати, судді повинні проходити спільні навчальні програми, ділитися навчальними матеріалами, за умови, що тематика навчальних програм буде можливою для застосування у такому форматі навчання.

2.21. Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури необхідно оновити, деталізувати шляхом розроблення практичного коментаря. Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури повинен служити практичним посібником, що визначає основу професійної діяльності працівників прокуратури відповідно до принципів законності, верховенства права, змагальності, вимог закону та кращих міжнародних та європейських практик.

РОЗДІЛ III:
СТОРОНА ЗАХИСТУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У цьому розділі Декларації розглядаються питання ефективності надання правової допомоги у кримінальному провадженні адвокатами та проблеми з якими стикаються адвокати у своїй професійній діяльності. Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Закон України «Про безоплатну правову допомогу» закладають нові правові засади, що посилюють можливості сторони захисту. Разом з тим, в своїй повсякденній роботі адвокати зіштовхуються з низкою перешкод. Деякі з них є практичними та технічними за своєю природою, а деякі виникають у результаті неспроможності інших учасників системи кримінальної юстиції відійти від старих неформальних практик, які у ряді випадків є незаконними. В силу того, що адвокати

Проект

відіграють надважливу роль у захисті прав і свобод людини, будь-які обмеження, яких вони зазнають, неминуче ставлять під загрозу законні права їх клієнтів, та порушують право особи на захист.

У цьому контексті адвокати притримуються думки, що:

3.1. Необхідно вживати більш істотні заходи для захисту адвокатів від неправомірного втручання в їхню роботу та виконання професійних функцій. Особи, які порушують права адвокатів і гарантії адвокатської діяльності, перешкоджають здійсненню захисту, представництва, надання правової допомоги, повинні притягуватися до відповідальності у визначеному законом порядку.

3.2. Адвокати, здійснюючи захист, представляють інтереси підозрюваних, обвинувачених. Права адвокатів поширюються на здійснення їхньої професійної діяльності при здійсненні захисту підозрюваного, обвинуваченого згідно закону.

3.3. Кримінально-процесуальне законодавство повинно чітко регламентувати окремими статтями права підозрюваного, обвинуваченого та захисника.

3.4. Адвокати повинні мати доступ до усієї інформації, необхідної для здійснення належного захисту свого клієнта. Адвокати повинні мати ідентифікований та повний доступ до Єдиного реєстру досудових розслідувань та інших реєстрів.

3.5. Право сторони захисту ініціювати проведення слідчих (розшукових) дій необхідно в повній мірі поважати на практиці. Слідчі (розшукові) дії за ініціативою сторони захисту повинні проводитися оперативно та ефективно. Відмова слідчого, прокурора у ініціюванні проведенні слідчих (розшукових) дій за клопотанням сторони захисту має бути мотивованою у кожному випадку.

3.6. Захисники повинні мати повну та рівноцінну можливість допиту свідків і робити протоколи їхніх показань.

3.7. У судах, органах внутрішніх справ, органах прокуратури, Служби безпеки України, органах пенітенціарної служби та інших правоохоронних органах необхідно створити необхідні умови (виділення придатних для роботи з клієнтами приміщень) для реалізації адвокатами своїх професійних прав та обов'язків, у тому числі можливості мати конфіденційне спілкування зі своїми клієнтами.

3.8. Право захисника на конфіденційне побачення з підзахисним повинне гарантуватися у всіх випадках за будь-яких обставин, без обмеження кількості і тривалості побачень. Право на конфіденційне побачення не може обмежуватися жодною із сторін, окрім передбачених законом випадків, коли це стосується питань безпеки.

3.9. Відеофіксація побачень/спілкування адвоката з клієнтом може мати місце за умови її організації у спосіб, який унеможливлює встановлення суті розмови. Аудіозапис таких побачень є недопустимим за будь-яких обставин.

3.10. Під час судових засідань адвокати за жодних обставин не можуть бути примушені спілкуватися зі своїми клієнтами через металеві або скляні загородження («клітки»), окрім випадків коли це обумовлено питаннями безпеки. Утримання обвинуваченого (підсудного) в залі суду у «клітці» повинно бути винятком, а не правилом. Поміщення в «клітку» повинно використовуватися у виняткових обставинах, коли існує реальна і доведена загроза безпеці учасників судового розгляду. Обвинувачені (підсудні) повинні мати право на оскарження поміщення їх в «клітку» у всіх випадках.

3.11. Інформація, що становить адвокатську таємницю, а особливо інформація, що зберігається на електронних носіях, підлягає повному захисту на практиці. Проведення оперативно-розшукових заходів, слідчих дій щодо адвоката, а так само огляд, вилучення, тимчасовий доступ до його кореспонденції, речей та документів, у тому числі на електронних носіях, може мати місце виключно у зв'язку із кримінальними правопорушеннями, у вчиненні яких підозрюється *особисто* адвокат. Рішення суду про проведення такого огляду, вилучення повинно містити чіткий і вичерпний перелік речей, документів тощо, які підлягають огляду, вилученню. Проведення зазначених дій з метою

проект

вчинення тиску на адвоката чи його клієнта, збирання доказів, спрямованих на доведення вини клієнта адвоката, не допускаються.

3.12. Необхідно уніфікувати практику та законодавчо визначити єдиний документ для підтвердження повноважень адвоката у кримінальному судочинстві.

3.13. Органи державної влади та місцевого самоврядування, інші особи, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані у кожному випадку надавати адвокату відповідну інформацію. Необхідно скоротити максимальний строк розгляду адвокатського запиту та запровадити адміністративну відповідальність (незалежно від положень дисциплінарних статутів) за відмову в наданні інформації на адвокатський запит, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності. Необхідно уніфікувати критерії віднесення інформації до інформації з обмеженим доступом та її види.

3.14. На реалізацію принципу змагальності сторона захисту повинна бути наділена правом оспорювати висновок експерта (залученого стороною обвинувачення), як з питань самого результату висновку, так і професійної кваліфікації експерта.

3.15. Відповідним представникам органів адвокатського самоврядування повинно гарантуватися право вживати всіх необхідних заходів для захисту прав адвокатів і гарантій адвокатської діяльності. Вони повинні мати повний і конфіденційний доступ до адвокатів на їхню вимогу в будь-який час. Відповідні органи влади повинні здійснювати невідкладне реагування на дії та заходи представників органів адвокатського самоврядування, які здійснюються останніми для відновлення і дотримання прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності.

3.16. Необхідно удосконалити інститут помічника адвоката та розширити права помічника адвоката для ефективного здійснення захисту, представництва, надання безоплатної правової допомоги клієнту.

3.17. Дисциплінарне провадження щодо порушення адвокатом Правил адвокатської етики повинно здійснюватися в прозорий, справедливий та відкритий спосіб, відповідно до належних, визначених правових процедур.

3.18. Законодавчі та етичні засади адвокатської діяльності повинні заохочувати і сприяти здійсненню адвокатами діяльності *pro bono* .

3.19. Адвокати повинні мати передбачену законом можливість застрахувати свою професійну цивільну відповідальність за розумну платню.

3.20. Необхідно запровадити систему спрощеного оподаткування адвокатської діяльності, яка сприятиме здійсненню професійної діяльності адвоката.

3.21. Правила адвокатської етики необхідно деталізувати шляхом розроблення практичного коментаря. Правила адвокатської етики повинні служити практичним посібником, що визначає основу професійної діяльності адвоката відповідно до принципів незалежності, верховенства права, рівності та змагальності сторін, вимог національного законодавства та кращих міжнародних та європейських практик.

3.22. Адвокати, прокурори, слідчі, та судді повинні проходити спільні навчальні програми, ділитися навчальними матеріалами, за умови, що тематика навчальних програм буде можливою для застосування у такому форматі навчання.

РОЗДІЛ IV:
ПРОЗОРІСТЬ, ДОСТУП ДО СИСТЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОСУДДЯ

У цьому розділі Декларації розглядаються питання прозорості системи кримінальної юстиції. Обов'язок органів державної влади виконувати делеговані їм повноваження у прозорий спосіб є явним та зрозумілим. Зважаючи на те, що суди, органи прокуратури здійснюють свої повноваження від імені, в інтересах та на благо народу, останній має право знати, які саме дії здійснюються в їх інтересах, мати можливість спостерігати за цим процесом та за можливості брати в ньому участь. Відправлення правосуддя на засадах прозорості також сприяє посиленню довіри населення до органів державної влади, знижує ризики, пов'язані із проявами безкарності та корупції. Доступ до інформації та доступ

проект

громадськості, ЗМІ до системи правосуддя мають вирішальне значення для забезпечення законності здійснення правосуддя.

У цьому контексті адвокати притримуються думки, що:

4.1. Сприяння прозорості функціонування судів необхідно здійснювати на стратегічному та систематичному рівнях, починаючи з органів суддівського самоврядування та колегіальних органів суддів, прокурорів. Підвищення прозорості функціонування судів необхідно здійснювати шляхом реформування управління, проведення навчань, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та кампаній з інформування громадськості. Ці заходи необхідно використовувати в контексті модернізації та реформування судової системи відповідно до міжнародних та європейських стандартів, кращих практик.

4.2. Органи судової влади та органи суддівського самоврядування повинні брати активну участь у реформах із стратегічного планування та управління, задля повного спрощення правил та процедур щодо до доступу громадськості до суду, підвищенню прозорості та доступу до інформації.

4.3. У кожному суді повинні працювати спеціально призначені і підготовлені працівники, відповідальні за співпрацю із ЗМІ, інформування громадськості про діяльність суду, розгляд справ.

4.4. Електронні засоби масової інформації, засоби електронного правосуддя необхідно використовувати ефективно задля забезпечення відкритості системи кримінального правосуддя та забезпечення доступу громадськості до інформації.

4.5. Необхідно забезпечити умови для здійснення відео- та аудіофіксації судового розгляду у кримінальних справах. Доступ до та отримання відео- та аудіозапису судового розгляду необхідно спростити та забезпечити у кожному випадку.

4.6. Впровадження прозорості у діяльності судів необхідно використовувати задля зміцнення змагальності процесу, забезпечення рівності сторін обвинувачення та захисту, а також забезпечення проведення судових засідань з дотриманням належної правової процедури та прав обвинувачених.

4.7. У кожному випадку здійснення судового розгляду має відбуватися відкрито для громадськості та ЗМІ. Залучення громадськості до судового розгляду повинно заохочуватись. Винятки можуть мати місце лише у визначених законом випадках та повинні бути вмотивовані в ухвалі суду і роз'яснені.

4.8. Судовий розгляд повинен бути повністю відкритим для представників громадських та/або міжнародних організацій, які займаються питанням дотримання процесуального законодавства та прав людини (окрім випадків, визначених законом). Органам судової влади та прокуратури необхідно ретельно вивчати та брати до уваги результати моніторингових звітів таких організацій.

4.9. Судовий розгляд повинен бути повністю відкритим для представників засобів масової інформації для уможливлення виконання останніми своїх професійний функції (окрім випадків, визначених законом).

4.10. Судді та працівники суду повинні пройти спеціалізоване навчання щодо поводження з вільними слухачами під час судового розгляду.

4.11. Зали судових засідань необхідно обладнати достатньою кількістю місць для забезпечення можливості участі громадськості.

4.12. Громадянам повинен гарантуватись доступ до приміщень суду, з дотриманням усіх вимог безпеки. Співробітникам спеціального підрозділу судової міліції необхідно пройти спеціальну підготовку щодо поводження з громадськістю та сприяння їх доступу до приміщень суду і судових засідань. Спеціальний підрозділ судової міліції повинен зосереджувати свої функції виключно на заходах безпеки та не виходити за межі своїх повноважень.

проект

проект тексту від 20.03.2015

4.13. Розклад судових засідань необхідно розміщувати заздалегідь перед пунктом пропуску до приміщень суду, та на сайті суду. Судді повинні по можливості максимально дотримуватися розкладу судових засідань.

4.14. Учасники кримінального провадження в усіх випадках мають бути завчасно проінформовані про час і місце розгляду їхньої справи, та П.І.Б. судді, який розглядатиме справу.

4.15. Інформація щодо професійного досвіду суддів суду повинна бути доступною на веб-сторінці та у приміщенні відповідного суду, з дотриманням вимог захисту персональних даних.

4.16. Інформація про стан і результати розгляду дисциплінарного провадження стосовно суддів, прокурорів та адвокатів має бути доступною публічно та регулярно оновлюватися.

Проект

ТРЕНІНГ З НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДЛЯ АДВОКАТІВ

«Вміння використовувати та тлумачити мову тіла є ключем до ефективної роботи адвоката»

Марк Сегал

Бузовська Н. В

16 квітня 2015 року в конференц-залі Інституту Конфуція у м. Одесі відбувся Тренінг з невербальної комунікації для адвокатів.

Даний захід було організовано головним експертом Проекту Європейського Союзу «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні» паном Марком Сегалом за підтримки Ради адвокатів Одеської області. У тренінгу взяли участь близько 40 адвокатів, представників різних регіонів України.

Пан Сегал є адвокатом, родом із Філадельфії (штат Пенсильванія), який має 18-річний досвід міжнародного юридичного консультанта та має великий досвід з проведення освітніх програм, семінарів та заходів для урядових та державних службовців, суддів, прокурорів, робітників суду, юристів. Крім навчання з суттєвих правових тем, законотворчості та інституційного управління, пан Сегал також проводить навчання орієнтовані на вироблення організаційних та комунікаційних навичок у професійному середовищі.

Тренінг було присвячено доволі актуальному на сьогодні аспекту здійснення адвокатської діяльності – невербальній комунікації (особистісна поведінка, що відображує характер взаємодії та емоційного стану обох співрозмовників без застосування слів або не надаючи особливого значення для їх вибору).

На початку тренінгу з привітальним словом виступив заступник голови Ради адвокатів Одеської області Костін Андрій Євгенович.

Робочою мовою тренінгу була англійська. Не зважаючи на те, що більшість адвокатів володіють англійською мовою в достатньому обсязі для уникнення мовного барьеру усі хто потребував цього могли скористатись синхронним перекладом. Загалом організація тренінгу характеризувалась високим рівнем технічного забезпечення, що зробило його ще більш вражаючим та цікавим.

Перша частина тренінгу була коротким екскурсом по усім складовим невербальної комунікації з використанням наочного матеріалу. Була розглянута роль міміки, погляду, жестів, рухів тіла, тональності голосу, зовнішнього вигляду співрозмовника, його мовного темпу і пауз та особистої і публічної зон невербальної комунікації.

Особлива увага приділялась значенню невербальної комунікації під час роботи із клієнтами, свідками, суддями, робітниками слідчих та правоохоронних органів та ін. Тренер проводив паралель вказуючи на відмінності мови тіла у повсякденному житті адвоката та під час здійснення ним професійної діяльності.

В середині заняття під час короткої перерви розгорнулись жваві дискусії між адвокатами. Учасники тренінгу мали можливість особисто поспілкуватись з паном Сегалом і він охоче відповідав на усі запитання.

Друга частина тренінгу полягала у моделюванні ситуацій, роботі у парах та із загальною аудиторією з метою кращого закріплення теоретичного матеріалу викладеного у першій частині.

По закінченню заходу пан Сегал у якості певного бонусу, додатково просвітив адвокатів у питаннях особистого простору адвоката, варіантах розміщення меблів у офісі, виборі місця під час переговорів та при виступі перед аудиторією.

Майже всі адвокати відмітили, що під час проведення тренінгу в залі була встановлена дуже гармонійна, приязна обстановка та повне взаєморозуміння з тренером.

По закінченню тренінгу кожен учасник отримав книгу Макра Сегала «Как обучать!» з особистим підписом автора.

Вважаю, що обмін досвідом з іноземними колегами дуже позитивно впливає на підвищення адвокатської майстерності. Рада адвокатів Одеської області і надалі буде проводити велику роботу з організації подібних заходів. Це перше заняття що відкриває великий цикл заходів з підвищення кваліфікації Одеського регіону у 2015 році, і за наслідками його проведення можна сміливо стверджувати, що це багатообіцяючий та перспективний початок.

Спеціаліст із організації роботи
офіційного веб-сайту Ради адвокатів Одеської області
Бузовська Н. В

ИНФОРМАЦИЯ ПО ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОМИТЕТОВ СОВЕТА АДВОКАТОВ ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ

Комитет по уголовному праву и процессу

03.12.2014 года создана общественная организация «Ассоциация следственных судей Украины».

Инициатором создания данной организации явились судьи Киевского районного суда г. Одессы.

30.01.2015 года было проведено заседание общественной организации «Ассоциации следственных судей Украины», в котором приняли участие руководители Совета адвокатов Одесской области.

В соответствии с уставом указанной организации ее членами могут быть не только судьи, но и другие юристы в связи с чем, приглашаются адвокаты для участия в деятельности общественной организации «Ассоциации следственных судей Украины».

Совет адвокатов Одесской области

ТО ЛИ ЕЩЕ БУДЕТ

Титов В. Г.

Сегодня в нашей стране, наверное, только ленивый не обсуждает, что во всём виноваты судьи, у нас сегодня виноваты адвокаты, прокуроры, милиция. То есть в целом правоохранительная система виновата в тех проблемах, которые у нас сегодня существуют. Хочу Вам сказать, что это не так, коллеги. Я думаю, мы на своём примере можем показать, что непосредственно следственный судья и те участники процесса, которые с ним работают, делают всё во благо граждан и во благо нашего государства.

Сергей Чванкин,
Председатель «Ассоциация следственных судей Украины»

Серьезною новеллою нового УПК (хотя ему уже почти 2,5 год ,он по прежнему остается новым) является создание института следственных судей. Ст. 1 п. 18 УПК Украины:

«18) следственный судья – судья суда первой инстанции, к полномочиям которого относится осуществление в порядке, предусмотренном настоящим Кодексом, судебного контроля за соблюдением прав, свобод и интересов лиц в уголовном производстве».

Но как говорится – гладко было на бумаге, да забыли про овраги.

К сожалению, новый УПК обладает рядом недостатков, одним из которых является непрописанность отдельных процессуальных понятий и действий и, как следствие, их неоднозначное истолкование. Обобщения и разъяснения, которые время от времени даются высшими судами не охватывают

весь круг, возникающих вопросов.

К примеру, следственные судьи судов города Одессы и судов Одесской области зачастую выносят противоположные судебные решения по одним и тем же основаниям.

И дело не всегда в отсутствии достаточных профессиональных знаний, сам УПК позволяет различное толкование.

Практика, когда судебное решение зависит не только от закона, но и еще от его толкования следственным судьей не может обеспечить эффективную защиту в уголовном производстве.

Поэтому хотелось бы иметь возможность, с одной стороны, нарабатывать надлежащую практику и вместе со следственными судьями внедрять ее в жизнь, а с другой стороны, стать источником законодательной инициативы по внесению в УПК изменений, которые бы повысили эффективность его применения.

И такой инструмент был создан.

Ассоциация следственных судей Украины (АССУ) была создана в декабре 2014 года по инициативе Киевского районного суда г. Одессы. Учредительным собранием учредителей общественной организации «Ассоциация следственных судей Украины» был избран ее председатель — председатель Киевского райсуда Одессы С.А. Чванкин. Был принят устав АССУ.

В АССУ вошли судьи и сотрудники судов города, адвокаты, сотрудники прокуратуры, милиции и банков – все те, кто имеет практическое отношение к уголовному производству на стадии досудебного следствия.

Основной целью деятельности АССУ является содействие охране прав, свобод и законных интересов участников уголовного судопроизводства, которое осуществляется следственными судьями путем быстрого, полного и беспристрастного судебного контроля за соблюдением прав, свобод и интересов лиц в уголовном производстве.

Основные задачи АССУ:

– систематизировать и обобщать практику деятельности следственных судей Одесской области и других регионов Украины;

– проводить анализ полученной в результате такой деятельности информации, с целью выработки конкретных предложений, направленных на совершенствование законодательства, регулирующего осуществление следователями судьями судебного контроля;

– обращаться с конкретными предложениями к субъектам законодательной инициативы с целью внесения соответствующих изменений в законы Украины, а также в органы государственной власти с соответствующими предложениями об изменении других нормативных документов, регулирующих осуществление судебного контроля;

– способствовать и участвовать в разработке и реализации правовых и социальных проектов, аналитических программ, других мероприятий, направленных на выполнение целей деятельности общественной организации.

Первое заседание АССУ показало, что она сможет не только грамотно и квалифицированно помогать следователям и судьям рассматривать процессуальные вопросы по существу, но и оказывать помощь другим участникам уголовного процесса.

13 марта 2015 года состоялось следующее заседание АССУ.

На заседании присутствовали: председатель, заместитель и секретарь судебной палаты по рассмотрению уголовных дел апелляционного суда Одесской области, заместитель председателя Малиновского районного суда, судьи и следственные судьи Киевского, Приморского и Суворовского районных судов г. Одессы, начальник ТУ ДСА в Одесской области, заместитель прокурора Одесской области, заместитель прокурора Киевского района г. Одессы, председатель Совета адвокатов и адвокаты Одесской области, доценты кафедры уголовного процесса НУ «ОЮА».

На повестке дня стояли следующие вопросы:

– обжалование действий следователя и прокурора по невнесению сведений об уголовном правонарушении в Единый реестр досудебных расследований Украины;

– необходимость увеличения полномочий следственных судей в уголовном процессе;

– необходимость внесения изменений в Уголовный процессуальный кодекс Украины относительно обжалования решений следственных судей.

По первому вопросу повестки дня выступил заместитель прокурора Одесской области Костенко С.К., который указал, что позиция ГПУ направлена на сохранение существующей редакции статьи 214 УПК Украины.

В тоже время он считает, что для определенности правоприменительной практики следует дать законодательное определение понятия «заявление и сообщение о совершенном уголовном правонарушении», поскольку судебная практика фактически сводится к тому, что внесению в ЕРДР подлежит любое обращение в органы предварительного расследования или прокурору, в котором заявитель считает, что совершено уголовное преступление . В то же время, практически решать вопросы по всем обращениям на сегодня вряд ли возможно из-за незрелости институтов вторичной правовой помощи.

Много случаев злоупотребления правом на заявление о преступлении.

Единственным выходом может быть только адекватная судебная практика, когда суды смогут четко определить, что заявитель злоупотребляет своим правом на обращение с требованием о регистрации в ЕРДР, фактически

пытаясь таким образом осуществлять противоправное давление на следователя, прокурора, судью за принятые ими процессуальные решения, которые заявителя не устраивают, тем более, когда заявитель не использовал все свои права по обжалованию таких решений в соответствии с возможностями, которые предоставлены процессуальным законом. Также, часто имеют место злоупотребления правом на обращение в случае наличия спорных гражданско-правовых отношений, при нарушениях избирательного законодательства с целью воздействия на конкурентов, хотя вопрос находится в компетенции избирательных комиссий, и тому подобное.

Однако, существенной доработки в существующем УПК Украины подлежит вопрос регистрации в ЕРДР заявлений и сообщений частного обвинения. Если такое производство может быть начато только на основании заявления потерпевшего, то вполне логично от потерпевшего требовать соблюдать хотя бы минимальные требования к этому заявлению, как мы того требуем при обращении к государству за защитой интересов в порядке гражданского, хозяйственного или административного судопроизводства. Тем более, что ранее по старому УПК такие требования существовали и к делам частного обвинения органы досудебного следствия не имели никакого отношения. На сегодня в разных регионах до 40% зарегистрированных в ЕРДР производств именно этой категории

Таким образом, следует дополнить статью 478 УПК частью 2 примерно следующего содержания: потерпевший лично или через представителя, полномочия которого подтверждены в соответствии с требованиями законодательства (в том числе в случае совершения преступления в отношении несовершеннолетнего или недееспособного) обращается с заявлением о совершении уголовного преступления, по которому возможно уголовное производство в форме частного обвинения, в котором указывает изложение известных ему фактических обстоятельств уголовного правонарушения согласно статьи 91 УПК – известные ему сведения о лице, которого он обвиняет в совершении правонарушения, свое требование о привлечении этого лица к уголовной ответственности и правовой квалификации правонарушения, по которому потерпевший желает привлечения виновного к уголовной ответственности, размер ущерба, причиненного уголовным правонарушением.

Заместитель председателя Киевского районного суда г. Одессы Тонконоженко М.М .не согласился с прокурором и заявил, что процедура открытия уголовного производства способом, предусмотренным новым УПК не отвечает интересам общества, поскольку провоцирует возможность существенного ограничения права лица на защиту.

Такой порядок дает возможность проводить сбор доказательств виновности лица, то есть проведение следственных и оперативных действий без ведома этого лица, в отношении которого внесении данных в ЕРДР или затрагивают его интересы.

И только после полного проведения досудебного следствия и сбора всех необходимых доказательств, лицо в ходе предъявления ему подозрения об этом узнает. После чего на протяжении незначительного периода времени открываются материалы, вручается обвинительный акт и дело направляется в суд.

Предлагаю:

1) После открытия производства, если в заявлении с приложенными материалами или в реестре указано лицо, которое может быть причастно к совершению преступления, об этом ему, наряду с заявителем, обязательно сообщается следователем.

2) После открытия производства следователь или прокурор сообщают об этом следственного судьи с предоставлением доказательств уведомления такого лица.

Следственный судья открывает судебное производство по осуществлению судебного контроля по этому производству.

В ходе дальнейшего следствия следователь или прокурор направляет следственному судье копии процессуальных решений.

Таким образом, следственный судья сможет с самого начала взять под контроль соблюдение прав участников уголовного производства.

Также в выступлении были затронуты вопросы, связанные с открытием уголовного производства, дублирования функций следователя прокурором и функций прокурора следственным судьей.

Были затронуты и вопросы, связанные со вторым пунктом повестки дня – необходимостью увеличения полномочий следственных судей в уголовном процессе.

Заместитель председателя Киевского районного суда г. Одессы Тонконоженко М.М. считает:

1) целесообразным законодательно разрешить следственному судье рассматривать все ходатайства по одному досудебном производству, что позволит рассматривать это производство по сути другим следственным судьям и положительно повлияет на распределение дел между судьями уголовного коллегии.

2) с целью недопущения грубого нарушения следователями или прокурорами прав участников досудебного уголовного производства:

Предоставить право следственному судье в случае установления ненадлежащего исполнения следователями или прокурорами – процессуальными руководителями своих служебных обязанностей, что повлекло за собой нарушение прав лиц уголовного производства выносить постановления, которыми отстранять указанных должностных лиц от выполнения своих процессуальных обязанностей по конкретным производством до решения по дисциплинарному производству, законодательно установив, что такое отстранение является автоматической основанием для открытия по ним дисциплинарных производств.

3) предоставить право лицу, которое указано в заявлении или сведениях, внесенных в реестр, или интересов которого это внесение касается, также вправе обжаловать факт открытия производства к следственному судье,

Обязать следственного судьи вынести процессуальное решение о правомерности внесения следователем данных в ЕДРД.

В случае установления судом отсутствия таких данных, предоставить суду право отменить внесения соответствующих сведений в ЕРДР, отменяя таким образом начало досудебного расследования и проведения дальнейших следственных (розыскных) действий. Указанное решение в свою очередь

может быть обжаловано в апелляционный суд, решение которого является окончательным.

4) дать право следственному судье разрешать те вопросы досудебного следствия, решение которых в настоящий момент УПК переносит на подготовительное производство.

По третьему вопросу повестки дня выступил Адвокат Веселов А.В. и указал на противоречие статей 303 и 309 УПК, ограничивающих право на обжалование решений следователя и прокурора, ч. 1 55 статьи Конституции Украины, которая гарантирует право на обжалование в суде решений, действий или бездействия органов государственной власти, органов местного самоуправления, должностных и служебных лиц.

Его позицию поддержали адвокаты Бронз И.Л. и Титов В.Г., подчеркивая необходимость более полного доступа к правосудию, а не в ограниченном формате УПК.

Председатель апелляционного суда Одесской области Колесников Г.Я., и заместитель прокурора Одесской области Костенко С.К. согласившись с тем, что действительно можно расширить перечень решений, подлежащих обжалованию, сослались на 129 статью Конституции Украины, которая ограничивает возможность апелляционного и кассационного обжалования нормами действующего законодательства.

Костенко С.К. указал, что целесообразно было бы предусмотреть также возможность апелляционного обжалования следующих решений следственных судей:

– решения судьи об удовлетворении ходатайства о содержании под стражей, в случае если прокурор считает, что размер определенной залога не позволит избежать рисков по ст. 177 УПК Украины;

– решения о применении залога, в случае если прокурор считает, что размер определенной залога не позволит избежать рисков по ст. 177 УПК Украины;

– решения о бездеятельности следователя или прокурора о невнесения сведений об уголовном правонарушении в ЕРДР;

– решения следственного судьи об отказе в допросе свидетеля или потерпевшего в порядке ст. 225 УПК Украины;

– решения следственного судьи об отказе в вынесении решения о проникновении в жилье или другое владение лица с целью проведения осмотра или обыска.

Однако, по их мнению доступ к правосудию по поводу обжалования всех решений в уголовном производстве должен быть ограничен. Эту позицию также поддержали отдельные присутствующие судьи, подчеркнув, что в случае обжалования любых решений, суды будут завалены жалобами.

В своем выступлении адвокат Веселов А.В. кроме серьезного обоснования своей позиции предложил конкретные изменения в УПК.

Статья 304 УПК Срок подачи жалобы на решение, действия или бездействие следователя или прокурора, ее возврат или отказ в открытии производства.

Исключить пункт 4 (в нем говорится об отказе в открытии производства для решений, которые не подлежат обжалованию).

Статья 309 УПК Определения следственного судьи, которые могут быть обжалованы во время досудебного расследования.

Часть 1 изложить в новой редакции:

1. Во время досудебного рассмотрения все решения следственного судьи, установленные по результатам рассмотрения жалоб, могут быть обжалованы в апелляционном порядке прокурором, подозреваемым, его защитником, потерпевшим, гражданским истцом и ответчиком, или другой юридически заинтересованным лицом в сроки, предусмотренные настоящим кодексом.

Статьи 424УПК Судебные решения, которые могут быть обжалованы в кассационном порядке.

Часть 4 изложить в новой редакции:

4. Постановление следственного судьи после его пересмотра в апелляционном порядке, а также постановление суда апелляционной инстанции по результатам рассмотрения апелляционной жалобы на такое постановление обжалованию в кассационном порядке не подлежат, за исключением постановлений следственного судьи на действия следователя, прокурора, которое заключается во внесении или невнесения сведений об уголовном правонарушении в Единый реестр досудебных расследований и на решение следственного судьи о прекращении уголовного производства, после их обжалования в апелляционном порядке, – заявителем, потерпевшим, его представителем или законным представителем, лицом, в отношении которого внесено эти сведения, юридически заинтересованным лицом.

4 апреля 2015 года в актовом зале апелляционного суда Одесской области состоялось очередное заседание АССУ.

Актовый зал был переполнен. Присутствовали гости не только из Одессы и Одесской области, но и из других областей – свободных мест не было.

В заседании приняли участие и иностранные специалисты — судья окружного суда штата Флорида США Марк Спайзер, и профессор Гунал

Корсун из Университета Чукурова (Турция).

Целью заседания было:

– обсуждение проблемных вопросов, которые возникают при использовании КПК Украины и пути их преодоления;

– обмен опытом между судьями, представителями адвокатуры, прокуратуры, милиции, представителей юридических учебных заведений.

Заседание продолжалось почти четыре часа без перерыва.

Повестка дня состояла из следующих пунктов:

1. Приветственное слово

Сергей Чванкин, председатель АССУ, председатель Киевского районного суда г. Одессы;

Рассказал о целях и задачах АССУ, о создании рабочей группы АССУ, которая будет обобщать проделанную работу с дальнейшей апробацией полученных результатов во всех необходимых инстанциях.

Григорий Колесников, председатель апелляционного суда Одесской области;

Поддержал инициативу АССУ и участие судей апелляционного суда в этой непросто работе.

Иосиф Бронз, председатель Совета адвокатов Одесской области;

Отметил, что УПК вызывает много споров, в том числе в связи с противоречивостью его статей в разных разделах кодекса и несоответствия отдельным статьям Конституции Украины.

Неоднозначность толкования, в силу чего следственные судьи применяют УПК по разному. Необходимо выработать единые подходы.

Сергей Костенко, заместитель прокурора Одесской области;

Сказал, что прокуроры в своей деятельности сталкиваются с вышеуказанными трудностями применения УПК, есть много замечаний, готовы подать свои предложения по внесению изменений в УПК.

Владимир Куценко, начальник территориального управления ДСА Украины в Одесской области.

Отметил актуальность обсуждаемой проблематики, необходимость ее проведения для эффективной работы наших судов и пожелал участникам успешной работы.

2. Полномочия следственных судей: сравнительно-правовой аспект

докладчик Сергей Чванкин, председатель АССУ, председатель Киевского районного суда г. Одессы

Считает, что в настоящий момент нет гарантии равноправия сторон в уголовном процессе, такой гарантией должен стать институт следственных судей. УПК как раз и расширяет судебный контроль в лице следственных судей, обеспечивая такую гарантию.

Отметил, что следственные судьи – это не украинское изобретение, такие же или подобные судьи есть во Франции, Германии и других странах Европы.

Сделал сравнительный анализ расследования уголовных дел в разных странах разбив их по подходам на четыре группы:

1. Франция, Австрия, Нидерланды, Люксембург.
2. Швеция, Италия, Украина.
3. Германия, Турция, Казахстан.
4. Испания

Отметил преимущества и недостатки каждой группы и сделал вывод, что идеального варианта нет, но у Украины есть возможность постепенно приближаться к нему.

3. Роль судьи во время судебного расследования в США

докладчик Марк Спайзер, судья окружного суда штата Флорида

Рассказал, что судьи в их штате избираются населением сроком на шесть лет, сам он избирался уже шесть раз и судья 33 года (до того был прокурором).

Судебная система США не имеет прямого отношения к досудебному расследованию и следственных судей у них нет. Есть судья-магистрат, который разрешает арест, обыск помещения, определяет размер залога. Но с его точки зрения сама идея прекрасная. Судебная система должна быть независима от следствия, а не быть его продолжением. Но следственный судья не должен определять размер залога.

Следственный судья, по его мнению, должен: иметь опыт работы судьей, уметь сказать «нет» прокурору, должен предлагать прокурору применить более мягкое наказание.

Естественно, был задан вопрос о коррупции в американских судах (ну, как без этого в приличном обществе). Марк Спайзер ответил, что, конечно, есть, но в большей степени по обмену услугами: ты мне – я тебе, и по личным просьбам.

На вопрос о сильной детализации уголовного процесса статьями УПК по сравнению с УПК других стран, преимущество это или недостаток, ответил, что для прокурора – преимущество, а для адвоката – недостаток.

3. Роль судьи во время судебного расследования в Турции

докладчик Марк Гунал Корсун, профессор Университета Чукуров

В Турции используется УПК Германии с учетом некоторых национальных особенностей. Его ввели в 2005 году и к настоящему времени внесено 50 серьезных поправок.

Следственных судей поначалу не было, их заменяли мировые судьи, но сейчас они есть.

Основным, как считает Гунал Корсун – это независимость и не предвзятость судей.

4. Проблемные вопросы, связанные с обжалованием бездействия следователя при внесении сведений в ЕРДР

докладчики Сергей Костенко, заместитель прокурора Одесской области

Геннадий Войтов судья Киевского районного суда г. Одессы

В выступлении обговаривались проблемы, связанные с обжалованием бездеятельности следователя, которая заключается в невнесении сведений об уголовном правонарушении в Единый реестр досудебных расследований Украины, необходимость увеличения полномочий следственных судей в криминальном процессе и внесение изменений в Уголовный процессуальный кодекс Украины относительно обжалования решений следственных судей.

Прокурор и судья, фактически, изложили вопросы, которые рассматривались на предыдущем заседании, поэтому мы повторяться не будем (читай выше).

5. О необходимости внесения изменений в УПК, связанных с внесением сведений в ЕРДР

докладчики Александр Веселов, адвокат

Считает, что нынешняя практика серьезно нарушает права подозреваемого. Существует практика, когда следователь после внесения сведений в ЕРДР, зная, кто будет подозреваемым, расследует «фактовое дело», когда подозреваемого нет, сроки не идут, можно совершать все следственные действия, сделать пока подозреваемого свидетелем, или вообще ничего ему не сообщать.

Необходимо, чтобы следователь в обязательном порядке лиц, сведения о которых вносятся в ЕРДР, а также дать лицу возможность обжаловать следственному судье законность внесения таких сведений. Т.е., фактически, восстановить возможность обжалования постановления о возбуждении уголовного дела по старому УПК.

Также понимались вопросы, которые также были озвучены на предыдущем заседании (читай выше).

6. В завершение Сергей Чванкин председатель АССУ, председатель Киевского районного суда г. Одессы подвел итоги заседания, наметил перспективы, связанные с обработкой полученных материалов и последующей их апробацией, и пригласил всех завершить заседание чашечкой кофе в столовой суда.

Адвокат Титов В.Г.

Комитет по гражданскому и семейному праву

В ноябре 2014 года при Совете адвокатов Одесской области был создан Комитет по гражданскому и семейному праву, формат работы которого предполагает обсуждение наиболее важных вопросов правоприменительной практики при участии судей, нотариусов, сотрудников органов юстиции и адвокатов.

19 февраля 2015 года в конференц-зале «Сиэтл» (Impact Hub Odessa) совместно с Судебной палатой по рассмотрению гражданских споров Апелляционного суда Одесской области было проведено первое заседание Комитета по гражданскому и семейному праву Совета адвокатов Одесской области.

Основной целью мероприятия было обсуждение проблемных вопросов кредитных правоотношений, в том числе и судебной практики по поводу оснований прекращения поручительства.

Участие в обсуждении приняли председатель Комитета Зубарь В. М., заместитель председателя Совета адвокатов Одесской области Костин А. Е., Секретать Судебной палаты по рассмотрению гражданских дел Дришлюк А. И., руководитель Центра исследования права им. Савиньи Кутателадзе О. Д., а также практикующие адвокаты.

Во время проведения мероприятия участники акцентировали внимание на важности формирования единой судебной практики, что поможет придать устойчивость и определенность законодательству Украины.

Получилось интересное и конструктивное обсуждение, в ходе которого участники заседания смогли поделиться своими взглядами на сложные вопросы правоприменительной практики.

Заседание началось со вступительного слова председателя Комитета, члена Совета адвокатов Одесской области, кандидата юридических наук, доцента кафедры гражданского права Национального университета «Одесская юридическая академия» Зубаря В. М., который рассказал об актуальности выбранной темы. Он также поприветствовал присутствующих в зале коллег и пожелал конструктивного обсуждения.

Затем, слово было предоставлено заместителю председателя Совета адвокатов Одесской области Костину А. Е., который акцентировал внимание на важности такого рода мероприятий, в которых адвокаты и судьи, как правоприменители, могут обсудить проблемные вопросы судебной практики.

Далее с докладом выступил старший юрист ЮФ «Юрлайн» Вовк А. Е. Он рассказал о зарубежном опыте и судебной практике по вопросу прекращения поручительства. Докладчик акцентировал внимание на том, что суд признает не любое требование, направленное поручителю, а именно иск.

Также с докладом выступил Секретарь Судебной палаты по рассмотрению гражданских дел Апелляционного суда Одесской области Дришлюк А. И. Он очертил наиболее частые ошибки, которые допускают при подаче исковых требований по кредитным спорам, а также рассказал о судебной практике по этой категории споров.

Выступление докладчиков завершилось оживленной дискуссией – обсуждением проблем законодательного регулирования кредитных правоотношений в Украине, во время которой все участники встречи имели возможность высказать свои мнения о необходимости и важности совершенствования правового регулирования в этой сфере.

Отзыв о первом заседании Комитета по уголовному и семейному праву

Для начала хотелось бы поблагодарить Совет адвокатов Одесской области и членов Комитета по гражданскому и семейному праву за предоставленную возможность посетить такое интересное мероприятие и пожелать удачи в организации дальнейших заседаний комитета.

По-моему мнению, первое совместное заседание Комитета по гражданскому и семейному праву и Судебной палаты по рассмотрению гражданских дел апелляционного суда Одесской области стало знаковым событием для адвокатов города Одессы.

Во-первых, располагающая атмосфера, интересные доклады и профессионализм выступавших превратили обыденный вечер рабочего дня в приятный отдых. Честно говоря, было немного непривычно встретить коллег не в коридорах органов власти, а с чашечкой кофе в практически домашней обстановке уютного конференц-зала.

Во-вторых, заседание позволило взглянуть на некоторые вопросы с точки зрения представителей судебной системы, сместив привычный для нас фокус. Когда еще представиться возможность узнать мнение «арбитров» судебного процесса, в некотором роде посмотрев их глазами на тонкости рассмотрения некоторых категорий дел.

В-третьих, заседание было достаточно содержательным и продуктивным. Выступавшие затронули актуальные темы, чем вызвали шквал вопросов от коллег. В ходе обсуждений был очерчен круг проблемных вопросов, которые, уверена, беспокоят не только адвокатов, но и представителей судебной системы.

Единственное, на мой взгляд, при возможности, стоило бы увеличить время, отведенное на обсуждение и выступления, потому что вопросы поднимались интересные, а изначально заявленных двух часов оказалось явно мало.

Считаю, что в настоящее время у заседаний Комитета по гражданскому и семейному праву есть все предпосылки для того, чтобы превратиться в хорошую традицию. И очень надеюсь, что именно так и будет!

Адвокат АО «Юрис Феррум», Гниздовская А.М.

Комитет по вопросам иедиации

6 марта в помещении Совета адвокатов Одесской области, комитет по вопросам медиации провел рабочую встречу, на которой обсуждались вопросы развития на Юге Украины института медиации, а также план развития комитета на 2015 год.

На встречи присутствовало 6 адвокатов из ник, 3 практикующих адвоката/медиатора, которые изъявили желание провести ряд мероприятий при САОО, целью которых является повышения медиационной культуры, популяризация медиации, а также овладения адвокатами базовыми навыками примирения процедуры примирения (посредничества).

Основной работой Комитета является законотворческая деятельность, изучение и применение альтернативных способов решения споров и конфликтов, а также сотрудничество с органами государственной властью, неправительственными общественными организациями (национальными и международными), а также с представителями гражданского общества.

В рамках рабочей встречи было принято решение о сотрудничестве с организациями, которые представляют и популяризируют медиацию, одной из которых является Ассоциация медиаторов Украины с которой в ближайшее время будет заключен Меморандум о сотрудничестве.

АДВОКАТСКАЯ ПРАКТИКА

Конкурентне правосуддя: погляд Ігоря Фоміна

Як ви бачите систему правосуддя та яка роль адвоката в ньому?

Фомін І. Ю.

Я виходжу із дуже простого постулату: система правосуддя складається з обвинувачення та захисту, а суд має оцінити все, що було надано обвинуваченням, почути, що зробив захист, і дійти висновку про те, чи була подія злочину, чи винна особа, яка підозрюється у вчиненні злочину, і яку міру покарання обрати, якщо суд все-таки вирішить, що ця людина є винною.

У мене є хобі – я вивчав історію адвокатури, особливо історію конкурентної адвокатури, конкурентного процесу. Я глибоко поділяю думки та погляди таких відомих юристів як Коні, Сергеіч, Васьковський. Власне кажучи, вони й сформували мою точку зору з приводу того, що відбувається сьогодні.

Так от, прокурор у кримінальному процесі не є просто обвинувачем та представником держави, він – адвокат народу, захисник суспільного інтересу, інтересу всього суспільства. Кожна людина в суспільстві хоче забезпечити свою безпеку, хоче бути здоровою, хоче, врешті, жити, оскільки це є її невід'ємним правом. Ось ці інтереси і повинен представляти в конкурентному процесі прокурор.

А друга частина його інтересу – це, перш за все, захист прав потерпілого. Так, адже у кожному злочині є постраждалий, інакше це не злочин. У такому випадку потерпілого треба захистити. Для цього існує інститут прокуратури, який має взяти ці функції на себе. Більш того, він фінансується за рахунок народу України.

Адвокат у конкурентному процесі також несе функції, які пов'язані, перш за все, із захистом прав людини, та головним є те, що ніхто не повинен бути підданий кримінальному переслідуванню і засуджений за ті злочини, які він не скоював. По-друге: людина має бути покарана рівно тією мірою, якою вона є винною. Покарання не повинно бути більш тяжким, ніж особа на це заслуговує.

Третя функція адвокатури – це функція суспільна. Адвокатура є не тільки захисником прав людини, але й, певною мірою, контролером законності дій суду. Захищаючи права людини, адвокат перевіряє, чи не були порушені його права обвинуваченням, чи не порушуються його права слідством, судом. За такого підходу він виступає своєрідним органом суспільного контролю за станом правосуддя в країні. Тому я є прибічником конкурентного правосуддя та саме такої ролі адвокатури, яка не пов'язана виключно з бізнес-інтересами.

В чому ви бачите відмінність між роллю адвоката в кримінальному та цивільному процесах?

Я вважаю, що існує принципова відмінність між роллю адвоката в кримінальному процесі та в будь-якому іншому процесі: цивільному, господарському, адміністративному. Ми всі знаємо, що в законі про адвокатуру

написано, що адвоката не можна ототожнювати з клієнтом: адвокат – окремо, клієнт – окремо. Але ми ніколи не звертаємо уваги на те, що ми по суті ототожнюємось з клієнтом в будь-якому цивільному, господарському чи адміністративному процесі.

Так, у той момент, коли ми беремо довіреність, у той момент, коли ми входимо в зал судового засідання як сторона, ми вже не виступаємо як адвокати, ми виступаємо як клієнт. І ми відповідаємо суду за те, що робив клієнт, що він мав зробити, нас допитують, і у результаті ми отримуємо рішення, яке створює права та обов'язки для клієнта. У цьому випадку дуже важливо розділити функції адвоката як елемента правосуддя та функції адвоката як представника клієнта.

Що стосується комерційної складової, я вважаю, адвокат може працювати на будь-яких умовах – будь-то фіксований гонорар чи погодинна оплата праці. А коли ми говоримо про роль адвоката в кримінальному процесі – я переконаний, що має застосуватись виключно погодинна оплата праці. Адвокат в інших процесах може бути навіть і партнером клієнта, він може отримувати частину прибутку від бізнесу, він може отримувати дивіденди за успіх.

Натомість, адвокат в кримінальному процесі не може отримувати жодних преміальних, в його справі не може бути жодних комерційних успіхів, адже він є невід'ємною частиною правосуддя. Він є такою ж його частиною як державний обвинувач та суддя. І саме в цьому його суть.

Тому мене найбільше обурює, що в нинішньому кримінальному процесі немає окремих прав адвоката, – він ототожнений з клієнтом. Так, адвокат отримав права підозрюваного, обвинуваченого, підсудного. Тобто його не сприймають як складову правосуддя, його сприймають як особу, яка діє за довіреністю, аналогічно представництву в цивільному процесі.

Що необхідно вчинити у такому разі? Внести окрему статтю в КПК?

Звичайно, права адвоката мають бути виділені в окрему статтю. І ці права мають бути хоча б певною мірою аналогічними тим, які має сторона обвинувачення. Зокрема, надати законом не теоретичну, а практичну можливість збирати докази, наприклад, право наймати детективів. Адвокат має без будь-яких проблем укладати угоди та залучати експертів, спеціалістів у будь-якій галузі.

Більш того, адвокат взагалі не має бути обмежений в інформації, яка йому потрібна для виконання своїх конституційних функцій. Ось ми часто говоримо, що адвокат повинен мати право вільного доступу до інформації, крім інформації з обмеженим доступом. Але якщо підійти до цього, виходячи з рівності сторін у кримінальному процесі, то він має отримувати будь-яку інформацію, в тому числі й ту, що містить державну таємницю, якщо це необхідно в кримінальному процесі.

У свою чергу, адвокати мають дотримуватись спеціальних процедур, передбачених для осіб, що отримують доступ до такої інформації. При цьому не прокурор має надавати дозвіл на доступ до цієї інформації, а самі органи адвокатури мають звертатися з відповідною заявою і надавати можливість адвокату отримати доступ до інформації, що містить державну таємницю.

Адже є нелогічним, що сторона обвинувачення має вчиняти певні дії на користь сторони захисту. А все тому, що ми ніяк не можемо звикнути до того, що це різні сторони одного процесу з абсолютно різними функціями,

які мають об'єднуватися лише в одному – у встановленні об'єктивної істини по кримінальній справі і ухвалення судом законного рішення.

Відомо, ви є прихильником суду присяжних. Що це може принести правосуддю України?

Суд присяжних для мене – це право вибору для тієї особи, яка притягується до кримінальної відповідальності. І це право прямо передбачено Конституцією.

Я переконаний, що суд присяжних може принести в правосуддя багато позитивних змін. От скажімо, всі скаржаться на невисокий фаховий рівень обвинувачення. Якщо державний обвинувач підійде до суду присяжних з тією ж недбалістю, яку часто він демонструє перед суддею в професійному суді, кількість виправдувальних вироків зросте в рази і він буде змушений піти з цієї роботи.

Тобто суд присяжних відновить живу конкуренцію. Він, перш за все, буде вчителем як для адвоката, так і для прокурора. Обвинувач повинен буде прийти і не лише надати докази по справі, а ще й переконати присяжних у тому, що ця особа вчинила злочин. Захисник аналогічно повинен мати достатні здібності для того, щоб спростувати доводи протилежної сторони і довести, що ця особа не вчиняла злочин – саме той злочин, у вчиненні якого вона обвинувачується.

Давайте згадаємо історію, наприклад процес Віри Засуліч, яка обвинувачувалась у вчиненні замаху на вбивство генерал-губернатора Санкт-Петербургу і була виправдана. Власне, ніхто не сумнівався в її винуватості, і всі факти вказували на це. Якби ця справа розглядалася сучасним професійним судом, вона б була безперечно засуджена і, напевно, до довічного ув'язнення.

А от суд присяжних виправдав її, вказавши на дві вирішальні обставини. Перше: вона діяла у стані постійного жорстокого порушення прав людини та закону з боку цього генерал-губернатора, що вивело її з адекватного стану. Друге: вона не вчиняла умисне вбивство з тих мотивів, які були викладені державним обвинуваченням.

А що відбувається в нашому професійному суді? Обвинувачення, коли не може довести вину особи за однією статтею, підбирає іншу, а потім ще третю, четверту, шукаючи будь-які зачіпки. Моя ж логіка така: якщо підзахисному були пред'явлено п'ять обвинувачень, то по кожному з них має бути ухвалене окреме рішення. Саме за таким принципом і працюватиме суд присяжних.

І третє, що дуже важливо: присяжними стануть громадяни України, які будуть відірвані від своїх звичайних справ для здійснення правосуддя. І здійснивши це правосуддя, вони винесуть з собою усвідомлення значимості своєї дії, та, можливо, й гордість за свою роль в цьому процесі. Саме це може змінити ставлення до правосуддя в суспільстві, коли рішення дійсно почнуть прийматися «іменем народу України» та частиною народу України.

А як ви ставитесь до аргументів проти суду присяжних?

Аргументи проти суду присяжних, на мою думку, не витримують критики.

В основному, опоненти кажуть про те, що присяжного можна підкупити, або що на присяжних буде вчинятися психологічний тиск з боку захисту завдяки ораторським здібностям адвоката. Якщо так, тоді державні обвинувачі

також повинні будуть намагатися стати чудовими ораторами, тим більше, що завдання прокурора завжди є легшим. Так, адже у сприйнятті людей обвинувач завжди буде у більш вигідній позиції.

Далі – суддю також можна підкупити. Чому 12 присяжних легше підкупити, ніж одного суддю? Серед цих людей може виявитись й чимало непідкупних, які не дозволять іншим порушити закон.

Яких змін потребує сучасний кримінальний процес? Що б ви зміни в першу чергу?

Я б спершу прибрав обвинувальну риторику зі всіх документів та рішень, які приймаються до винесення вироку суду. Тобто, я б почав з обвинувачів.

Обвинувач повинен ставити питання не таким чином, як він ставить його зараз: «ми знайшли вбивцю», «ця особа вчинила злочин». Лишень почитайте в пресі, у виступах, у всіх досудових документах – скрізь зазначається лише ствердження, що особа вже є винною. Обвинувач не може у такий спосіб будувати свою позицію в суспільстві та правосудді – адже всі є невинуваті, поки не постановлено обвинувального вироку суду.

Натомість, прокурор має говорити, що він зібрав певний об'єм доказів, які в суді він використає, щоб довести, що саме ця особа вчинила злочин. Всі процесуальні документи обвинувачів мають бути націлені на майбутнє, на його внутрішнє переконання, а не на суб'єктивну оцінку ситуації. Так, у нас в законі передбачено, що слідчий, прокурор, суддя можуть давати оцінку доказів. Але, по-перше, даючи оцінку, вони просто озвучують свою думку і мають в документі так і зазначати: «я вважаю, що даний обсяг доказів вказує на цю особу, яка, можливо, вчинила злочин».

По-друге, я вважаю, що мають бути відроджені судові традиції та ритуали. Ну не може свідок, що дає пояснення в суді, просто підписувати певний папірець. І це вважається, що він дає свідчення в суді під присягою. Присяга – це урочистий момент. І свідок також має давати клятву представникам народу України казати тільки правду і нічого крім правди.

Наслідки для людей у вигляді кримінальної відповідальності за надання завідомо неправдивих свідчень, як на мене, є неефективними. Наслідки для тих, хто дав брехливі свідчення у суді, мають бути іншими. Перш за все, ця особа має бути занесена до певного реєстру і в подальшому не мати права давати свідчення під присягою. І, по-друге, така особа не повинна бути в подальшому допущена до державної служби.

Далі, у нас всі державні обвинувачі виступають в інтересах держави. Але що таке держава? Здається, що в їхньому сприйнятті це – начальник, старший прокурор, може, генеральний прокурор. Це впливає на психологію – вони не сприймають себе представниками народу України.

Насправді держава – це набір чиновників, яким в демократичному суспільстві народом делеговані певні повноваження. Тому кожен прокурор в судовому засіданні має представлятись іменем народу України. Хто знає, можливо, з часом, виступаючи в суді, він задумається про те, кого він представляє і яку насправді функцію має нести.

ПРОБЛЕМИ ФІКСАЦІЇ, ЗБИРАННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКАЗІВ, ОТРИМАНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Козлов О. О.

На теперішній час мережа Інтернет стала значною частиною нашого життя та відіграє все більшу роль у різноманітних його сферах. Все частіше матеріали з мережі Інтернет стають приводом для різного роду судових спорів. Крім того, матеріали з мережи Інтернет використовуються у якості доказів, прямих або опосередкованих, у різних справах. Незважаючи на можливість використання під час розгляду окремих категорій справ аудіо- та відеозаписів, матеріалів засобів масової інформації з мережі Інтернет все частіше виникають труднощі у належній фіксації цих доказів. На жаль чинне законодавство не містить належного врегулювання порядку фіксації, збирання та дослідження доказів, отриманих в мережі Інтернет, а тому вказане підлягає ретельному дослідженню.

Перш ніж дослідити описане вище необхідно, насамперед, звернутись до чинного законодавства України для визначення основних термінів.

Відповідно до статті 57 ЦПК України доказами є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи. Ці дані встановлюються на підставі пояснень сторін, третіх осіб, їхніх представників, допитаних як свідків, показань свідків, письмових доказів, речових доказів, зокрема звуко- і відеозаписів, висновків експертів.

Відповідно до ст. 58 ЦПК України належними є докази, які містять інформацію щодо предмета доказування. Сторони мають право обґрунтовувати належність конкретного доказу для підтвердження їхніх вимог або заперечень. Суд не бере до розгляду докази, які не стосуються предмета доказування.

Стаття 59 ЦПК України містить поняття «допустимість доказів», за якою суд не бере до уваги докази, які одержані з порушенням порядку, встановленого законом. Обставини справи, які за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватись іншими засобами доказування. Тотожне визначення поняття доказів також міститься й в статті 69 КАС України та статті 32 ГПК України.

Проаналізувавши вказані статті необхідно звернути увагу, що законодавець прямо не вказує, що фактичні дані, отримані в мережі Інтернет, можуть бути засобами доказування.

Перш за все, необхідно визначитися з основними термінами, які характеризують мережу Інтернет.

Відповідно до п. 1.3 Порядку інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади, затвердженого Наказом Державного комітету інформаційної політики, телебачення

і радіомовлення України Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 25.11.2002 № 327/225, веб-сайт - це сукупність програмних та апаратних засобів з унікальною адресою у мережі Інтернет разом з інформаційними ресурсами, що перебувають у розпорядженні певного суб'єкта і забезпечують доступ юридичних та фізичних осіб до цих інформаційних ресурсів та інші інформаційні послуги через мережу Інтернет.

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про телекомунікації» домен - частина ієрархічного адресного простору мережі Інтернет, яка має унікальну назву, що її ідентифікує, обслуговується групою серверів доменних імен та централізовано адмініструється.

Відповідно до п. 2 Порядку підключення до глобальних мереж передачі даних, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2002 р. № 522, доменне ім'я - буквено-цифровий вираз, що ідентифікує будь-який комп'ютер абонента у мережі Інтернет.

Таким чином, позначення відповідного веб сайту в мережі Інтернет є унікальним та реєструється у відповідному домені, а тому особа, яка зареєструвала доменне ім'я у відповідному домені (який використовується для позначення веб сайту) і є фактичним власником сайту.

Як наслідок, інформація, яка розповсюджена на веб-сайті в мережі Інтернет за суб'єктивним бажанням власників веб сайтів, або заінтересованих осіб має можливість зміни, видаленню та редагуванню в будь-який момент. При цьому чинне законодавство та технічні аспекти веб сайтів не дозволяють довести ту обставину, що інформацію на веб сайті було знищено або змінено, оскільки така можливіть є виключно у власників веб сайту та осіб, які мають до нього доступ.

Тому найголовнішим завданням для заінтересованих осіб є належна фіксація та збирання фактичних даних з веб-сайту для надання їх до суду.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України № 9 від 1 листопада 1996 року «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя», докази повинні визнаватись такими, що одержані незаконним шляхом, наприклад, тоді, коли їх збирання й закріплення здійснено або з порушенням гарантованих Конституцією України прав людини і громадянина, встановленого процесуальним законодавством порядку, або не уповноваженою на це особою чи органом, або за допомогою дій, не передбачених процесуальними нормами.

На теперішній час основним варіантом фіксації фактичних даних в мережі Інтернет, є роздруківка сторінки веб-сайту в мережі Інтернет.

Відповідно до ч. 1 ст. 64 ЦПК України письмовими доказами є будь-які документи, акти, довідки, листування службового або особистого характеру або витяги з них, що містять відомості про обставини, які мають значення для справи.

За статтею 1 Закону України «Про інформацію» документ - це матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі. Згідно статті 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» електронний документ - це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.

Відповідно до ч. 4 ст. 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», що візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною.

На перший погляд, на підставі вищенаведеного, роздруківка сторінки з веб сайту відповідає за своїми характеристиками поняттю документа та може бути використана як доказ по справі.

Однак на підставі вищевикладеного зрозуміло, що сучасні технології надають можливість внести зміни до того чи іншого веб-сайту, або взагалі створити сторінки, які ніколи не існувало в реальності на час порушеного права особи.

Оскільки суд не є фахівцем в галузі інформаційних технологій, не зрозуміло як роздруківка веб-сторінки з мережі Інтернет може досліджуватись судом з приводу належності та допустимості.

Як зазначалось вище чинним законодавством фіксація, збирання та дослідження доказів не врегульоване, у зв'язку з чим пропонуємо наступний спосіб збирання та фіксації даних, отриманих в мережі Інтернет.

В англо-саксонській системі права існує такий спосіб фіксації доказів як аффідавіт, який охоплює письмові заяви, показання, протоколи або інші свідчення, посвідчені посадовою особою, надані до суду під присягою.

Відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги, зокрема збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою.

З огляду на зазначене положення, адвокат як уповноважений суб'єкт може збирати відомості про факти, які можуть бути використані як докази на підставі закону, а саме Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в тому числі які містяться у мережі Інтернет. Вказані відомості можливо оформити як акт або протокол, де необхідно зафіксувати час складення, адресу та назву веб сайту, назва матеріалу, зміст інформації з додаванням роздрукованої веб-сторінки та свідками, які можуть засвідчити час вироблення фотографій (роздруківок) та адресу здійснення фотографування. Також можна додати до роздруківок аудіо- або відеозапис та записати разом з роздруківкою веб сторінки сайту на диск, на якому будуть міститися первинні зразки веб-сайту в електронному вигляді.

В рішенні по справі Hood v. Dryvit Systems, Inc., No CIV.04-3141, 2005 USDist. LEXIS 27005, at * 6-9 2005 WL 3005612 *3 (N.D. III Nov. 8, 2005) суд вказав, що роздруківки веб-сайту є достатнім способом аутентифікований шляхом надання письмового пояснення представника, яке складене ним під присягою (affidavit). В останньому говориться про те, що документи були ним отримані з корпоративного веб-сайту відповідача, а веб-адреса, яка розташована в нижній частині наданого речового доказу, є адресами, звідкіль були отримані ці речові докази, і аутентифіковують речові докази належ-

ним способом. Крім того, відповідач не заперечував, що надані речові докази відображають його веб-сайт, і не стверджував, що його веб-сайт не заслуговує довіри.

Поняття аффідавіту фактично закріплено Постановою Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» від 17.10.2012 № 12.

Згідно п. 46 вказаної Постанови, Вищий господарський суд України зазначив, що як засіб доказування може бути використаний відео-, аудіозапис процесу дослідження будь-якою заінтересованою особою сайта, стосовно якого є відомості використання його з порушенням авторських чи суміжних прав; такий запис, здійснений на електронному чи іншому носії (жорсткому диску комп'ютера, дискеті, диску для лазерних систем зчитування, іншому носії інформації), подається до суду із зазначенням того, коли, ким і за яких умов цей запис здійснено і може бути речовим доказом у справі. Письмовими доказами можуть бути також довідки, отримані від провайдерів і мережевих пошукових служб.

Крім цього, у цьому ж пункті вказаної Постанови міститься зазначення, що роздруківки Інтернет-сторінок (web-сторінок) самі по собі не можуть бути доказом у справі. Але якщо відповідні документи видані або засвідчені закладом або спеціально уповноваженою особою в межах їх компетенції за встановленою формою і скріплені офіційною печаткою на території однієї з держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав, то згідно із статтею 6 Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності від 20.03.1992 вони мають на території України доказову силу офіційних документів.

На жаль станом на теперішній час, чинне законодавство України не закріплює жодної можливості фіксації та збирання доказів шляхом складення аффідевіту, однак не забороняє адвокату в Україні збирати таким чином фактичні дані, зокрема в мережі Інтернет, які можуть стати в подальшому доказами.

На сьогодні в Україні ще не склалася єдина судова практика стосовно допустимості доказів, отриманих в мережі Інтернет, а також порядку та способів їх збирання та фіксації. Таким чином, у зв'язку із стрімким ростом Інтернет технологій, описане вище потребує не тільки законодавчого врегулювання, а і ретельного дослідження в судовій практиці.

Козлов О. О., адвокат,
Голова Комітету із захисту професійних прав
адвокатів та гарантій адвокатської діяльності
при Раді адвокатів Одеської області
Тел. (048) 784-04-34; (048) 33-10-94

ПІДГОТОВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Професійне та повне проведення підготовчого судового засідання є неодмінною умовою компетентного та швидкого розгляду справи.

Аналізуючи зміни, які було внесено до кримінального процесу, виходячи з логіки нового КПК України (2012 р.) можливо зробити висновок, що законодавець приділяв велику увагу такий стадії судового провадження у першій інстанції, як підготовче провадження (Розділ IV, Глава 27).

Не зважаючи на невелику кількість статей у главі (314-317) вони містять посилання на великий об'єм завдань та дій, які необхідно виконати у підготовчому судовому засіданні.

Відповідно до норм кримінально процесуального кодексу, враховуючи рекомендації викладені у листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 223-1430/0/4-12 від 03.10.2012 р. усі питання, пов'язані з проведенням підготовчого провадження, залежно від особливостей порядку його проведення, згідно зі ст. 31 КПК України вирішуються суддею одноособово або відповідно до частин 2, 3, 9 цієї ж статті колегіально (за винятком кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру – судовий розгляд клопотання про застосування таких заходів згідно зі ст. 512 КПК України здійснюється суддею лише одноособово). Визначення судді (колегії суддів) відповідно до ст. 35 КПК України здійснюється автоматизованою системою документообігу суду під час реєстрації відповідних матеріалів кримінального провадження з обов'язковим врахуванням положень статей 75, 76 КПК України (обставин, що виключають участь судді в кримінальному провадженні).

Частина перша статті 314 КПК України передбачає що суд не пізніше п'яти днів з дня надходження обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності призначає підготовче судове засідання, в яке викликає учасників судового провадження.

Виходячи з цього положення слід розуміти, що у цей термін слід визначити питання про призначення підготовчого судового засідання, а не розпочати його.

Хоча у кримінально процесуальному кодексі немає заборони до проведення підготовчого судового засідання впродовж п'яти днів, але це можливе лише за певних обстав.

Про день, час і місце проведення підготовчого судового засідання сторони та інші учасники судового провадження, перелік яких наведено у ч. 2 ст. 314 КПК України, а саме за участю прокурора, обвинуваченого, захисника, потерпілого, його представника та законного представника, цивільного позивача, його представника та законного представника, цивільного відповідача та його представника, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, згідно з правилами, передбаченими КПК України для судового розгляду. За розпорядженням головуючого учасники судового провадження повідомляються секретарем судового засідання. Повідомлення про виклик до суду надсилаються поштою, факсом, телеграфом, телефоногра-

мою чи іншими засобами зв'язку не пізніше ніж за п'ять днів до дати призначення підготовчого судового засідання, що має забезпечити своєчасність отримання повідомлень та право сторін на участь. Слід зауважити, що відповідно до ст. 134 КПК України суд здійснює судовий виклик лише тих учасників кримінального провадження, участь яких у підготовчому судовому провадженні є обов'язковою, перелік яких зазначений у самій статті. Відповідно до ч. 8 ст. 135 КПК України особа має отримати повістку про виклик або бути повідомленою про нього іншим шляхом не пізніше ніж за три дні до дня, коли вона зобов'язана прибути за викликом. Натомість повідомлення учасників кримінального провадження згідно ч. 2 ст. 111 КПК України здійснюється у випадку, якщо участь цих осіб у процесуальних діях не є обов'язковою. Також слід зазначити, що в повідомленні, крім іншого, має міститись вказівка про необов'язковість їх участі в проведенні процесуальної дії чи прийнятті рішення.

Хоча законодавець не закріпив у КПК України для підготовчого судового засідання наслідки неприбуття обвинуваченого, прокурора, захисника, потерпілого, але я вважаю, що слід дотримуватися положень, які закріпив законодавець вже для судового розгляду, зазначені у статтях 323-325 КПК України.

Також варто враховувати, що судове провадження не може бути розпочато раніше ніж через п'ять днів із дня вручення (отримання) обвинуваченому копії обвинувального акта. У випадку надходження від обвинуваченого, який тримається під вартою, клопотання про бажання взяти участь у підготовчому судовому засіданні суд вживає заходів для доставки обвинуваченого в судове засідання. Якщо ж обвинувачений, який тримається під вартою, заявив клопотання про його участь у підготовчому судовому засіданні дистанційно, суд, розглянувши таке клопотання, постановляє ухвалу про задоволення клопотання, копія якої направляється в установу попереднього ув'язнення для належної підготовки проведення дистанційного судового провадження. Клопотання про здійснення судового провадження у режимі відео конференції можуть надійти й від інших учасників судового провадження, приймати рішення щодо яких суд повинен в порядку, передбаченому ст. 336 КПК України.

Як передбачено главою 30 параграфом 1 КПК України, та про що також зазначалось у листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 223-1430/0/4-12 від 03.10.2012 р. при розгляді обвинувального акту щодо особи, яка обвинувачується у скоєнні кримінального проступку передбачена можливість проведення як підготовчого судового засідання, так і судового розгляду за спрощеним провадженням.

Так, у випадку надходження до суду клопотання прокурора або слідчого, погодженого з прокурором, щодо розгляду обвинувального акта про вчинення кримінального проступку без проведення судового розгляду в судовому засіданні та за відсутності учасників судового провадження, якщо обвинувачений, інтереси якого були представлені захисником, беззаперечно визнав свою винуватість, не оспорює встановлені досудовим розслідуванням обставини і згоден з розглядом обвинувального акта за його відсутності, а потерпілий не заперечує проти цього, суд відповідно до частини першої статті 382 КПК

України у п'ятиденний строк із дня отримання таких документів вивчає їх та додані до обвинувального акта матеріали і ухвалює вирок. При цьому слід мати на увазі, що згода обвинуваченого на розгляд судом обвинувального акта за його відсутності, а також відсутність заперечень у потерпілого проти розгляду у спрощеному провадженні мають бути підтверджені письмово. Таке підтвердження (згода) може бути відображено як у самому клопотанні прокурора або слідчого, погодженому з прокурором, так і міститись в окремих клопотаннях обвинуваченого, погоджених із захисником, та потерпілого.

Якщо суд вважає необхідним проведення судового розгляду обвинувального акта, який надійшов із клопотанням про його розгляд у спрощеному провадженні, то він призначає розгляд та викликає у підготовче судове засідання для участі в ньому учасників кримінального провадження. Необхідність проведення судового розгляду такого обвинувального акта може виникнути, якщо: а) відсутні фактичні підстави для визнання винуватості; б) існують обґрунтовані підстави вважати, що особа не добровільно визнала свою винуватість та з тих чи інших причин не оспорює встановлені досудовим розслідуванням обставини; в) проведення розгляду обвинувального акта у спрощеному провадженні порушує права, свободи чи інтереси сторін або інших осіб тощо.

У призначений для проведення підготовчого судового засідання час, головуючий відкриває судове засідання і оголошує про його початок.

Секретар судового засідання відповідно до статей 342-345 КПК України доповідає суду, хто з учасників судового провадження, викликаних та повідомлених осіб з'явився, встановлює їх особи, перевіряє повноваження захисників і представників, з'ясовує, чи вручено судові виклики та повідомлення тим, хто не прибув, і повідомляє причини їх неприбуття, якщо вони відомі. Крім того, секретар судового засідання повідомляє про здійснення повного фіксування судового провадження, а також про умови його фіксування. Під повним фіксуванням судового провадження слід розуміти фіксування його за допомогою звукозаписувального технічного засобу (ч. 5 ст. 27 КПК України). Проте у разі неприбуття учасників судового провадження, як це передбачено ч. 4 ст. 107 КПК України, фіксування кримінального провадження за допомогою технічних засобів не здійснюється, що не позбавляє секретаря судового засідання обов'язку вести журнал судового засідання.

Після чого головуючий з'ясовує в учасників судового провадження їх думку щодо можливості призначення судового розгляду. Однак на мій погляд буде передчасно після виконання вимог, передбачених статтями 342-345 КПК України переходити до з'ясування думки учасників підготовчого судового провадження щодо можливості призначення судового розгляду, так як до з'ясування цього питання потрібно вирішувати багато інших, при вирішенні яких необхідність призначення судового розгляду може відпасти.

Відповідно до частини третьої статті 314 КПК України у підготовчому судовому засіданні суд має право:

– затвердити угоду або відмовити в затвердженні угоди та повернути кримінальне провадження прокурору для продовження досудового розслідування в порядку, передбаченому статтями 468-475 цього Кодексу;

– закрити провадження у випадку встановлення підстав, передбачених

пунктами 4-8 частини першої або частиною другою статті 284 КПК України;

– повернути обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам КПК України;

– направити обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру до відповідного суду для визначення підсудності у випадку встановлення непідсудності кримінального провадження;

– призначити судовий розгляд на підставі обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру.

Затвердження угоди або відмова в затвердженні угоди та повернення кримінального провадження прокурору для продовження досудового розслідування, відбувається в порядку, передбаченому статтями 468-475 КПК України і, насамперед потребує дослідження додаткових питань та документів, а саме встановлення анкетних відомостей обвинуваченого та потерпілого (у разі, якщо угода укладена між обвинуваченим та потерпілим про примирення), або тільки обвинуваченого (у разі, якщо угода укладена між обвинуваченим та прокурором про визнання винуватості). Виходячи з Розділу VI Глави 35 при розв'язанні питання про затвердження угоди у разі затвердження угоди суд ухвалює вирок, яким затверджує угоду і призначає узгоджену сторонами міру покарання. Вирок на підставі угоди повинен відповідати загальним вимогам до обвинувальних вироків з урахуванням особливостей, передбачених частиною третьою статті 475 КПК України. При ухвалені вироку на підставі угоди, суду потрібно дослідити обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження. До таких обставин можуть відноситись і документи, а саме, характеристики, довідки про місце роботи, довідки за місцем мешкання або реєстрації, довідки про наявність судимості, про не відбуту частину покарання за попереднім вироком, тощо. Дослідження цих обставин дає суду змогу перевірити відповідність угоди до вимог як кримінально процесуального та кримінального законодавства, так і до відповідності інтересам суспільства. Як показує практика при складанні угоди, сторони не завжди вказують достовірні данні які кардинально можуть відрізнятися від відомостей зазначених у обставинах, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, що є підставою для відмови в затвердженні угоди та повернення кримінального провадження прокурору для продовження досудового розслідування.

Хоча законодавцем передбачено виключна можливість суду або затвердити угоду, або відмовити в затвердженні угоди та повернути кримінальне провадження прокурору для продовження досудового розслідування, однак у практиці зустрічаються непоодинокі випадки, коли суд відмовляє в затвердженні угоди та призначає кримінальне провадження до судового розгляду (у разі коли угода була укладена на стадії досудового слідства). Вва-

жаю що, при відмові в затвердженні угоди та призначенні кримінального провадження до судового розгляду, за умови укладення угоди на стадії досудового слідства, не відповідає дійсності, так як це буде суперечити вимогам частині першої статті 474 КПК України, коли орган досудового слідства фактично позбавлений права закінчити досудове слідство відповідно до вимог кримінально процесуального законодавства. Тому слід розмежувати випадки на два варіанта. Перший варіант – угода укладається на стадії досудового слідства і майже негайно надсилається до суду з обвинувальним актом, та другий – угода укладається вже після закінчення досудового слідства і подається безпосередньо до суду у підготовчому судовому засіданні. У першому випадку суд у разі відмови в затвердженні угоди повинен повернути кримінальне провадження прокурору для продовження досудового розслідування. У другому випадку суд у разі відмови в затвердженні угоди повинен продовжити підготовче судове засідання.

У підготовчому судовому засіданні суд також має право закрити провадження у випадку встановлення підстав, передбачених пунктами 4-8 частини першої або частиною другою статті 284 КПК України, що також передбачає дослідження обставин, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження, а саме:

– якщо набрав чинності закон, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою (в наслідок акту про помилування, в наслідок декриміналізації статті кримінального закону, тощо.);

– якщо помер підозрюваний, обвинувачений, крім випадків, якщо провадження є необхідним для реабілітації померлого;

– якщо існує вирок по тому самому обвинуваченню, що набрав законної сили, або постановлена ухвала суду про закриття кримінального провадження по тому самому обвинуваченню;

– якщо потерпілий, а у випадках, передбачених цим Кодексом, його представник відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення (що передбачено Главою 36 КПК України);

– якщо стосовно кримінального правопорушення, щодо якого не отримано згоди держави, яка видала особу;

– якщо стосовно податкових зобов'язань особи, яка вчинила дії, передбачені статтею 212 Кримінального кодексу України, досягнутий податковий компроміс відповідно до підрозділу 9-2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України;

– у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності, (що передбачено Розділом IX Кримінального Кодексу України);

– якщо прокурор відмовився від підтримання державного обвинувачення, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом;

– якщо досягнуто податковий компроміс у справах про кримінальні правопорушення, передбачені статтею 212 Кримінального кодексу України, відповідно до підрозділу 9-2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України.

У підготовчому судовому засіданні суд має право повернути обвинувальний

акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам кримінально процесуального кодексу України. У статті 21 законодавець закріпив вичерпний перечень вимог до складання обвинувального акту і порушення хоча б однієї вимоги є підставою для повернення обвинувального акту прокурору. У практиці часто зустрічається думка, яка прямо не закріплена законодавцем, але до якої також треба прислуховуватись. Підставою для повернення обвинувального акту прокурору також має бути невідповідність вимогам КПК України додатків до обвинувального акту, а саме реєстру матеріалів досудового розслідування. Відповідно до статті 109 КПК України реєстр матеріалів досудового розслідування повинен містити номер та найменування процесуальної дії, проведеної під час досудового розслідування, а також час її проведення; реквізити процесуальних рішень, прийнятих під час досудового розслідування; вид заходу забезпечення кримінального провадження, дату і строк його застосування. Як показує практика в більшості своїх випадків орган досудового розслідування нехтує цими вимогами, зазначивши лише частину процесуальних дії, проведених під час досудового розслідування, не зазначаючи або частково зазначаючи час їх проведення. Крім того орган досудового розслідування, у реєстрі матеріалів досудового розслідування, частково зазначає або взагалі не зазначає реквізити процесуальних рішень, прийнятих під час досудового розслідування та вид заходу забезпечення кримінального провадження, дату і строк його застосування. Але для суду реєстр матеріалів досудового розслідування є майже самим головним документом при розгляді питань зазначених у статтях 314-315 КПК України, так як на підставі тільки цього документу суд може встановити ті дії що були проведені під час досудового розслідування, витребувати від прокурора певні документи, які відносяться до обставин, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження.

Вважаю необхідним, що до додатків до обвинувального акту (який надсилається до суду) також слід додавати список осіб які підлягають виклику, як у підготовче судове засідання так і у судове засідання при провадженні судового розгляду. Як показує практика, мають місце непоодинокі випадки, коли у обвинувальному акті, клопотанні про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру з додатками відсутня інформація про місце мешкання, реєстрації, засобів мобільного та електронного зв'язку обвинуваченого, потерпілого, свідків, експертів, у зв'язку з чим суд позбавлений можливості викликати у підготовче судове засідання учасників кримінального провадження, відповідно до чого тратиться багато часу на встановлення цих відомостей.

Проведення будь-яких слідчих або інших процесуальних дій, окрім тих, що зазначені в ухвалі про повернення обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, в кримінальному провадженні не допускається. Докази, отримані при проведенні процесуальних дій, не визначених в ухвалі про повернення зазначених матеріалів кримінального провадження, згідно з частиною 8 статті

223 КПК України є недопустимими.

У підготовчому судовому засіданні суд має право, відповідно до пункту четвертого частини третьої статті 314 КПК України, направити обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру до відповідного суду для визначення підсудності у випадку встановлення непідсудності кримінального провадження. Правила підсудності чітко закріплені законодавцем у Главі 3 параграфі першому. Зокрема в практиці трапляються випадки, коли до суду надходить обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру з порушенням правил передбачених у статті 32 КПК України. Встановивши факти порушення правил підсудності суд у підготовчому судовому засіданні у відповідності до статті 34 КПК України, з урахуванням думки учасників кримінального провадження, приймає рішення про звернення з клопотанням до суду апеляційної інстанції та надсилає до цього суду кримінальне провадження з клопотанням.

Крім того, слід зауважити, як вже зазначалось у листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 223-1430/0/4-12 від 03.10.2012 року, відповідно до ст. 335 КПК України суд вправі зупинити підготовче провадження, якщо обвинувачений ухилився від явки до суду або захворів на психічну чи іншу тяжку тривалу хворобу, яка виключає його участь у судовому провадженні, до його розшуку або видужання. Якщо обвинувачених декілька – суд зупиняє підготовче провадження лише щодо такого обвинуваченого і продовжує підготовче провадження стосовно інших обвинувачених. Розшук обвинуваченого, який ухилився від явки до суду, оголошується ухвалою суду, організація виконання якої доручається слідчому та /або прокурору.

Якщо під час підготовчого судового засідання не будуть встановлені підстави для прийняття рішень, передбачених пунктами 1-4 частини третьої статті 314 КПК України, суд проводить підготовку до судового розгляду.

З метою підготовки до судового розгляду суд, повинен з'ясувати питання зазначені у частини другій статті 315 КПК України, вважаю необхідним з'ясовувати питання в іншому порядку ніж зазначено у вказаній статті.

1) з'ясувати, у відкритому чи закритому судовому засіданні необхідно здійснювати судовий розгляд. Відповідно до загальних засад кримінального провадження визначає порядок розгляду кримінального провадження, зокрема з'ясовує, чи є підстави для здійснення судового розгляду кримінального провадження в закритому судовому засіданні та чи приймав слідчий суддя рішення (постановляв ухвалу) під час досудового розслідування про здійснення кримінального провадження у закритому судовому засіданні. Слід зауважити, що згідно з частиною 2 статті 27 КПК України кримінальне провадження в судах усіх інстанцій здійснюється відкрито, крім деяких випадків, коли суд може (тобто має право, а не зобов'язаний) прийняти рішення про розгляд справи в закритому засіданні. До таких випадків закон відносить: розгляд справи, в якій обвинуваченим є неповнолітній, або справи про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи; необхідність забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, або запобігання розголошенню відомостей про особисте та сімейне життя чи

обставини, які принижують гідність особи; якщо здійснення провадження у відкритому судовому засіданні може призвести до розголошення таємниці, що охороняється законом. Порядок розгляду кримінального провадження (здійснення кримінального провадження у відкритому чи закритому судовому засіданні) може бути змінено ухвалою суду під час судового провадження за клопотанням однієї із сторін;

2) з'ясувати, питання про склад осіб, які братимуть участь у судовому розгляді, для своєчасного повідомлення цих осіб про дату та час судового засідання. Крім того суд, враховуючи матеріали кримінального провадження та беручи до уваги клопотання, заявлені учасниками кримінального провадження (наприклад, про визнання цивільним позивачем), особу обвинуваченого, визначає коло учасників судового провадження і за необхідності залучає відповідного перекладача (сурдоперекладача);

3) розглянути клопотання учасників судового провадження про здійснення судового виклику певних осіб до суду для допиту; витребування певних речей чи документів. Слід мати на увазі, що відхилення судом клопотань учасників судового провадження про допит певних осіб, дослідження доказів або вчинення інших процесуальних дій на підтвердження чи спростування обставин, з'ясування яких могло мати істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення, згідно з вимогами пункту 1 частини 1 статті 410 КПУ України визнається неповнотою судового розгляду та є підставою для скасування або зміни судового рішення при розгляді справи в суді апеляційної інстанції;

4) визначити дату та місце проведення судового розгляду, враховуючи складність кримінального провадження, обсяг необхідних підготовчих дій для його проведення, можливості вирішення клопотань, заявлених учасникам судового провадження, тощо;

5) вчинити інші дії, необхідні для підготовки до судового розгляду (надіслати виклики, запити, винести та розіслати додаткові ухвали).

До їх переліку слід віднести:

– забезпечення участі захисника для здійснення захисту за призначенням у випадках та, передбаченому статтею 49 КПК України. Про залучення захисника для здійснення захисту за призначенням суд постановляє ухвалу;

– визнання особи законним представником обвинуваченого, потерпілого, цивільного позивача або представником потерпілого, цивільного позивача і відповідача, якщо рішення про це не було прийнято під час досудового розслідування;

– визнання потерпілого цивільним позивачем, якщо позов не був заявлений під час досудового розслідування. Також суд за клопотанням цивільного позивача для забезпечення цивільного позову до набрання судовим рішенням законної сили може відповідно до частини 2 статті 170 КПК України вирішити питання про накладення арешту на майно, якщо таких заходів не було вжито раніше. Про задоволення клопотання суд у порядку, визначеному статтями 172, 173 КПК України, постановляє ухвалу. В такому ж порядку розглядається клопотання прокурора про накладення арешту на майно з метою забезпечення можливої конфіскації майна;

– у разі подання клопотання обвинуваченим у вчиненні злочину, за

який передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі, про розгляд кримінального провадження стосовно нього судом присяжних, суд постановляє ухвалу про призначення судового розгляду судом присяжних у складі двох професійних суддів та трьох присяжних. Таким же чином вирішуються питання у кримінальному провадженні стосовно кількох обвинувачених: судове провадження проводиться судом присяжних стосовно всіх обвинувачених, якщо хоча б один із них заявив клопотання про такий розгляд. У випадку надходження клопотання про розгляд кримінального провадження судом присяжних другий професійний суддя, окрім головуючого, згідно з частиною шостою статті 9 КПК України визначається автоматизованою системою документообігу суду зі складу колегії суддів, яка здійснювала підготовче провадження. Присяжні в кількості семи осіб відповідно до частини першої статті 385 КПК України також визначаються автоматизованою системою документообігу суду;

– формування списку осіб, які підлягають виклику в судове засідання, тощо.

Частина третя статті 315 КПК України передбачає, що під час підготовчого судового засідання суд за клопотанням учасників судового провадження має право обрати, змінити чи скасувати заходи забезпечення кримінального провадження, в тому числі запобіжний захід, обраний щодо обвинуваченого. При розгляді таких клопотань суд додержується правил, передбачених розділом II КПК України. За відсутності зазначених клопотань сторін кримінального провадження застосування заходів забезпечення кримінального провадження, обраних під час досудового розслідування, вважається продовженим. Законодавець закріпив цією нормою положення якщо під час підготовчого судового засідання від учасників судового провадження не надійде клопотання про обрання, зміну чи скасування заходив забезпечення кримінального провадження то вони вважаються продовженими. Однак у практиці зустрічаються випадки, коли з різноманітних причин підготовче судове засідання триває більше двох місяців, але заходи забезпечення кримінального провадження можуть продовжуватися за відсутністю клопотань учасників судового провадження лише один раз, та згідно до порядку передбаченому главою 18 КПК України, це продовження не може тривати більш шести десяти днів. За таких умов, доцільно дотримуватись положень, закріплених у частині третьої статті 331 КПК України. Зазначена частина статті 331 КПК України передбачає, що незалежно від наявності клопотань суд зобов'язаний розглянути питання доцільності продовження тримання обвинуваченого під вартою до спливу двомісячного строку з дня надходження до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру чи з дня застосування судом до обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. За наслідками розгляду питання суд своєю вмотивованою ухвалою скасовує, змінює запобіжний захід у вигляді тримання під вартою або продовжує його дію на строк, що не може перевищувати двох місяців. Копія ухвали вручається обвинуваченому, прокурору та направляється уповноваженій службовій особі місця ув'язнення. До спливу продовженого строку суд зобов'язаний повторно розглянути питання доцільності продовження тримання обвинуваченого під вартою, якщо судове

провадження не було завершене до його спливу. Під час здійснення судового провадження судом присяжних питання, передбачене цією частиною, вирішує головуючий. Розгляд клопотань про обрання, зміну чи скачування заходів забезпечення кримінального провадження, перелік яких встановлений законодавцем у частині другій статті 131 КПК України, суд розглядає їх відповідно до правил, закріплених у статтях 131-213 КПК України, з урахуванням положень пунктів 3, 4 статті 5 «Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» та практики Європейського суду з прав людини.

Коли всі зазначенні вище питання будуть розв'язанні у Підготовчому судовому засіданні, та за відсутності обставин передбачених пунктами 1-4 частини третьої статті 314 КПК України суд видаляється, згідно з правилами передбаченими статтею 367 КПК України до нарадчої кімнати де постановляє увалу про закінчення підготовчого судового засідання та призначення обвинувального акту клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру до судового розгляду. Судовий розгляд має бути призначений не пізніше десяти днів після постановлення ухвали про його призначення (частина друга статті 316 КПК України).

Після призначення судового розгляду головуючий надає розпорядження секретарю судового засідання про виклик (повідомлення) учасників судового провадження та інших осіб, перелічених в ухвалі. Письмовий виклик має бути вручено під розписку не пізніше ніж за п'ять днів до дати судового засідання.

Статтею 317 КПК України законодавець закріпив можливість учасників судового провадження ознайомитись з документами та іншими матеріалами, наданими суду під час судового провадження після призначення справи до судового розгляду.

Письмові документи, в тому числі перелік яких наведено у статті 99 КПК України, а також інші матеріали, надані суду учасниками підготовчого судового засідання під час його проведення, а також отримані (витребувані судом) за результатами виконання необхідних дій під час підготовки кримінального провадження до судового розгляду, що мають значення для його розгляду, долучаються до обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності.

У разі подання письмового клопотання учасниками судового провадження щодо ознайомлення з матеріалами кримінального провадження (кримінальною справи) після призначення його до судового розгляду, головуючий повинен забезпечити можливість ознайомитися з ними.

Але вважаю доцільним, що при отриманні будь яких документів та інших матеріалів у підготовчому судовому засіданні для розгляду обставин передбачених пунктами 1-4 частини третьої статті 314 КПК України, за письмовим клопотанням будь кого з учасників судового провадження, суд повинен надати їм можливість ознайомитись з цими документами, відповідно до їх прав, з метою повного, неупередженого, та об'єктивного розгляду обставин передбачених пунктами 1-4 частини третьої статті 314 КПК України.

Також слід зазначити, що апеляційному оскарженню, в порядку та строки передбачені КПК України, підлягають ухвали ухвалені судом у підготовчому

судовому засіданні лише з приводу затвердження угод про примирення або визнання винуватості, закриття провадження у випадку встановлення підстав, передбачених пунктами 4-8 частини першої та частини другої статті 284 КПК України, та про повернення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору. Всі інші ухвали ухвалені судом у підготовчому судовому засіданні окремому оскарженню не підлягають. Заперечення проти таких ухвал можуть бути включені до апеляційної скарги на судове рішення, передбачене частиною першою статті 392 КПК України.

Суддя Малиновського
районного суду м. Одеси Крижановський О.В.

ВІДШКОДУВАННЯ ВИТРАТ НА ПРАВОВУ ДОПОМОГУ

Батурин С.Е.

Останній час, все більше набуває актуальності питання щодо відшкодування судових витрат, в тому числі і витрат на правову допомогу відшкодування яки, передбачено пп.2) п.2. ст.79; ст. 84 ЦПК України; пп. 1) п. 3 ст. 87, 90 КАС України; ч. 1 ст. 44, ч. 3 ст. 48 ГПК України

Зокрема, суди стали вимагати у сторін надання суду розрахунки таких витрат і у разі відсутності розрахунків відмовляти у задоволенні позовної вимоги про відшкодування витрат на правову допомогу навіть при задоволенні інших позовних вимог (наприклад: рішення Апеляційного суду Одеської області від 25.12.2014р. справа 22-ц/785/7059/14).

Таким чином, питання відшкодування витрат з площини теоретичних міркувань перейшло у практичну площину і надання суду розрахунків витрат за надання правової допомоги (надалі «Розрахунок») стало нагальною необхідністю при розгляді у судах господарських, цивільних справ та справ адміністративного судочинства, що обумовлено, на мій погляд, трьома причинами:

а) більш прискіпливим ставленням суддів до питань відшкодування судових витрат при ухваленні судових рішень, в тому числі і витрат на правову допомогу;

б) необхідністю надання адвокатом найбільш ефективної правової допомоги з найменшими фінансовими витратами для клієнта;

в) для встановлення нормальних, довірливих, ділових відношень між адвокатом та клієнтом.

Крім того, необхідність надання суду розрахунків викликана дією Закону України «Про граничний розмір компенсацій витрат на правову допомогу під час розгляду судами цивільних та адміністративних справ» №4191-VI від 20.12.2011р.. розмір якої обмежений 40% мінімальної заробітної плати за годину за деякі види правової допомоги.

У адвокатському середовищі існує декілька думок щодо узгодженості норм ЦПК, КАС та Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»

та вказаного Закону про граничний розмір.

Основна думка полягає у тому, що начебто, законодавець Законом України «Про граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільних та адміністративних справах» не тільки встановив граничні розміри компенсації, але і обмежив види адвокатської діяльності, що передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», видами правової допомоги, за які передбачене відшкодування, лише:

а) правовою допомогою наданою у судовому засіданні,

б) під час вчинення окремих процесуальних дій поза судовим засіданням;

в) та за час ознайомлення з матеріалами справи в суді.

Ця думка, напевно, має право на життя, але, на мій погляд, до Закону України «Про граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільних та адміністративних справах» слід відноситися лише як до спеціального Закону, який обмежує саме ці три конкретні види правової допомоги за надання яких встановлюється граничний розмір відшкодування при розгляді цивільних справах та справах адміністративного судочинства.

Всі інші види діяльності, що передбачені ст.19, 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» оплачуються відповідно до ст. 30 цього закону тобто на договірних засадах, так як саме цей Закон встановлює загальні види правової допомоги і порядок оплати адвокатської діяльності крім тих видів, що обмежені Законом №4191-VI від 20.12.2011р. .

З огляду на це міркування я пропоную колегам розглянути мій «Розрахунок» в якості одного з варіантів, або зразка для розробки свого розрахунку, який можливо надати до суду.

РОЗРАХУНОК
суми гонорару за надану правову допомогу

Адвокат _____ П.І.Б. _____, який діє на підставі Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю № _____ від «___»_____ «_____р», надав громадянину (ці)_____ згідно договору від «___»_____2015р. правову допомогу у вигляді:

Дата	Характер правової допомоги (послуги) передбачені ст.ст. 19, 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»	Договірна винагорода за надані послуги	Розмір до оплати (грн.)
1	2	3	4
	надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань		
	складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру		
	захист прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію);		
	захист прав, свобод і законних інтересів особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення;		

	представництво інтересів і прав потерпілого під час розгляду справи про адміністративне правопорушення;		
	представництво інтересів і прав потерпілого, у кримінальному провадженні;		
	представництво інтересів і прав цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні;		
	представництво інтересів і прав цивільного позивача, цивільного відповідача у справах про адміністративне правопорушення;		
	представництво інтересів фізичних і юридичних осіб у судах під час здійснення цивільного, господарського, адміністративного та конституційного судочинства;		
	представництво інтересів фізичних і юридичних осіб в державних органах, органах влади та місцевого самоврядування, перед фізичними та юридичними особами всіх форм власності;		
	представництво інтересів фізичних і юридичних осіб, держави, органів державної влади, органів місцевого самоврядування в іноземних, міжнародних судових органах, якщо інше не встановлено законодавством іноземних держав, статутними документами міжнародних судових органів та інших міжнародних організацій або міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;		
	надання правової допомоги під час виконання та відбування кримінальних покарань.		
	надання правової допомоги під час виконання судових рішень у державної виконавчої службі;		
	звернення з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб);		
	представництво і захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, права та інтересів юридичних осіб у судах, органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, громадських об'єднаннях, перед громадянами, посадовими і службовими особами, до повноважень яких належить вирішення відповідних питань в Україні та за її межами;		
	ознайомлення на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом;		
	складання заяв, скарг, клопотань, інших правових документів та подання їх у встановленому законом порядку;		
	доповідь клопотань, заяв та скарг на прийомі у посадових і службових осіб та отримання від них, відповідно до закону, письмових мотивованих відповідей на ці клопотання, заяви і скарги;		
	присутність під час розгляду своїх клопотань, заяв і скарг на засіданнях колегіальних органів та надання пояснень щодо суті поданих звернень;		
	звернення до та одержання письмових висновків фахівців, експертів з питань, що потребують спеціальних знань;		
	збір відомостей про факти, що можуть бути використані як докази;		
	запит, отримання і вилучення в установленому законом порядку речей, документів, їх копій, ознайомлення з ними та опитування осіб за їх згодою;		

II. Послуги, вартість яких регулюється Законом України «Про граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільних та адміністративних справах» №4191-VI від 20.12.2011р. (40% від мінімальної зарплати = 487,20 грн за годину)

	Характер правової допомоги (послуги)	Дати: судових засідань, виконання процесуальних дій, ознайомлення з матеріалами справи у суді та/або кількість витраченого часу (годин/хвилин)	сума компенсації за граничним розміром (гривень)
1	2	3	4
1)	Участь у судових засіданнях у цивільній справі або у справі адміністративного судочинства		
2)	Участь у вчиненні окремий процесуальних дій поза судового засідання у цивільній справі або у справі адміністративного судочинства		
3)	ознайомлення в суді з матеріалами цивільної справи або справи адміністративного судочинства		

I. Послуги, що оплачуються за договірною ціною відповідно ст. 30 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»

Всього поступило грошей	за граничним розміром	за договірною ціною	Всього розмір компенсації для відшкодування
1	2	3	4

III. Розрахунок розміру компенсації витрат на правову допомогу

Кошти в сумі _____ сплатив _____підпис _____(П.І.Б.)

Кошти в сумі _____отримав адвокат _____ (П.І.Б)

Додаток: квитанція про оплату правової допомоги №____ від «___»_____20___р.

«_____»_____2015р.

Адвокат _____(П.І.Б)

У розділі «І» викладені ті види діяльності, що перелічені у Законі «Про адвокатуру та адвокатську діяльність. У розділі «ІІ» вказані ті види діяльності розмір яких обмежений Законом України «Про граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільних та адміністративних справах».

Розділ «ІІІ» підсумовуючий – у ньому вказані всі суми, які підлягають

відшкодуванню, як на договірній основі так і ті, що обмежені граничними розмірами.

На мою думку, такий розрахунок слід починати вести одночасно з укладанням договору про надання правової допомоги. З самого початку стосунків з клієнтом у ньому буде відображене все що ви робили, коли, скільки і де. Ведення розрахунку починаючи з першої бесіди, з перших консультацій буде своєрідною хронологією виконання Вами роботи та того часу, що був використаний Вами для виконання цієї роботи, що у подальшому облегшить складання остаточного розрахунку.

Слід мати на увазі, що у будь яких непорозуміннях між Вами та клієнтом з грошових питань (найчастіше – повернення частини гонорару з урахуванням виконаної роботи), за допомогою «розрахунку» Вам буде проще довести свої доводи на обґрунтування своєї позиції.

Для відшкодування судом витрат на правову допомогу «розрахунок» необхідно надавати у останньому засіданні, так як до цього моменту неможливо визначитися з остаточною сумою на яку претендує сторона процесу.

Перелік виду послуг, а також витрачений час, які мають бути вказані у «Розрахунку» є питаннями, які повинен вирішувати сам адвокат по кожній конкретній справі. Це його особиста творча справа, але бажано, щоби вона була узгоджена з клієнтом та відповідала дійсності.

Слід вказати, що навіть при наданні «Розрахунків» у судах будуть виникати непорозуміння як між сторонами – учасниками процесу, так і з боку суддів. Зокрема, обов'язково будуть виникати питання щодо правильності розрахунку, не включення видів правової допомоги, які не обмежені граничним розміром до остаточного розрахунку, намаганням змушення адвоката наданню додаткових документів (звітів, калькуляцій, актів приймання-передачі виконаних робіт, рахунки і т.і)

Тому є пропозиція до адвокатів, щоб вони більш відповідально та зважено відносилися до цих розрахунків і пам'ятали, що основними документами які стосуються грошових відносин між клієнтом та адвокатом є Договір про надання правової допомоги де визначена сума гонорару та квитанція про отримання адвокатом коштів від клієнта, і не вимагали би один від одного надання зайвих документів на підтвердження витрат на правову допомогу.

З практичного опиту рекомендую адвокатам, які ознайомлюються з матеріалами справи у суді, на внутрішній обгортці справи, або на власної заяві про ознайомлення зі справою, яка була подана до суду, або у розписці про ознайомлення зі справою вказувати час з якого по який було здійснене ознайомлення зі справою. Також можливо такі відмітки робити у журналах про надання справ для ознайомлення, але на кожне судове засідання цей журнал надати не можливо. Отже, відмітки на обгортці справи, заяві чи у розписці це кращий варіант, так як суддя має можливість безпосередньо вирахувати час потрачений адвокатом на вивчення справи.

Крім того, не буде зайвим після кожного судового засідання уточнювати у секретаря судового засідання точний час коли почалося судове засідання і коли воно закінчилося згідно с журналом судових засідань. Ця дія майже не займає часу, але у подальшому зекономить його у великій кількості так як не потрібно буде їхати до суду та гаяти час на додаткове вивчення справи на

предмет обґрунтування часу, що був витрачений у судових засіданнях.

Так як види правової допомоги, що обмежені граничним розміром, розраховуються годиною, то знання точного часу на протязі якого відбувалося судове засідання дозволяє розмір відшкодування розраховувати за допомогою переводу години у хвилини. Це набагато облегшить складання розрахунку, він буде нести достовірну інформацію, а у разі необхідності його завжди можливо буде легко перевірити.

Наприклад: адвокат ознайомлювався зі справою (або знаходився у судовому засіданні) на протязі 1 години 28 хвилин з 13 години 00 хвилин до 14 години 28 хвилин. Вартість оплати цієї дії за граничним розміром складає 714,56 гривень: (1 год. 28 хв = 88 хвилин; 1218,00 грн : 40% х 100% = 487,20 грн (вартість години роботи адвоката при ознайомленні зі справою, або у судовому засіданні); 487,20 грн : 60 хвилин = 8, 12 грн (вартість хвилини роботи адвоката.) 8,12 грн х 88 хвилин = 714,56 гривень.

Перевірити достовірність такого розрахунку не представляє ніякої складності, а тому суддям не буде складно задовольнити вимоги Вашого клієнта у питанні відшкодування витрати на правову допомогу.

Отже, надіюсь, що цей зразок буде Вам на користь у практичної роботи.

Адвокат Батурін С.Є.

ПРОБЛЕМАТИКА ОФОРМЛЕННЯ СПАДЩИНИ НА ЗЕМЛЮ

Уразовська О. С.

На практиці у осіб, які успадковують земельну ділянку, виникає багато проблем з прийняття та оформлення спадкового майна.

Правове оформлення спадкових прав являє собою сукупність правових дій, після вчинення яких установлюється частка кожного спадкоємця у спадковому майні, і спадкоємці набувають права розпоряджатися цим майном).

Існує ціла низка проблем, які виникають при оформленні спадщини на землю. Звертаю увагу на деякі з них, а саме:

По-перше, часто опиняється так, що земельна ділянка з однієї сторони належала спадкодавцю на праві власності на підставі державного акту. Але в той же час в Держаному земельному кадастрі відсутні відомості щодо присвоєння такій земельній ділянці кадастрового номеру. В цьому випадку процес оформлення спадщини на земельну ділянку уповільнюється необхідністю організації дій щодо внесення земельної ділянки до бази Державного земельного кадастру та отримання відповідного витяг з кадастру. З 10.12.2009 набрав чинності Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку набуття прав на землю”. Частиною 2-ою статті 377 Цивільного кодексу країни встановлено, що розмір та кадастровий номер земельної ділянки, право на яку переходить у зв’язку з переходом права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, є істотними умовами договору, який передбачає набуття права власності на ці об’єкти (крім багатоквартирних будинків).

Відповідно до пунктів 1.5, 5.1 Порядку присвоєння кадастрових номерів земельним ділянкам, затвердженого наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 15.02.2010 року №168, кадастрові номери присвоюються усім земельним ділянкам незалежно від форм власності.

Формування кадастрових номерів земельних ділянок, які на момент набрання чинності цим наказом надані у власність (користування) та не мають кадастрових номерів, здійснюються територіальними органами Держкомзему.

Отримати витяг з кадастру на земельну ділянку, яка не має кадастрового номеру, можна звернувшись до землевпорядної організації, яка має в своєму штаті сертифікованих інженерів-землевпорядників. Землевпорядна організація розробить технічну документацію щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), погодить її у необхідних установах та отримає витяг з кадастру, який в подальшому треба буде подати нотаріусу для прийняття спадщини на земельну ділянку (технічна документація щодо встановлення меж земельної ділянки розробляється на ім'я спадкодавця, а сам витяг з кадастру видається на ім'я спадкоємця, що зазначений в запиті нотаріуса).

По-друге, існують випадки, коли спадкоємцям відмовляють у видачі свідоцтва про право на спадщину на земельну ділянку, оскільки він не може надати оригінал державного акта на право власності на земельну ділянку, виданого на ім'я спадкодавця. Якщо проблема лише у його втраті, то слід отримати дублікат державного акта, для чого потрібно письмово звернутись до органу який його видав.

По-третє, можуть виникнути процедурні питання за наявності кількох спадкоємців на одну земельну ділянку. Так, ст.ст. 86-89 Земельного кодексу України визначають, що земельна ділянка може знаходитись у спільній власності, або у спільній сумісній власності, або у спільній частковій власності. Суб'єктами права спільної власності на землю можуть бути громадяни та юридичні особи. Однією з підстав для виникнення права спільної часткової власності є прийняття спадщини на земельну ділянку двома або більше особами. При цьому, частка у спільній сумісній власності спадкується на загальних підставах.

По-четверте, можуть виникнути питання щодо спадкування земельних ділянок іноземними громадянами та особами без громадянства.

У порядку спадкування право власності на земельну ділянку всіх категорій земель можуть набувати всі суб'єкти земельних правовідносин, в тому числі і іноземні громадяни і особи без громадянства. Однак, Земельним кодексом України встановлено обов'язок іноземного громадянина або особи без громадянства, що прийняли у спадщину земельну ділянку сільськогосподарського призначення, протягом року відчужити таку земельну ділянку. Невиконання зазначеної вимоги є підставою для примусового припинення прав на земельну ділянку, що здійснюється у судовому порядку (ст. 140 ЗК України). Оскільки ж землі сільськогосподарського призначення не можуть передаватись у власність іноземцям, слід визнати, що видача свідоцтва про право на спадщину нотаріусом не ґрунтується на законі. Виникає колізія норм, одна з яких допускає прийняття сільськогосподарських земель у спадщину (ч.4 ст.81 Земельного кодексу України), а інші не допускають виникнення права

власності на ці ділянки (ч.2 ст. 81, ч.2 ст. 82 ЦК України).

По-п'яте, у нормах Земельного Кодексу України залишається невизначеним питання стосовно розпорядження земельними ділянками сільськогосподарського призначення особами, які отримали у власність ці ділянки за часів перебування в громадянстві України, а згодом змінили громадянство. Крім того, законодавством не визначений порядок відчуження такої земельної ділянки. Відчуження успадкованої земельної ділянки сільськогосподарського призначення повинно реалізуватися шляхом укладення іноземним громадянином чи особою без громадянства будь-якої цивільно-правової угоди, що передбачена цивільним чи земельним законодавством України, та відповідно до якої здійснюватиметься перехід права власності на земельну ділянку до іншої особи. До тих пір, поки з цього питання буде прогалина в законодавстві, на практиці ми повинні діяти за аналогією з процедурою прийняття та оформлення спадщини іноземними особами або особами без громадянства. Тобто, після того, як особа перестала бути громадянином України, вона повинна відчужити землю сільськогосподарського призначення. Так як на даний момент існує мораторій на відчуження земель сільськогосподарського призначення, то як варіант відчуження іноземна особа або особа без громадянства може обміняти або подарувати землю сільськогосподарського призначення, бо відповідно до статті 13 Конституції України земля є об'єктом права власності Українського народу.

По-шосте, проблемою є відсутність певних документів для оформлення права на спадщину. Вирішення цієї проблеми можливо двома шляхами.

Перший. п. 4.18 Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України встановлює, що за відсутності у спадкоємця необхідних для видачі свідоцтва про право на спадщину документів нотаріус роз'яснює йому процедуру вирішення зазначеного питання в судовому порядку. У листі Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 16.05.2013 № 24-753/0/4-13 зазначено, що: «відповідачами у справах про визнання права власності в порядку спадкування на будинки та садиби, щодо яких відсутні правовстановлюючі документи у зв'язку з їх втратою, є спадкоємці, які прийняли спадщину, а також органи, які уповноважені видавати правовстановлюючі документи на нерухоме майно, або ж органи, до яких перейшли такі повноваження, та органи, що здійснюють державну реєстрацію прав на нерухоме майно». Тобто це означає, що Вам потрібно буде звернутися до суду із позовною заявою до спадкоємців, які вже отримали свідоцтво про право на спадщину, адже це означає, що у них є потрібні документи. Якщо ж у них таких документів немає, то відповідачем у Вашій справі буде орган, що може видати потрібний Вам документ.

Але можна у судовому порядку одразу і вирішити питання про визнання права на спадщину, а не просто отримати потрібний документ. У вищезазначеному листі наведено приклад.

Також має місце і другий випадок: якщо документи, що засвідчують право власності на нерухоме майно, існували, проте були втрачені власником та не можуть бути відновлені в передбаченому законом порядку. Застосуванню підлягає ст. 392 Цивільного Кодексу України, відповідно до якої позов про визнання права власності може бути пред'явлений, якщо це право

оскаржується або не визнається іншою особою, а також у разі втрати власником документа, який засвідчує його право власності. Це означає, що позови про визнання за спадкодавцем права власності на майно також можуть бути задоволені судом за наявності належних доказів.

У вище зазначеному Листі вказано, що «якщо виникнення права на спадкування залежить від доведення певних фактів, особа може звернутися в суд із заявою про встановлення цих фактів, яка, у разі відсутності спору, розглядається за правилами окремого провадження. Зокрема, у такому порядку суди повинні розглядати заяви про встановлення родинних відносин із спадкодавцем, проживання з ним однією сім'єю, постійного проживання разом зі спадкодавцем на час відкриття спадщини, факту прийняття спадщини відповідно до ст. 549 Цивільного Кодексу України».

Отже, у більшості спірних ситуацій єдині підходи до їх розв'язання не вироблені в даний час ні нотаріальної, ні судовою практикою. Відповідно, необхідне серйозне теоретичне дослідження проблем цивільно-правового статусу земельних ділянок та речових прав на них у контексті спадкування як за законом, так і за заповітом.

Уразовська Ольга Сергіївна
адвокат,
здобувач кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОРЯДОК ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ ОТЧЕТНОСТИ И УПЛАТА НАЛОГОВ В СЛУЧАЕ ПРИОСТАНОВЛЕНИЯ АДВОКАТСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Ревака В. Н.

В настоящий время, в связи с принятым в 2012 г. Закона Украины «Об адвокатуре и адвокатской деятельности», в деятельности адвоката произошли существенные изменения такие как обеспечение и соблюдение гарантий адвокатской деятельности, защита профессиональных прав адвоката, приостановление и прекращение адвокатской деятельности, а также ряд других.

Правовые принципы организации деятельности адвокатуры и адвокатской деятельности в Украине регулируются Законом Украины «Об адвокатуре и адвокатской деятельности». В п. 1 ст. 1 этого закона указано, что адвокат – физическое лицо, которое осуществляет адвокатскую деятельность на основании и в пределах, предусмотренных этим законом. Пункт 2 ст. 1 закона установил, что адвокатская деятельность – независимая профессиональная деятельность адвоката по осуществлению защиты, представительства и предоставления других видов правовой помощи клиенту.

Согласно п. 1 ст. 4 закона, адвокатская деятельность осуществляется на принципах верховенства права, законности, независимости, конфиденциальности и устранения конфликта интересов.

В соответствии с разделом 5 ст. ст. 31 и 32 Закона, адвокат имеет право приостановить или прекратить свою адвокатскую деятельность.

Мы рассмотрим вопрос о возможности физического лица, которое на основании свидетельства о праве на занятие адвокатской деятельностью, осуществлять независимую профессиональную деятельность, временно приостановить адвокатскую деятельность в связи с назначением или переходом его на другую государственную должность или по другим причинам, и должно ли такое лицо предоставлять отчетность и уплачивать налоги на период приостановления адвокатской деятельности.

В соответствии с п.п. 14.1.226 и 14.1 ст. 14 Налогового кодекса Украины самозанятое лицо – это плательщик налога, который является физическим лицом.

Пункт 1 ст. 13 Закона Украины «Об адвокатуре и адвокатской деятельности» определил, что адвокат, который осуществляет адвокатскую деятельность индивидуально, является самозанятым лицом в то время как адвокатское бюро (ст. 14 Закона) и адвокатское объединений (ст. 15 Закона), юридическим лицо.

В случае возникновения личных обстоятельств адвоката (болезнь, длительная командировка за границу и т.д.), он имеет право приостановить свою адвокатскую деятельностью путем подачи заявления о приостановлении адвокатской деятельности (п. 1 ч. 1 ст. 31 Закона) и внесения соответствующих данных в Единый реестр адвокатов Украины (ЕРАУ).

Адвокат не имеет законного права осуществлять адвокатскую деятельность в течении всего срока приостановления права на занятие адвокатской деятельностью и выполнять обязанности адвоката до подачи им заявления о возобновлении адвокатской деятельности, о чем также вносятся соответствующие сведения в ЕРАУ.

Следовательно, законодательством Украины предусмотрено полное прекращение адвокатской деятельности на период приостановления адвокатской деятельности, о чем адвокату выдается «витяг з Єдиного реєстру адвокатів України» отвечающий требованиям ст. 17 закона. Копия указанного документа и заявление о приостановлении адвокатской деятельности направляются в налоговую инспекцию и пенсионный фонд по месту регистрации адвоката для сведения, т. к. при сдаче отчета, за период приостановления адвокатской деятельности, указанные органы не смогут предъявить вам ни каких претензий за представленные «нулевые» отчеты об уплате налогов, а также не будут проводить внеплановую проверку налогоплательщика за этот период.

Таким образом, в случае приостановления адвокатской деятельности вы не являетесь лицом, снятым с учета в контролирующих органах в качестве налогоплательщика и обязаны предоставлять отчетность, но не обязаны уплачивать налоги относительно такой деятельности.

Рассмотрим ситуацию, в результате которой прекращается адвокатская деятельность в связи с подачей заявления о прекращении адвокатской деятельности (п. 1 ч. 1 ст. 32 Закона). Последствием прекращения адвокатской

деятельности является аннулирование свидетельства на право занятия адвокатской деятельностью. Сведения о прекращении адвокатской деятельности вносятся в ЕРАУ.

Согласно п.п. 67.1.2 и 6.1 ст. 67 и п.п. 65.10.4 и 65.10 ст. 65 Налогового кодекса Украины основанием для снятия с учета в органах доходов и сборов самозанятого лица является регистрация прекращения независимой профессиональной деятельности физического лица в соответствующем органе (с даты регистрации).

Порядок снятия с учета налогоплательщика в контролирующих органах определено разделом X1 Порядка учета плательщиков налогов и сборов № 1588, в соответствии с п.п. 2 и 11.32 которого физические лица, осуществляющие независимую профессиональную деятельность, снимаются с учета после прекращения такой независимой деятельности в порядке, установленном п.п. 11.1-11.31 (кроме п. 11.2) этого Порядка, при наличии документально подтвержденной информации соответствующего органа, который регистрирует такую деятельность или выдает документ о праве на занятие такой деятельностью (свидетельства, разрешения, сертификаты и т.п.), и поданные в контролирующий орган по основному месту учета:

– заявление по форме № 8-ОПП;

-справки по форме № 4-ОПП и других документов, которые выдаются контролирующими органами налогоплательщику и подлежат возврату в контролирующий орган.

В соответствии с п. 11.17 Порядка № 1588 после проведенной документальной внеплановой проверки налогоплательщика и при отсутствии задолженности перед бюджетом, контролирующий орган составляет справку по форме № 22-ОПП.

Лицо, не осуществляющее независимую адвокатскую деятельность и не получающее от неё доходов, а также снятое с учета в контролирующих органах в качестве налогоплательщика и получившее справку по форме № 22-ОПП, не обязано предоставлять отчетность и уплачивать налоги относительно такой деятельности.

Если после внесения в Реестр самозанятых лиц сведений о прекращении независимой профессиональной деятельности физическое лицо продолжает осуществлять такую деятельность, считается, что лицо начало такую деятельность без постановки на учет в качестве самозанятого лица, что приведет к налогообложению доходов без учета расходов (абзац второй п. 178.3 ст. 178 Налогового кодекса Украины).

Литература:

1. Налоговый кодекс Украины-2010г.
2. Закон Украины «Об адвокатуре и адвокатской деятельности»-2012 г.
3. Закон Украины «О принципах предотвращения и противодействия коррупции» № 3206-2011 г.
4. Порядок учета плательщиков налогов и сборов № 1588-2011 г.

В.Н. Ревака, адвокат,
кандидат юридических наук

МІНІСТЕРСТВО ДОХОДІВ І ЗБОРІВ УКРАЇНИ

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ МІНДОХОДІВ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА ІНСПЕКЦІЯ У МАЛИНОВСЬКОМУ РАЙОНІ М.ОДЕСИ
ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ МІНДОХОДІВ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

вул. Стовпова ,17, м. Одеса, 65098, тел.(0482) 721-30-23, факс (0482) 728-01-08,
E-mail: malindpi @ ukr.net, Код ЄДРПОУ 38723404

«08» 04.2015 № 1911/9-15-52-17-06

Ревакі В.М.

Державна податкова інспекція у Малиновському районі м.Одеси ГУ ДФС в Одеській області на Вашу заяву від 26.03.2015року надає відповідь:

згідно п.п.67.1.2. п.67.1 і пп.65.10.4 п. 65.10 ст.65 Податкового Кодексу України від 02.10.2010р. №2755-VI підставою для зняття з обліку в органах ДФС самозайнятої особи являється регістрація припинення незалежної професійної діяльності фізичної особи - з дати регістрації.

Заступник начальника ДПІ Малиновському районі
м.Одеси ГУ Міндоходів в Одеській області В.Г.Попов

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ
В МАЛИНОВСЬКОМУ РАЙОНІ М. ОДЕСИ

вул. Прохоровська, 3, м. Одеса, 65007, тел. 760-17-47 факс 785-23-86, E-mail: maln@od.pfu.gov.ua, Код ЄДРПОУ 26302750

№ 96/Р-1 на № _____ від _____

Ревака В.М.

Шановний Вікторе Миколайовичу!

На Ваше звернення щодо призупинення адвокатської діяльності повідомляємо.

На підставі наданої до управління 30.03.2015 заяви та долученої до неї копії витягу з Єдиного реєстру адвокатів України розпорядженням від 08.04.2015 Вашу пенсію з 24.03.2015 перераховано як непрацюючому.

Суму 861,72 грн. утриману в квітні 2015 року як з працюючого, Ви отримаєте в травні 2015 року.

Водночас інформуємо, що відповідно до ст.105 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування " застраховані особи та члени їх сімей мають право на оскарження дій (бездіяльності) страхувальників, виконавчих органів Пенсійного фонду та їх посадових осіб відповідно до законодавства про звернення громадян, а також у судовому порядку.

Начальник управління Л.Ю.Олейник

СУДЕБНЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ ОБЖАЛОВАНИЯ НЕЗАКОННОГО ЗАДЕРЖАНИЯ

Питомец А. В.

Статьей 29 Конституции Украины определены пределы полномочий правоохранительных органов на лишение свободы лица, даже временное. Несмотря на это, каждый день в ОВД по всей стране находится множество людей, которые в разных помещениях и в разных условиях содержатся без возможности по собственной воле покинуть их. В таком случае, незаконно задержанному лицу обязательно необходима правовая помощь и защита адвоката, который профессионально сможет реализовать предоставленные ему законодательством Украины права.

К сожалению, можно констатировать, что сейчас в Украине не существует эффективных средств правовой защиты от незаконного задержания, иначе это явление не было бы таким массовым.

Задержание лица, является временным мерой пресечения, которое применяется на основаниях и в порядке, определенном УПК Украины.

В европейском законодательстве право на свободу и личную неприкосновенность гарантировано статьей 5 Европейской Конвенции. В ней же определен исключительный перечень случаев, когда это право может быть ограничено государством.

Естественно считать, что основанием для подозрения в совершении правонарушения должны быть, с одной стороны, определенные объективные данные о причастности лица к конкретному правонарушению, а с другой, убежденность о причастности этого лица к этому правонарушения со стороны милиционера, который задерживает такое лицо, и такой подход используется во многих странах.

Согласно ч. 1 ст. 208 УПК Украины, уполномоченное должностное лицо имеет право без решения следственного судьи, суда задержать лицо, подозреваемое в совершении преступления, за которое предусмотрено наказание в виде лишения свободы, только в случаях:

1) если это лицо застали при совершении преступления или покушения на его совершение;

2) если непосредственно после совершения преступления очевидец, в том числе пострадавший или совокупность очевидных признаков на теле, одежде или месте происшествия указывают на то, что это лицо только что совершило преступление.

В соответствии со ст. 59 Конституции Украины каждый имеет право на правовую помощь. В случаях, предусмотренных законом, эта помощь предо-

ставляется бесплатно. Каждый свободен в выборе защитника своих прав.

Согласно п. 3 ч. 3 ст. 42 УПК Украины лицо имеет право по первому требованию иметь защитника и свидание с ним до первого допроса с соблюдением условий, обеспечивающих конфиденциальность общения, а также после первого допроса – иметь такие свидания без ограничения их количества и продолжительности; на участие защитника в производстве допроса и других процессуальных действий.

Однако, на практике часто случается, что сотрудники ОВД препятствуют задержанному лицу в реализации его права.

Довольно часто случается, что кроме права задержанного на правовую помощь, сотрудники правоохранительных органов нарушают и права человека, и требования ст. 213 УПК Украины и непосредственно п. 7 ч. 3 ст. 42 УПК Украины в случае задержания – на немедленное уведомление членов семьи, близких родственников или иных лиц о задержании и месте нахождения в соответствии с положениями ст. 213 УПК Украины.

В соответствии со ст. 213 УПК Украины уполномоченное должностное лицо, осуществившее задержание, обязано предоставить задержанному лицу возможность немедленно сообщить о своем задержании и месте нахождения близких родственников, членов семьи или других лиц по выбору этого лица. Если уполномоченное должностное лицо, осуществившее задержание, имеет основания для обоснованного подозрения, что при сообщении о задержании это лицо может навредить досудебному расследованию, оно может осуществить такое сообщение самостоятельно, но без нарушения требования о его неотложности.

В соответствии со ст. 209 УПК Украины лицо является задержанным с момента, когда оно силой или через подчинение приказу вынуждено остаться рядом с уполномоченным должностным лицом или в помещении, определенном уполномоченным должностным лицом.

Согласно ч. 5 ст. 208 УПК Украины о задержании лица, подозреваемого в совершении преступления, составляется протокол, в котором, кроме сведений, предусмотренных статьей 104 настоящего Кодекса, указываются: место, дата и точное время (час и минуты) задержания в соответствии с положениями статьи 209 настоящего Кодекса; основания задержания; результаты личного обыска; ходатайства, заявления или жалобы задержанного, если такие поступали; полный перечень процессуальных прав и обязанностей задержанного. Протокол о задержании подписывается лицом, его составившим, и задержанным. Копия протокола немедленно под роспись вручается задержанному, а также направляется прокурору.

Однако, достаточно часто работниками правоохранительных органов игнорируются такие требования составления протоколов, в протоколе задержания указываются другие место, время (час и минута), и, иногда, вообще не указываются ходатайства, заявления или жалобы задержанного, когда такие на самом деле поступали.

Статьей 206 УПК Украины предусмотрены общие обязанности судьи по защите прав человека, в порядке которой есть возможность обращаться к следственному судье с жалобой на незаконное задержание лица.

Также это право гарантируется непосредственно ст. 29 Конституции

Украины, согласно которой каждый задержанный имеет право в любое время обжаловать в суде свое задержание.

При этом, рассмотрение такой жалобы, если она поступила в суд до рассмотрения ходатайства об избрании меры пресечения в виде содержания под стражей, должно происходить одновременно с рассмотрением этого ходатайства.

Обычно, при одновременном рассмотрении двух совершенно разных вопросов – ходатайства об избрании меры пресечения в виде содержания под стражей и жалобы на незаконность задержания, в условиях дефицита времени, следственные судьи не уделяют рассмотрению такой жалобы должного внимания. Поэтому для обеспечения возможности более тщательного рассмотрения жалобы на незаконность задержания лица, ее следует подавать в отдельном производстве, после рассмотрения следственным судьей вопроса об избрании меры пресечения, тем более что законодательством не установлено ограничений на сроки подачи таких жалоб.

Рассмотрим выше сказанное на примере решения следственного судьи Приморского районного суда г. Одессы от 29.10.2014 года, дело № 522/20167/14-к.

Адвокат Питомец А.В. обратился в Приморский районный суд г. Одессы с жалобой, поданной в порядке, предусмотренном ст. 206 УПК Украины, в которой просит признать незаконным задержание ЛИЦА_1, ДАТА РОЖДЕНИЯ_1, 24 октября 2014 года в 7:30 чАСОВ сотрудниками Управления СБУ в Одесской области в помещении квартиры по АДРЕСУ_1.

Защитник Питомец А.В. и подозреваемый ЛИЦО_1 поддержали жалобу адвоката в полном объеме и просили удовлетворить ее из приведенных оснований. ЛИЦО_1 также пояснил, что не оказывал сопротивления сотрудниками СБУ Украины при задержании, ему при задержании были нанесены телесные повреждения.

Следователь в судебном заседании возражал против удовлетворения жалобы, ссылаясь на то, что нет нарушения норм УПК Украины относительно незаконного задержания подозреваемого ЛИЦА_1. Согласно материалам уголовного производства, ЛИЦО_1 был задержан 24 октября 2014 в 21:25 часов, в материалах уголовного производства отсутствуют данные о применении физического насилия к ЛИЦУ_1.

Рассмотрев материалы жалобы, заслушав участников судебного процесса и исследовав предоставленые суду материалы, следственный судья пришел к выводу, что жалоба адвоката Питомец А.В., подана в порядке ст. 206 УПК Украины, в которой адвокат просит признать незаконным задержание ЛИЦА_1, 24 октября 2014 в 7:30 часов сотрудниками Управления СБУ в Одесской области в помещении квартиры по АДРЕСУ_1 – подлежит удовлетворению по следующим основаниям.

В судебном заседании установлено, что в производстве СО Управления СБ Украины в Одесской области находится уголовное производство № 22014160000000242, внесенное в ЕРДР от 23 октября 2014 года, по подозрению ЛИЦА_1, ДАТА РОЖДЕНИЯ_1, в совершении уголовного правонарушения, предусмотренного ч. 1 ст. 14 ч. 2 ст. 258 УК Украины.

24 октября 2014, ЛИЦО_1 фактически был задержан сотрудниками СО Управления СБ Украины в Одесской области в 7:30 утра у себя в квартире

по АДРЕСУ_1, однако о факте задержания ЛИЦА_1, следователь никого не сообщил, чем было нарушено право последнего и требования ст. 213 УПК Украины и непосредственно п. 7 ч. 3 ст. 42 УПК Украины в случае задержания – на немедленное уведомление членов семьи, близких родственников или иных лиц о задержании и месте нахождения в соответствии с положениями ст. 213 УПК Украины.

В соответствии со ст. 213 УПК Украины уполномоченное должностное лицо, осуществившее задержание, обязано предоставить задержанному лицу возможность немедленно сообщить о своем задержании и месте нахождения близких родственников, членов семьи или других лиц по выбору этого лица. Если уполномоченное должностное лицо, осуществившее задержание, имеет основания для обоснованного подозрения, что при сообщении о задержании это лицо может навредить досудебному расследованию, оно может осуществить такое сообщение самостоятельно, но без нарушения требования о его неотложности.

24 октября 2014 года, в 15:00 часов ЛИЦО_1 был доставлен в Управление СБ Украины в Одесской области.

Однако, протокол задержания ЛИЦА_1 был составлен только с 21:25 по 21:45 в тот же день, с указанием о задержании ЛИЦА_1 24 октября 2014 года в 21:30 часов, чем были нарушены требования ч. 5 ст. 208 УПК Украины.

Так, согласно ч. 5 ст. 208 УПК Украины о задержании лица, подозреваемого в совершении преступления, составляется протокол, в котором, кроме сведений, предусмотренных статьей 104 настоящего Кодекса, указываются: место, дата и точное время (часы и минуты) задержания в соответствии со статьей 209 настоящего Кодекса; основания задержания; результаты личного обыска; ходатайства, заявления или жалобы задержанного, если такие поступали; полный перечень процессуальных прав и обязанностей задержанного. Протокол о задержании подписывается лицом, его составившим, и задержанным. Копия протокола немедленно под роспись вручается задержанному, а также направляется прокурору.

К тому же, во время задержания ЛИЦА_1 сотрудниками Управления СБУ в Одесской области были нарушены предписания ч. 1 ст. 208 УПК Украины, в соответствии с которой уполномоченное должностное лицо имеет право без решения следственного судьи, суда задержать лицо, подозреваемое в совершении преступления, за которое предусмотрено наказание в виде лишения свободы, только в случаях:

1) если это лицо застигнуто при совершении преступления или покушения на его совершение;

2) если непосредственно после совершения преступления очевидец, в том числе пострадавший или совокупность очевидных признаков на теле, одежде или месте происшествия указывают на то, что это лицо только что совершило преступление.

Однако ЛИЦО_1 подозревается в приготовлении к совершению уголовного правонарушения, поэтому действия сотрудников Управления СБУ в Одесской области, в данной части являются незаконными.

При этом, с самого начала, то есть с момента фактического задержания ЛИЦА_1, к нему не был допущен защитник, когда о его допуске просил сам

задержанный ЛИЦО_1, и даже тогда, когда в день незаконного задержания, 24 октября 2014 года в 16:00, защитник был в помещении Управления СБУ в Одесской области, его не допустили к ЛИЦУ_1, чем нарушили право ЛИЦА_1 в соответствии с п. 3 ч. 3 ст. 42 УПК Украины по первому требованию иметь защитника и свидание с ним до первого допроса с соблюдением условий, обеспечивающих конфиденциальность общения, а также после первого допроса – иметь такие свидания без ограничения их количества и продолжительности; на участие защитника в проведении допроса и других процессуальных действий.

В соответствии со ст. 59 Конституции Украины каждый имеет право на правовую помощь. Каждый свободен в выборе защитника своих прав.

Лишь 25 октября 2014 года, постановлением старшего следователя по ОВД СО УСБУ в Одесской области, адвокат Питомец Артем Валерьевич был привлечен к уголовному производству внесенному в ЕРДР за № 22014160000000242 от 23 октября 2014 года, в качестве защитника подозреваемого ЛИЦА_1, ДАТА РОЖДЕНИЯ_1.

Первые объяснения ЛИЦА_1 были предоставлены в отсутствие защитника.

Согласно ст. 11 УПК Украины в ходе уголовного производства должно быть обеспечено уважение человеческого достоинства, прав и свобод каждого лица. Запрещается во время уголовного производства подвергать лицо пыткам, жестокому, бесчеловечному или унижающему его достоинство обращению или наказанию, прибегать к угрозам применения такого обращения, содержать лицо в унизительных условиях, принуждать к действиям, которые унижают его достоинство.

В соответствии со ст. 12 УПК Украины в ходе уголовного производства никто не может содержаться под стражей, быть задержанным или ограниченным в осуществлении права на свободное передвижение другим способом по подозрению или обвинению в совершении уголовного правонарушения иначе как на основаниях и в порядке, предусмотренных настоящим Кодексом. Каждый, кто задержан по подозрению или обвинению в совершении уголовного правонарушения или иначе лишен свободы, должен быть в кратчайший срок доставлен к следственному судье для решения вопроса о законности и обоснованности его задержания, иного лишения свободы и дальнейшего содержания. Задержанное лицо немедленно освобождается, если в течение семидесяти двух часов с момента фактического задержания ему не вручено мотивированное судебного решения о содержании под стражей. О задержании лица, взятие его под стражу или ограничение в праве на свободное передвижение другим способом, а также о его месте нахождения должно быть немедленно сообщено его близких родственников, членов семьи или других лиц по выбору данного лица в порядке, предусмотренном настоящим Кодексом . Каждый, кто свыше срока, предусмотренного настоящим Кодексом, держится в заключении или лишен свободы иным способом, должен быть немедленно освобожден. Задержание лица, взятие его под стражу или ограничение в праве на свободное передвижение другим способом во время уголовного производства, совершенное при отсутствии оснований или с нарушением порядка, предусмотренного настоящим Кодексом, влечет за собой

ответственность, установленную законом.

Согласно ст. 206 УПК Украины:

1. Каждый следственный судья суда, в пределах территориальной юрисдикции которого находится лицо, которое держится под стражей, имеет право постановить определение, которым обязать любой орган государственной власти или должностное лицо обеспечить соблюдение прав такого лица.

2. Если следственный судья по получает из любых источников сведения, которые создают обоснованные подозрения, что в пределах территориальной юрисдикции суда находится лицо, лишенное свободы при отсутствии судебного решения, вступившего в законную силу, либо не освобождено из-под стражи после внесения залога в установленном настоящим Кодексом порядке, он обязан постановить определение, которым должен обязать любой орган государственной власти или должностное лицо, под стражей которых держится лицо, немедленно доставить это лицо к следственному судье для выяснения оснований лишения свободы.

3. Следственный судья обязан освободить лишенное свободы лицо, если орган государственной власти или должностное лицо, под стражей которых держится это лицо, не предоставит судебное решение, вступившее в законную силу, или не докажет наличие других правовых оснований для лишения лица свободы.

4. Если до доставления такого лица к следственному судье прокурор, следователь обратится с ходатайством о применении меры пресечения, следственный судья обязан обеспечить проведение в кратчайшие сроки рассмотрения этого ходатайства.

5. Независимо от наличия ходатайства следователя, прокурора, следственный судья обязан освободить лицо, если орган государственной власти или должностное лицо, под стражей которых держалось это лицо, не докажет:

1) существование предусмотренных законом оснований для задержания лица без определения следственного судьи, суда;

2) непревышение предельного срока содержания под стражей;

3) отсутствие промедления в доставке лица в суд

.В соответствии со ст. 209 УПК Украины лицо является задержанным с момента, когда оно силой или через подчинение приказу вынуждено оставаться рядом с уполномоченным должностным лицом или в помещении, определенном уполномоченным должностным лицом.

В соответствии с ч. 1 ст. 211 УПК Украины срок задержания лица без определения следственного судьи, суда не может превышать семидесяти двух часов с момента задержания, который определяется в соответствии с требованиями ст. 209 УПК Украины.

Согласно ч. 2 ст. 211 УПК Украины, задержанное без определения следственного судьи, суда лицо не позднее шестидесяти часов с момента задержания должно быть освобождено или доставлена в суд для рассмотрения ходатайства об избрании в отношении него меры пресечения.

На основании вышеприведенного, суд констатировал нарушение ст. 211 УПК Украины, а именно, что задержанный ЛИЦО_1 был задержан без определения следственного судьи более 72 часов, несмотря на то, что ЛИЦО_1 был фактически задержан с начала проведения обыска в квартире ЛИЦА_1,

то есть с 7:30 часов, 24 октября 2014 года, что подтверждается протоколом обыска. Также в судебном заседании установлено, что подозреваемый ЛИЦО_1 не был доставлен в суд в течение 60 часов с момента задержания для рассмотрения ходатайства об избрании меры пресечения, что является нарушением норм УПК Украины.

На основании изложенного, следственный судья удовлетворил жалобу адвоката Питомец А.В., поданую в порядке, предусмотренном ст. 206 УПК Украины и признал незаконным задержание подозреваемого ЛИЦА_1 на основаниях, указанных в мотивировочной части определения следственного судьи.

Хотя вышеуказанным определением следственного судьи Приморского районного суда г. Одессы от 29 октября 2014 было признано незаконным задержание подозреваемого ЛИЦА_1, однако не было принято решение об освобождении ЛИЦА_1, чем было нарушено предписания п. 4 ст. 5 Конвенции о защите прав человека и основных свобод, согласно которому каждый, кто лишен свободы вследствие ареста или содержания под стражей, имеет право инициировать производство, в ходе которого суд безотлагательно решает вопрос о законности задержания и принимает решение об освобождении, если задержание незаконно.

Такие обстоятельства стали основанием для обращения с заявлением в Европейский суд по правам человека.

Подытоживая вышеизложенное, хочу отметить, что обоснованная жалоба на незаконное задержание лица и нарушение прав последнего при незаконном задержании, обычно усиливает позицию защиты, поскольку может поставить под сомнение и законность полученных во время задержания доказательств.

Председатель Комитета по работе с молодыми адвокатами
Адвокат Рады адвокатов Одесской области
Питомец Артем Валерьевич

Редакция публикует определения следственных судей по рассмотрению жалоб адвоката на действия следователей, проводящих следственные действия и нарушающие при этом права адвокатов.

Выводы следственных судей, изложенные в этих определениях, о допущенных следователями нарушениях, дают возможность адвокатам использовать их при обжаловании такого рода незаконных действий.

Справа № 522/4842/15-к
Провадження по справі № 1- «кс»/522/4068/15

УХВАЛА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

19 березня 2015 року місто Одеса

Слідчий суддя Приморського районного суду м. Одеси Іванов В.В., при секретарі Константинової Х.Ф., за участю скаржника Питомця А.В., розглянувши скаргу адвоката Питомця А.В., діючого в інтересах Тал С.О., на бездіяльність слідчого,-

ВСТАНОВИВ:

Адвокат Питомець А.В., діючий в інтересах Тал С.О., звернувся до Приморського районного суду міста Одеси зі скаргою на бездіяльність слідчого СВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області, яка полягає у не поверненні тимчасово вилученого майна, яке було вилучено під час проведення обшуку від 03.03.2015 року.

В обґрунтування скарги скаржник посилається на наступне.

03.03.2015 року слідчий слідчого СВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області провів обшук за адресою: м. Одеса, вул. Дерибасівська, 9, кв.14, де мешкає Тал С.О. В ході обшуку були вилученні документи, а саме два закордонні паспорти, видані на ім'я Тал С.О.

На даний час, стосовно вказаного майна не прийнято рішення щодо його арешту.

Проте, не зважаючи на відсутність рішення суду, щодо накладення арешту на вилучене майно, яке належить Тал С.О. на праві приватної власності, слідчий СВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області майно Тал С.О. не повернув.

Тому адвокат Питомець А.В., діючий в інтересах Тал С.О., просить слідчого суддю визнати незаконною бездіяльність слідчого та зобов'язати останнього повернути вилучене майно.

В судовому засіданні адвокат Питомець А.В., діючий в інтересах Тал С.О., підтримав скаргу та просив суд задовольнити її у повному обсязі з вказаних в ній підстав.

Слідчий та прокурор в судове засідання не з'явились, про дату, час та місце розгляду скарги повідомлялись у передбачений законодавством спосіб, причини неявки суду не повідомив.

Відповідно до положень ч.3 ст. 306 КПК України вважаю можливим розгляд скарги за відсутності прокурора та слідчого.

Розглянувши скаргу, заслухавши пояснення учасників судового розгляду та дослідивши надані матеріали, приходжу до висновку, що скарга підлягає задоволенню з наступних підстав.

В судовому засіданні встановлено наступне.

В провадженні СВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області знаходиться кримінальне провадження №12014160020000510, внесене до Єдиного реєстру досудових розслідувань 05.12.2015 року, за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 190 КК України.

Ухвалою Приморського районного суду м. Одеси від 26.02.2015 року задоволено клопотання слідчого слідчої групи СВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області Сухого Ю.О., погоджене з старшим прокурором прокуратури м. Одеси Меретом М.Д. про проведення обшуку за адресою: м. Одеса, вул. Дерибасівська, 9, кв.14, де мешкає Тал С.О. з метою відшукання та вилучення документів, які підтверджують факт шахрайських дій, вчинених Закусило О.В. спільно з Тал С.О.

03 березня 2015 року слідчий СВ Приморського РВ ГУМВС України в Одеській області на підставі ухвали Приморського районного суду м. Одеси від 26.02.2015 року в рамках розслідування кримінального провадження провів обшук за адресою: м. Одеса, вул. Дерибасівська, 9, кв.14, де мешкає Тал. С.О. В ході обшуку були вилучені документи, а саме два закордонні паспорти, видані на ім'я Тал С.О.

В подальшому, слідчим СВ Приморського РВ ГУМВС України в Одеській області клопотання щодо накладення арешту на тимчасово вилучене майно Тал С.О., під час обшуку від 03.03.2015 року, до суду надано не було.

В ході вивчення скарги скаржника та документів, доданих до неї встановлено, що на даний час Тал С.О. підозру у вчинені кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 190 КК України в рамках розслідування кримінального провадження № 12014160020000510 від 05.12.2014 року не оголошено, причетність її до кримінального провадження органом досудового слідства не доведена.

На підставі викладеного, суд вважає, що вимоги скаржника про повернення майна, вилученого за адресою: м. Одеса, вул. Дерибасівська, 9, кв. 14, де мешкає Тал С.О., під час проведення обшуку 03.03.2015 року слід задовольнити, майно, яке було вилучено під час вказаного обшуку, та яке належить на праві приватної власності Тал С.О., підлягає поверненню володільцю, з наступних підстав.

Зазначене майно не входить до переліку, щодо якого прямо надано дозвіл в ухвалі слідчого судді на проведення обшуку, а тому, відповідно до ч.7 ст. 236 КПК України, воно вважається тимчасово вилученим майном.

Відповідно до вимог ст.169, ч.5 ст.171, ч.6 ст.173 КПК України слідчий за погодженням з прокурором не пізніше наступного робочого дня після проведення обшуку повинен був звернутись до слідчого судді з клопотанням про арешт тимчасово вилученого майна, інакше вилучене майно мало бути негайно повернуте особі, у якої його було вилучено.

З відповідним клопотанням слідчий до суду не звертався.

Тому скарга скаржника підлягає задоволенню, а тимчасово вилучене майно – поверненню.

Керуючись ст. ст. 214-216, 303-307, 318-380 КПК України, слідчий суддя,-

У Х В А Л И В:

Скаргу адвоката Питомця А.В., діючого в інтересах Тал С.О., на бездіяльність слідчого – задовольнити.

Зобов'язати слідчого СВ Приморського РВ ГУМВС України в Одеській області повернути Тал С.О. майно, яке належить їй на праві приватної власності та яке було вилучено під час обшуку від 03.03.2015 року, а саме: два закордонні паспорти, видані на ім'я Тал С.О.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Слідчий суддя: **В.В. Іванов**
19.03.2015

УХВАЛА
Іменем України

23 березня 2015 року Слідчий суддя Приморського районного суду м. Одеси Кушніренко Ю.С.,
за участю секретаря Радецької Г.Д.
адвоката: Питомець А.В.

розглянувши скаргу адвоката Питомця Артема Валерійовича на бездіяльність слідчого СВ Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області Харламова С.С., яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви про кримінальне правопорушення,

ВСТАНОВИВ:

Адвокат Питомець А.В. звернувся до слідчого судді з скаргою на бездіяльність слідчого СВ Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області Харламова С.С., яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви про кримінальне правопорушення.

В своїй скарзі адвокат Питомець А.В. вказує, що 26.02.2015 року ухвалою слідчого судді Приморського районного суду м. Одеси Каплі О.І. по справі №522/3835/15-к було задоволено клопотання слідчого слідчої групи СВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області Сухого Ю.О. та ухвалено провести обшук в офісному приміщенні №441, яке розташоване за адресою: м. Одеса, вул. Середньофонтанська, 19-Б.

03.03.2015 року Тал С.О., помічнику адвоката Питомця А.В., стало відомо, що в нежитлове приміщення №441 яке розташоване за адресою: м. Одеса, вул. Середньофонтанська, 19-Б, проникли невідомі особи, зламавши вхідні двері.

Близько 12.00 годин до вищевказаного приміщення прибув адвокат Євценко Р.І. На той момент в приміщенні знаходилось близько 10 осіб. До адвоката вийшов в.о. заступника начальника СУ ОМУ ГУМВС України в Одеській області Пантєлєєв С.М. і повідомив, що в приміщенні відбувається обшук.

На прохання адвоката надати копію ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення обшуку та допустити до участі у цій слідчій дії йому було відмовлено і далі холу працівники міліції його не допустили.

Заявник вважає, що Пантєлєєв С.М. скориставшись своїм службовим становищем, вчинив перешкоду до здійснення правомірної діяльності представників особи по наданню правової допомоги, порушивши встановлені законом гарантії їх діяльності та професійної таємниці, не допустивши до участі в проведенні незаконного обшуку, здійсненню правомірної діяльності представників Тал С.О. по наданню правової допомоги адвокатами Питомцем А.В. та Євценка Р.І.

Того ж дня Питомець А.В. прибув до Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області де слідчим Харламовим С.С. було складено протокол прийняття заяви про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 397 КК України.

Однак, всупереч вимогам ст. 214 КПК України, відомості про кримінальне правопорушення до ЄРДР внесені не були.

Слідчий до судового розгляду скарги не з'явився, про час та місце розгляду скарги був повідомлений належним чином.

Розглянувши скаргу, заслухавши думку адвоката, який просив скаргу задовольнити, вважаю необхідним скаргу адвоката Питомця А.В. - задовольнити частково, а саме зобов'язати уповноважених на це посадових осіб Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області внести до ЄРДР відомості про вчинення кримінального правопорушення за заявою Питомця А.В. від

03.03.2015р., а в іншій частині скарги відмовити, з наступних підстав.

Що стосується вимог заявника щодо визнання протиправною бездіяльність слідчого СВ Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області Харламова С.С, щодо невнесення до ЄРДР відповідних відомостей про вчинення кримінального правопорушення за заявою Питомця А.В. від 03.03.2015р., слід зауважити, що зазначені вимоги не передбачені діючим кримінально – процесуальним законодавством, зокрема ст. 307 КПК України, яка містить вичерпаний перелік ухвал слідчих суддів, які виносяться за результатами розгляду скарг на рішення, дію чи бездіяльність слідчого чи прокурора.

Що стосується вимоги заявника щодо зобов'язання слідчого СВ Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області Харламова С.С . внести до ЄРДР відомості про вчинення кримінального правопорушення за заявою Питомця А.В. від 03.03.2015р.., вважаю, що в зазначеній частині вимоги заявника підлягають задоволенню частково, а саме належить зобов'язати уповноважених на це посадових осіб Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області внести до ЄРДР відомості про вчинення кримінального правопорушення за заявою Питомця А.В. від 03.03.2015р.

Згідно ст. 214 КПК України, «Слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення, або після самостійного виявлення ним з будь – якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування».

Таким чином, згідно чинного кримінально – процесуального законодавства, відомості викладені в заяві про вчинене кримінальне правопорушення невідкладно, але не пізніше 24 годин вносяться до ЄРДР. Рішення щодо наявності чи відсутності складу кримінального правопорушення в обставинах викладених в заяві про злочин, може бути прийнято слідчим, прокурором лише за результатами проведеного розслідування, яке розпочинається разом з внесенням відомостей про злочин до ЄРДР.

Згідно ст. 303 КПК України: « На досудовому провадженні можуть біти оскаржені такі рішення, дії чи бездіяльність слідчого, або прокурора – бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення…».

В даному випадку вбачається, що посадовими особами Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області була допущена бездіяльність яка полягає в не внесенні відомостей про злочин, викладених в заяві Питомця А.В. від 03.03.2015р. до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

На підставі вищенаведеного, вважаю необхідним скаргу адвоката Питомця Артема Валерійовича на бездіяльність слідчого СВ Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області Харламова С.С., яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви про кримінальне правопорушення – задовольнити частково.

Керуючись ст.ст.214, 303, 307,309 КПК України

УХВАЛИВ:

Скаргу адвоката Питомця Артема Валерійовича на бездіяльність слідчого СВ Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області Харламова С.С., яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви про кримінальне правопорушення – задовольнити частково.

Зобов'язати уповноважених на це посадових осіб Шевченківського ВМ Приморського РВ ОМУ ГУМВС України в Одеській області внести до ЄРДР відомості про кримінальне правопорушення, викладені в заяві Питомця А.В. від 03.03.2015р. та розпочати розслідування.

В іншій частині скарги - відмовити.

Ухвала оскарженню не підлягає, а заперечення проти неї можуть бути подані під час підготовчого провадження в суді.

Слідчий суддя:

КОПІЯ ВІРНА
СЛІДЧИЙ СУДДЯ
СЕКРЕТАР

СУДЕБНАЯ ПРАКТИКА

В ПОМОЩЬ АДВОКАТАМ ПРИ ПОДГОТОВКЕ К ВЕДЕНИЮ УГОЛОВНЫХ, ГРАЖДАНСКИХ, ХОЗЯЙСТВЕННЫХ И АДМИНИСТРАТИВНЫХ ДЕЛ

Статьи и выводы, опубликованные в Вестнике Верховного Суда Украины, разъясняющие применение действующего законодательства

Выводы Верховного суда Украины, изложенные в решениях, принятых по результатам рассмотрения заявлений о пересмотре судебного решения по основанию, предусмотренному п.1 ч.1 ст. 237 КАС Украины, за I полугодие 2014 г.

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 1 (173), с.6-15)

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 2 (174), с 2-14)

Выводы Верховного Суда Украины, изложенные в решениях, принятых по результатам рассмотрения заявлений о пересмотре судебного решения по основанию, предусмотренному п.1 ч.1 ст. 355 ЦПК Украины, за II полугодие 2014 г.

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 3 (175), с 9-17)

Анализ судебной практики применения судами законодательства, которое регулирует ипотеку как залог недвижимого имущества.

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 1 (173), с.16-31)

Анализ применения судами законодательства, которое регулирует поручительство как вид обеспечения исполнения обязательств.

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 3 (175), с.18-25)

Спор о праве в гражданском процессуальном законодательстве и судебной практике.

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 3 (175), с.26-47)

Анализ судебной практики применения норм закона об освобождении от уголовной ответственности (наказания) в связи с истечением сроков давности.

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 2 (174), с 15-31)

Особенности правового регулирования одностороннего отказа от хозяйственного обязательства (договора) и одностороннего изменения его условий.

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 1 (173), с.32-38)

Приобретательная давность в правоприменительной практике: отдельные проблемные вопросы.

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 1 (173), с.39-46)

Практика Верховного Суда Украины по уголовным, гражданским, административным и хозяйственным делам
Решения по хозяйственным делам

Відповідно до ст. 60 ЗК України та ст. 88 ВК України (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин) вздовж річок, морів і навколо озер, водосховищ та інших водойм з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності встановлюються прибережні захисні смуги. Прибережні захисні смуги встановлюються за окремими проектами землеустрою.

Водночас за змістом п. 2.9 Порядку погодження природоохоронними органами матеріалів щодо вилучення (викупу), надання земельних ділянок, затвердженого наказом від 5 листопада 2004 р. № 434 Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, відсутність проекту землеустрою щодо встановлення прибережної захисної смуги не може трактуватися як відсутність самої прибережної захисної смуги, оскільки її розмір і межі встановлено законом, а тому такі земельні ділянки, що належать до земель водного фонду, не можуть бути передані у приватну власність (ст. 83 ЗК України).

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 1 (173), с.2-5)

Одним із гарантованих прав учасника товариства є його участь в управлінні товариством через діяльність у вищому органі товариства — загальних зборах. Неповідомлення учасника товариства про проведення загальних зборів в установленому статутом порядку є грубим порушенням його прав, що може бути підставою для визнання рішень загальних зборів господарського товариства недійсними. Неповідомлення учасника товариства про скликання й проведення загальних зборів, на яких його виключили з учасників товариства, є безумовним порушенням прав, передбачених ст. 10 Закону України «Про господарські товариства»

(Вестник Верховного Суда Украины, 2015, № 3 (175), с.4-8)

ИСТОРИЯ АДВОКАТУРЫ

Адвокатская компания «Чудновский и партнеры» продолжает серию публикаций нашего адвоката Монастырского Григория Михайловича о великих адвокатах прошлого. Очерк о российском адвокате Дине Каминской (1919 – 2006), как и предыдущий, посвященный американцу Джеймсу Донованy, возвращает нас к драматическим событиям недавнего прошлого и раскрывает мировоззрение автора публикаций, затрагивает важные вопросы взаимоотношений адвоката с государственной властью, его профессиональной безопасности, а также о месте адвоката в общественной жизни страны.

Президент компании Чудновский М. З.

Памяти моего отца,
Монастырского Михаила Григорьевича (1925 – 1996),
воина, адвоката, человека, – посвящается этот очерк.

В несвободной стране мы старались жить как в свободной.
Д.И.Каминская.

Монастырский Г. М.

Дина Исааковна Каминская (женщина против системы, или забытые мелодии правосудия СССР)

Сегодня только очень ленивые не ругают пребывающую на распутье судебную систему независимой Украины. Взоры определенной части наших коллег обращены в прошлое – к судебной системе бывшего Союза ССР, к той системе, которая, после многочисленных модернизаций, к сожалению, остается по сути прежней. Удалось ли нашим коллегам реализовать свой недюжинный интеллектуальный потенциал в прежней стране? Как складывались судьбы наиболее именитых из них?

Этот очерк представляет собой попытку разглядеть человека во времени и понять, почему адвокатам первого послевоенного поколения (сыновьям фронтовиков) понятия «адвокатуры», «судебной защиты», «московской школы защиты», – невольно ассоциируются с именами Дины Исааковны Каминской, Софьи Васильевны Каллистратовой и Бориса Андреевича Золотухина.

Выдающийся советский адвокат и правозащитник, известная своим участием в «резонансных» процессах над советскими диссидентами, Дина Исааковна Каминская родилась 13 января 1919, в городе Екатеринославе (Дне-

пропетровск).

В опубликованной в 1984 году в США автобиографической книге «Записки адвоката» она напишет, что ее родители, Исаак Ефимович и Ольга Карловна, происходили из бедных еврейских семей, «но оба они, каждый по-своему, были людьми высокой духовности и безупречной порядочности». Отец, окончив юридический факультет Харьковского университета, начал работать в Южном отделении Русско-Азиатского банка и очень скоро стал его вице-директором. Семья переехала в Москву. Есть все основания согласиться с автором, что судьба семьи оказалась счастливой, поскольку сталинские репрессии обошли ее стороной.

О своем профессиональном выборе Дина Исааковна написала: «Мне было 17 лет, когда я решила поступить в юридический институт. Несомненно, на мой выбор повлияло то, что моя старшая сестра в это время оканчивала юридический институт. Отец тоже был юристом по образованию, и дома часто обсуждались разные правовые вопросы. Сестра после окончания института хотела поступить в аспирантуру и стать научным работником. Она осуществила эту мечту и защитила последовательно кандидатскую и докторскую диссертации и до дня своей смерти работала в научно-исследовательском правовом институте. Я же, строя планы своей дальнейшей жизни, считала, что после окончания учебы пойду работать в прокуратуру.

С таким намерением в 1937 году я подала заявление о приеме в Московский юридический институт и успешно сдала вступительные экзамены. На третьем курсе института предстояла первая студенческая практика. Нам была предоставлена возможность выбирать место прохождения этой практики в системе судебной или следственно-прокурорской. Подавляющее большинство моих сокурсников просили направить их в прокуратуру, несколько человек попросили направить их в суд. Но я не помню никого, кто бы тогда пожелал ознакомиться с работой адвоката. Объяснялось это, конечно, и тем, что все мы были увлечены лекциями любимого профессора, читавшего курс уголовного процесса. А если в этих лекциях и упоминался адвокат, то лишь в роли жалкого и поверженного противника. Но уверена, что, в не меньшей степени, это объяснялось и тем, что, не понимая еще до конца всей непрестижности адвокатской профессии в советском государстве, мы уже очень хорошо понимали ее непопулярность».

Студентку Каминскую разочаровала работа следователей. В отличие от детективных романов, это представилось ей простым оформлением «необходимыми протоколами материалов, которые поступали в прокуратуру от предприятий». Защищать человека «от жестокой и часто противозаконной мощи советского государства» – было ее настоящим призванием.

Дина Исааковна стала адвокатом в 1940 году, и посвятила любимой профессии 37 лет своей жизни, до вынужденной эмиграции, в 1977 году. Мировая ее известность – закономерный итог высокопрофессионального труда защитника советских диссидентов (инакомыслящих) в период последнего «закручивания гаек» развитого социализма, в тот период, который последовал после хрущевской оттепели и, впоследствии, назван «эпохой застоя».

Д.И.Каминская выступала защитником В. К. Буковского (1967), Ю. Т. Галанскова (1967-1968), А. Т. Марченко (1968), Л. И. Богораз и П. М. Лит-

винова (1968), М. Джемилева и И. Я. Габая (1969-1970). Не была допущена органами КГБ СССР к защите В. К. Буковского (1971), С. А. Ковалева (1975) и А. (Н). Б. Щаранского (1975).

Эти люди были искренними патриотами своей страны – СССР. Официальные декларации о конституционных правах и свободах человека воспринимались ими слишком буквально. Тогда казалось, что достаточно начать соблюдать положения советской конституции всеми госслужащими, и страна сама собой изменится к лучшему. А так, в основном, все – правильно, за исключением...

Большинство нынешних коллег пришли в профессию после провозглашения государственного суверенитета и независимости Украины. Многие получили среднее и высшее образование в независимой Украине, а есть и такие, которые родились в нашей свободной стране. К счастью, для них, «оттепель» – ассоциируется с климатическим явлением. Слово: «диссидент» – термин из социологии. К сожалению, слово «правозащитник» приобрело с годами негативный эмоциональный окрас и стало ассоциироваться со скандальным дилетантом–провокатором, терроризирующим по всякому поводу, и без повода, государственные учреждения, часто преследующим при этом личные меркантильные интересы.

За 24 года независимости Украины наши воля и разум стали свободными, а сорок лет назад, и даже, тридцать, все было иначе. Вот почему, некоторые унаследованные из прошлого термины требуют отдельного разъяснения.

Что значило быть диссидентом (инакомыслящим) в СССР и статус адвоката. За 24 года безраздельного сталинского правления (1929 – 1953) в Советском Союзе, насильственно собранном на территории бывшей Российской империи (большей ее части), уничтожены все, без исключения, институты гражданского общества; экономика и общественная жизнь полностью подчинены государственному бюрократическому аппарату. Основанная на идеологии, новая «красная империя» позиционировала себя государством рабочих и крестьян, единственным борцом за права трудящихся людей во всем мире.

Идеология в СССР представляла собой пеструю смесь из трудов определенной части европейских ученых и практиков XVIII – XIX веков, догматизированных правящей коммунистической партией и препарированных шаманскими (первобытными) заклинаниями о «новом мире», свободном «от эксплуататорских классов», и, так называемом, светлом будущем. Правящая коммунистическая партия «железной рукой» держала монополию на истину. Малейшее отступление от «линии партии», то есть, от противоречивой коммунистической ортодоксии, – каралось мучительной смертью.

Первая производственная практика в прокуратуре дала студентке Московского юридического института Дине Каминской истинное представление о жизни людей в СССР. Она, дочь привилегированных советских служащих, впервые увидела бараки, московские коммуналки (... на 38 комнаток всего одна уборная), унизительную нищету и убожество, которые составляли быт абсолютного большинства тех людей, якобы для которых, строилось и крепло советское государство.

Каминская вспоминает, как специально отобранные и вышколенные со-

ветские следователи «штамповали» протоколы об отсутствии имущества арестованных, поскольку физически не могли отбирать у обездоленных людей их жалкие пожитки. За съеденную конфету, украденную катушку ниток, либо за дюжину гвоздей устанавливались длительные сроки лишения свободы в концентрационных трудовых лагерях, с конфискацией имущества, в соответствии с Постановлением ЦИК и СНК СССР от 7 августа 1932 года «Об охране имущества государственных предприятий, колхозов и кооперации и укреплении общественной (социалистической) собственности» (нормативной основы Голодомора в Украине, Кубани, Казахстане, Поволжье и на Дону); Указом ПВС СССР (о трех колосках) от 4 июня 1947 г. «Об уголовной ответственности за хищение государственного и общественного имущества»; а с 1961 года, статьей 931 УК РСФСР (ст.861 УК УССР).

В «Записках адвоката» Д.И. Каминская так описывает собственные первые впечатления о правосудии того времени: «О системе советского государства сталинского периода, когда нарушение советских законов было не эксцессом отдельных должностных лиц, а партийной и государственной политикой, сама профессия адвоката, защищающего от государственного обвинения, а в тех условиях – от государственного произвола, была чужеродной. Адвокатуру терпели как некий необходимый для государственного престижа вовне, за пределами страны, анахронизм, но не признавали за ней пользы для внутренней жизни страны. Структура адвокатуры – самоуправляющейся организации – в государстве с тотальной регламентацией тоже определяла ее чужеродность и, следовательно, непрестижность».

Оглядываясь назад, в наше с вами прошлое, понимаешь, что именно в этот период сформировались доминирующие разновидности советского (совкового) сознания: агрессивный демагог, безучастный обыватель, беспринципный карьерист, а также «андерграундное» сознание, со своей уголовно-романтической субкультурой. В сочетаниях между собой эти разновидности вели к деградации человеческой индивидуальности самыми неожиданными, на первый взгляд, маршрутами.

Диссидент, отвергавший государственное лицемерие и официальную ложь, был опаснейшим врагом режима. А на самом-то деле, требования этих людей, в богатейшей стране с нищим населением, сводились к сущим пустякам: облегчению униженного в очередях за «пайками» и доступом (предоставлением!) к крыше над головой существования (отмене советской версии крепостного права); использованию интеллектуального потенциала человека иначе, чем в ежедневной борьбе за «добычу» продуктов питания и предметов первой необходимости; получению такой заработной платы, которая позволила бы существовать без нарушений закона и разного рода ухищрений; отмене цензуры, то есть, свободного доступа к достижениям мировой науки и культуры. Вот, пожалуй, и почти все.

В том, что гигантская машина советской пропаганды не сумела внушить обществу образ диссидента как «отщепенца, предателя и наемника империалистических разведок», – огромная заслуга, в том числе, Дины Исааковны Каминской и Софьи Васильевны Каллистратовой.

Хрущевская оттепель. Что это было? После смерти советского вождя – вседержителя, в марте 1953 года, его наследники оказались перед двумя

вызовами: угрозой физической расправы со стороны «товарищей по партии» в борьбе за власть, и необходимостью создания собственной экономики в условиях внешней изоляции за «железным занавесом». Таким образом, возникло уникальное явление новейшей отечественной истории, известное как «хрущевская оттепель». Это всего шесть лет истории СССР.

Оттепель началась в феврале 1956 года «развенчанием культа личности Сталина» 20-м съездом коммунистической партии СССР (осознание всего масштаба гуманитарной катастрофы XX века – впереди). Закончилась оттепель разгромом выставки художников–авангардистов в московском Манеже и ликвидацией советов народного хозяйства (возвращением к централизации государственной экономики) – в декабре 1962 года. В феврале 1963 года, по ложному обвинению в злостном тунеядстве арестован поэт Иосиф Бродский.

За шесть лет оттепели возник удивительный образ ищущего интеллигента – «шестидесятника», а после ее окончания – «эпоха застоя». Население огромной страны росло, а промышленное производство росло только в официальных отчетах и государственной пропаганде. Дефицит элементарно необходимого покрывался за счет словоблудия об «увеличении», «ускорении», «прорыве», «новой общности людей», «преимуществах советского образа жизни» и, тому подобном.

Правозащитное движение в СССР видный правозащитник Л.М.Алексеева определила как часть диссидентства сосредоточенную, прежде всего, на отстаивании гражданских прав и свобод граждан, гарантированных Конституцией СССР (свобода слова, печати, демонстраций, ассоциаций и др.), вне зависимости от их принадлежности к каким-либо социальным, национальным или мировоззренческим группам. Под правозащитной деятельностью, главным образом, понималась деятельность, направленная в защиту прав других людей высказывать собственное мнение и жить по своему усмотрению, даже если это мнение и этот образ жизни не совпадают с мнениями и образом жизни самих правозащитников (Л.М.Алексеева, История инакомыслия в СССР. (Новейший период, Вильнюс – М.: «Весть», 1992).

Общество, едва глотнув воздуха свободы (оттепели), стало иным. Зародились первые сомнения в преимуществе той разновидности абсолютизма, которую официальная власть называла «социалистическим строем». Никогда более, после 1956 года, граждане безоговорочно не одобряли действия власти.

Каково было адвокату – защитнику подсудимых в советских политических процессах (законом того времени не допускалось участие адвоката в стадии расследования). По словам поэта Давида Самойлова, вопрос о пределах дозволенного в политическом процессе, был роковым для советской адвокатуры.

«Вот и всё. Смежили очи гении.
И когда померкли небеса,
Словно в опустевшем помещении
Стали слышны наши голоса.
Тянем, тянем слово залежалое,
Говорим и вяло и темно.
Как нас чествуют и как нас жалуют!
Нету их. И всё разрешено», – Давид Самойлов.

Знаменитый московский адвокат Борис Андреевич Золотухин, вопреки всем его прежним заслугам и, вне всяких оговорок, безупречной репутации, – исключен из адвокатуры в 1968 году только за то, что потребовал оправдать его подзащитного Александра Гинзбурга по «делу четырех» о демонстрации на Пушкинской площади в Москве. Восстановлен в коллегии адвокатов, через 20 лет, в 1988 году.

Традиция состояла в том, чтобы просить суд о снисхождении, поскольку спорить с обвинением было опасно для адвоката. Однако Д.И. Каминская, вступая на путь политической защиты, сразу установила для себя высшую планку – требование полного оправдания подзащитного. Признавать вслед за Владимиром Буковским, что он совершил все вменяемые ему действия, и при этом утверждать в суде, что он невиновен, и требовать его оправдания, означало, что адвокат защищает не только «преступника», но и преступление. В глазах власти такой адвокат немедленно превращался из защитника подсудимого в соучастника преступления, поскольку защищал «право на преступление». Но именно это сделала Д.И. Каминская, потребовав оправдания Буковского.

Д.И. Каминская пишет: «Когда я дала согласие на защиту Владимира Буковского (это было мое первое политическое дело), я еще не знала ни его политических убеждений, ни его человеческих качеств. Для меня он был человеком, участвовавшим в мирной демонстрации и обвиненным за это в совершении уголовного преступления. Я согласилась бы защищать Буковского независимо от того, разделяла или не разделяла бы я его политические взгляды. Этим же я руководствовалась, принимая защиту по другим аналогичным делам».

К сожалению, сегодня мы лишены возможности читать судебные речи Д.И. Каминской. Сама она не готовила их для издания. Никто не собирал этот уникальный для истории адвокатуры материал. Немногочисленные сохранившиеся стенограммы разрознены и недоступны читателю.

Между тем, достоверно известно, что деятельность адвокатов обсуждало высшее политическое руководство страны. 10 июля 1970 года глава КГБ СССР (в будущем, этой руководитель страны) Ю.В.Андропов обратился с «закрытым» письмом в ЦК КПСС о «неправильном поведении» в судебных процессах некоторых адвокатов, и в первую очередь, Д.И. Каминской и С.В. Каллистратовой. Руководитель тайной политической полиции доносил о том, что адвокаты в судебных процессах отрицают наличие состава преступления в действиях подсудимых, «нередко действуют по прямому сговору с антиобщественными элементами, информируя их о материалах предварительного следствия и совместно вырабатывая линию поведения подсудимых в процессе следствия и суда». По этому письму было принято решение Секретариата ЦК КПСС. Спустя несколько недель Московский горком партии сообщил в ЦК КПСС: «...адвокаты Каминская, Каллистратова, Поздеев и Ромм впредь не будут допущены к участию в процессах по делам о преступлениях, предусмотренных ст. 190-1 УК РСФСР» («Распространение заведомо ложных сведений, порочащих советский государственный и общественный строй»).

Еще совсем недавно трудно было представить, что воспоминания о драматических событиях недавнего прошлого вновь окажутся актуальными. Из-

учая «Записки адвоката» Д.И.Каминской, опубликованные воспоминания о ней, бесценные литературные памятники «самиздата» времен СССР, я обнаружил материалы о судебном процессе, который состоялся 19 – 20 января 1970 года в Ташкентском городском суде по обвинению Ильи Габая и Мустафы Джемилева.

Но вот, уже в 2014 году, российские оккупационные власти запретили лидеру крымско-татарского народа правозащитнику Мустафе Джемилеву въезд в его родной аннексированный Россией Крым.

20 января 1970 года, в Ташкентском горсуде правозащитник Илья Габай сказал, в своем последнем слове: «Мне известно, что татары – аборигены Крыма, что, вопреки утверждениям фальсификаторских работ, они созидали на своей исконной территории высокую материальную и духовную культуру. Должен напомнить, что потемкинские деревни возникли в Тавриде только в 18 веке, когда туда привнесли свои хозяйственные традиции русские завоеватели. Об этом в свое время, пока по мановению волшебной палочки татары не превратились в предателей, говорилось и в советской печати. «Свыше 7 веков, – писали авторы «Очерков истории Крыма»,– Крым является родиной крымских татар, создавших из Тавриды плодороднейшую и богатейшую страну». Позднее уже возникли у казенных историков или литераторов типа Павленко, Первенцева, Лугового невообразимые легенды с очень недорогим смыслом. Они легко сводятся к приведенным словам Кулемина (государственного обвинителя) или к глубокомыслию «правдивейшего» из историков – Надинского: «Разбойничьи набеги явились профессией крымских татар».

Это выступление Ильи Габая действительно оказалось последним. 20 октября 1973 года, не выдержав травли, при невыясненных обстоятельствах он выбросился с балкона одиннадцатого этажа одного из зданий в Москве. Как христианская, так и мусульманская традиция, рассматривает русского правозащитника атеиста Илью Янкелевича Габая в качестве мученика, а не самоубийцы. В память о нем служат молебны в церквах и мечетях.

Трагедия Ильи Габая, других замученных правозащитников 1960-х – 1970-х годов, вернулась к нам в 2014 году отвратительным фарсом современного диктатора о «сакральном» (sacrum (лат.) – темный, тайный) значении Крыма для России.

Блестящую деятельность в российской адвокатуре Д.И. Каминской, которая была, также у истоков Московской Хельсинкской группы (МХГ), власть прекратила в 1977 году. Под угрозой неминуемого ареста Д.И. Каминскую и ее мужа К.М. Симиса, известного ученого и адвоката, вынудили эмигрировать из СССР. В эмиграции она опубликовала книгу «Записки адвоката» (1984).

В некрологе Международного правозащитного общества «Мемориал» (2006) сказано: «Дина Исааковна навсегда останется для нас символом борьбы за Право и Справедливость. Мы никогда не позабудем ее огромную роль в становлении правозащитного движения в нашей стране. Многим из нас не посчастливилось быть лично знакомыми с Диной Исааковной. Но это не мешало нам всем глубочайшим образом уважать и любить ее. Из рассказов друзей, из радиопередач, из мемуаристики (в том числе из ее собственной книги) возник для нас замечательный образ умного, смелого, твердого и не-

обыкновенно обаятельного человека. Очень близкого нам. И этот образ мы постараемся сохранить».

Во исполнение этого пожелания Людмилы Михайловны Алексеевой, с надеждой на то, что грядущая судебная реформа предотвратит повторение упомянутых событий в независимой Украине, очерк о жизни, творчестве и борьбе Дины Исааковны Каминской следует завершить Адвокатским Вальсом барда – «шестидесятника» Юлия Черсановича Кима:

Конечно, усилия тщетны,
И им не вдолбить ничего:
Предметы для них беспредметны,
А белое просто черно.
Судье заодно с прокурором
Плевать на детальный разбор,
Им лишь бы прикрыть разговором
Готовый уже приговор.
Скорей всего, надобно просто
Просить представительный суд
Дать меньше по 190-й,
Чем то, что, конечно, дадут.
Откуда ж берется охота,
Азарт, неподдельная страсть:
Машинам — доказывать что-то,
Властям — корректировать власть?
Серьезные, взрослые судьи...
Седины... морщины... семья.
Какие же это орудья? —
Такие же люди, как я.
И правда моя очевидна,
И белые нитки видать,
И людям должно же быть стыдно
Таких же людей не понять!
Ой, правое русское слово,
Луч света в кромешной ночи!
И все будет вечно хреново...
И все же ты вечно звучи!

С любовью к профессии и уважением к нашим коллегам,
Григорий Монастырский, АДВОКАТ АК «ЧУДНОВСКИЙ И ПАРТНЕРЫ»

КРАСИВЫЕ СЕРДЦА

Уже много лет наши адвокаты радуют читателей своим творчеством. Обычно мы размещали их произведения в стиле прозы в рубрике «ИСТОРИЯ АДВОКАТУРЫ». Однако, более правильным решением было бы выделить отдельную рубрику для произведений наших коллег, тем более, когда речь идет о поэзии.

Итак, встречайте новую рубрику под названием «КРАСИВЫЕ СЕРДЦА». В этой рубрике читатель сможет ознакомиться с творчеством адвокатов.

Почему «КРАСИВЫЕ СЕРДЦА»?

Потому, что творчество – проявление внутреннего мира человека. Творчество является украшением личности, возвышает человека и преображает окружающий мир, делая его прекрасным.

Начинаем публикацию со стихов, автором которых является адвокат под псевдонимом Т.Татьянова (член объединения адвокатов «Адвокаты Киевского района г. Одессы»).

Стихи из цикла «ПАЛИТРА НАШИХ ДНЕЙ»

ВЕСНА

* * *

Не хочу слышать звуки войны, свиста пули, летящей сквозь годы!
Я Вселенской хочу тишины, и услышать в ней голос природы!
Шум живительных вешних дождей, в блеске молнии – грома забавы,
И, как тихо стекает с ветвей дождь прозрачными каплями в травы.
Нарастающий рёв диких волн, ветра гул – над бушующим морем и прибой,
Бьющий в каменный мол, крыльев хлопанье чаек на взморье.
По утрам – слышать иволги свист, пчел жужжанье, и это не нонсенс,
На ветру – как трепещется лист, изумрудом горящий на солнце.
Звуки Жизни пусть в мире звучат, их должны слышать дети и внуки!
Я Войне стану в морду кричать: не хочу слышать смерти я звуки!

***

На клумбе, обласканной солнцем весенним,
Бутоны тюльпанов крупней с каждым днём.
Один из цветков между братьями всеми
В зелёной листве вспыхнул красным огнём.

Апрель лучезарно весь день, улыбаясь,
Гнездится в ветвях и под щедрым теплом.
Кленовые почки бесшумно взрываясь,
Стреляют листвой в голубой небосклон.

Листок молодой весь прозрачен и тонок,
Не знающий пыли, на солнце блестит,
Как в родах рождается мокрым ребёнок,
Так лист распустившийся влажен на вид.

В траве одуванчики ярко желтеют,
Свежа изумрудная зелень куста,
В цветах на лужайке под солнцем рыжеет
Пушистая спинка и хвостик кота.

***

Солнце клонится к закату в майском небе голубом,
раскидал по небу вату вечер в блеске золотом.
Между клочьев белой ваты тучка чёрная растёт,
лоскуток голубоватый неба в прорези плывёт.

Луч ворвался сквозь прореху, ярко вспыхнув,
как алмаз, меж землёй и небом веху прочертил в вечерний час.
Тучка тает, возвращая дали ясный горизонт,
молодое солнце мая покатилось в звёздный сон.